

PROQRAM TƏMİNATI | Milli intellektual məhsullar

Bank, Maliyyə, Sığorta və Mühasibatlıq Sistemləri
ERP, HR, Payroll, Anbar və Təchizat Sistemləri
Hotel İdarəetmə Sistemi
Təhsilin Elektron İdarəolunması Sistemi
MTK-Kommunal İdarəetmə Sistemi
Hesabatlılıq Sistemləri

ŞƏBƏKƏ PROVAYDERİ XİDMƏTLƏRİ

Məlumatların ötürülməsi şəbəkələrinin qurulması
Fiber-optik infrastrukturun qurulması
Kompleks kabelləşdirmə və zəif axım xidmətləri
Kompleks İT həllər

İNTERNET, İP-TV, İP-Telefoniya, CCTV XİDMƏTLƏRİ

Fiber-optik və ADSL internet xidmətləri (*Bakı şəhəri və regionlarda*)
Wi-Fi şəbəkələrin qurulması
İP-TV xidmətləri (*multicast və unicast*)
İP-telefoniya xidmətləri
Kamera müşahidə və təhlükəsizlik sistemlərinin qurulması
Access Control Sistemlərinin qurulması

ZTE

Smart Systems Technology MMM şirkəti,
2017-ci ildən etibarən ZTE şirkətinin
Azərbaycan üzrə rəsmi Partnyorudur

Azure

Smart Systems Technology MMM şirkəti,
2017-ci ildən etibarən proqram təminatı məhsullarının
Microsoft Azure bulud platformasına çıxarılması üzrə
Microsoft şirkəti ilə rəsmi əməkdaşlığa başlamışdır

BİZNES HƏYATI

Yanvar 2018
№19

Redaksiya şurası:

Məmməd Musayev
Ziyad Səmədzadə
Xanhüseyn Kazımlı
Bəxtiyar Ağayev
Taleh Qasimov
Vüqar Abbasov
Aliyə Əzimova
Jalə Hacıyeva

Baş redaktor:

Vüqar Zeynalov

Redaktor:

Günəl Yusifqızı

Art dizayner:

Samir Salmanov

Xəbər bloklarının hazırlanmasında www.ask.org.az saytının materiallarından istifadə edilmişdir. Müəllif mövqeyi Redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Reklam materiallarının məzmununa görə Redaksiya məsuliyyət daşımır. Jurnalın materiallarının təkrar dərc edilməsi yalnız razılıq əsasında mümkündür. Jurnal Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası (ASK) tərəfindən təsis edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası, Bakı ş., Az1110,
Akademik Həsən Əliyev küç. 57, 3-cü mərtəbə
Tel: (+99412) 465 72 42 [43-46]
Faks: (+99412) 465 72 42 [43]
E-mail: office@askşorgşaz
gmammadova@ask.org.az
Veb-səhifə: www.ask.org.az

04

2017-ci il

dərin
iqtisadi
islahatlar
ili oldu

09

"Made in Azerbaijan"

- brendinin
təşviqində
fərqlənən şirkətlər
və iş adamları
mükafatlandırılıb

11

Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu xətti

ilə konteyner
qatarlarının
Çindən birbaşa
Avropaya
getməsi
mümkün olacaq

15

2017-ci il

mühüm iqtisadi
hadisələrlə
yadda qaldı

18

İspaniya kənd təsərrüfatı,

avtomobil
sənayesi, qida,
turizm, kimya
sahələrində
böyük təcrübəyə
malikdir

21

Yaxın gələcəkdə Lənkəranda çay plantasiyalarının

1500-2000 hektara
çatdırılması, bu
sahədə əlavə
olaraq 4 min yeni iş
yerinin açılması
nəzərdə tutulub

41

Azərbaycan iqtisadiyyatının rəqabətqabiliyyəti

va dayanıqlı
inkışafında
strateji yol
xaritalarının rolu

28

Magistral yolların
yeni qurulması
beynəlxalq
yükdaşmalarına
müsbət təsir edir

56 "Əməyin Gələcəyi Təşəbbüsü"

48

Əgər bir müəssisə qazanırsa
bütün Danimarka qazanır

54

Ançılığa başlayan gəndər
əvvəl arıçılıq, bal arısı haqqında
bilgilər alda etsinlər

58

Biznes qurmaq üçün
ideya tapmağın
yolları - 15 ÜSUL

61

Biznes
necə küsə
bilir?

60

Kəndli qadın
4 qolbağını satıb,
necə milyonçu
oldu?

64

"Regionların inkişafında sahibkarlığın rolu"
mövzusunda regional forum keçirilib

66

Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurasının
Yunnan Bölməsi ilə
Azərbaycan Sahibkarlar
Konfederasiyası
arasında Əməkdaşlıq
barədə Anlaşma
Memorandumu
imzalanmışdır

67

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının
pavilyonu
iştirakçılar
tərəfindən
maraqla
qarşılanmışdır

68

Beynəlxalq Əmək Təşkilatı
ilə birlikdə
"Sağlam və
təhlükəsiz əməyin
əsasları" adlı
təlim keçirilib

69

Azərbaycan İtaliya
iqtisadi əlaqələri
yüksəlmə xətlə
inkişaf edir

70

İzmirin İKT
şirkətləri
əməkdaşlıqda
maraqlıdırlar

71

Doğu Anadolu İxracatçıları
Birliyinin üzvləri tikinti
sahəsində əməkdaşlıq
təklif edir

2017-ci il dərin iqtisadi islahatlar ili oldu

2017-ci ildə iqtisadi sahədə çox böyük uğurlar əldə edilə bilər. Mən artıq demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, 2017-ci il dərin iqtisadi islahatlar ilidir. Mən bu tezi elə ilin əvvəlində bəyan etmişəm ki, 2017-ci il dərin iqtisadi islahatlar ili olmalıdır. Belə də oldu və bunu mötəbər beynəlxalq maliyyə qurumları da, mötəbər təşkilatlar da təsdiqləyir və qeyd edir. Həm Dünya Bankı, həm Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı Azərbaycanda

gedən proseslərə yüksək qiymət verirlər, eyni zamanda, Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesablamalarına əsasən Azərbaycan iqtisadiyyatı rəqabətqabiliyyətliliyinə görə 2017-ci ildə iki pillə irəliləyərək, dünya miqyasında 35-ci yerdə qərarlaşıb. Bu, çox böyük göstəricidir, ilk növbədə onu göstərir ki, hətta iqtisadi cəhətdən o qədər də asan olmayan ildə də biz inkişaf edirik. Digər tərəfdən, dünya miqyasında 35-ci yeri tutmaq

doğrudan da böyük nəticədir, böyük qələbədir. Biz uzun illərdir ki, MDB məkanında liderlik mövqeyimizi qoruyuruq və möhkəmləndiririk. Hesab edirəm ki, beynəlxalq iqtisadi birlik tərəfindən bizim iqtisadi islahatlarımıza verilən ən böyük qiymət məhz Davos Forumunun reytingidir və bunun da əsası var. Çünki son illər ərzində ölkəmizdə aparılan quruculuq və inkişaf işləri, bax, bu nəticələrə gətirib çıxarıbdır.

“

Keçən il ölkəmizdə bir çox önəmli infrastruktur və sosial layihələr icra edilmişdir. O layihələr böyük pul tələb edir. Buna baxmayaraq, 2017-ci ildə valyuta ehtiyatlarımız 4,5 milyard dollar artmışdır və hazırda təxminən 42 milyard dollar təşkil edir. Ölkəmizin əhalisini nəzərə alaraq, hesab edirəm ki, adambaşına düşən valyuta ehtiyatlarının həcminə görə Azərbaycan dünya miqyasında ön yerlərdən birini tutur.

”

Ölkə iqtisadiyyatı 2017-ci ildə artıb, bu, çox müsbət göstəricidir. Ümumi daxili məhsul az da olsa artmışdır. Ən sevindirici hal ondan ibarətdir ki, qeyri-neft sektorumuz artıb və burada artım 2,5 faiz təşkil edir. Sənaye sahəsində qeyri-neft sektorumuz 3,6 faiz, kənd təsərrüfatı isə 4,1 faiz artıb. Bizim valyuta ehtiyatlarımız artıb. Keçən il ölkəmizdə bir çox önəmli infrastruktur və sosial layihələr icra edilmişdir. O layihələr böyük pul tələb edir. Buna baxmayaraq, 2017-ci ildə valyuta ehtiyatlarımız 4,5 milyard dollar artmışdır və hazırda təxminən 42 milyard dollar təşkil edir. Ölkəmizin əhalisini nəzərə alaraq, hesab edirəm ki, adambaşına düşən valyuta ehtiyatlarının həcminə görə Azərbaycan dünya miqyasında ön yerlərdən birini tutur.

Ölkə iqtisadiyyatına 14,6 milyard dollar sərmayə qoyulub. Bu da çox gözəl göstəricidir. Onu göstərir ki, həm yerli və həm də xarici investorlar ölkəmizə vəsait qoymağa maraqlıdır. Bu, eyni zamanda, qeyd etdiyim sabitliyin təzahürüdür. Çünki indiki dünyada mövcud olan maliyyə və iqtisadi vəziyyətdə xarici ölkələrə vəsait qoymaq bir çox investorlar tərəfindən o qədər də məqbul sayılmır. Ancaq sabit olan öl-

kələrə və gözəl gələcəyi olan ölkələrə xaricdən investisiyalar qoyulur. Ona görə il ərzində təxminən 15 milyard dollar investisiyaları cəlb etmək hesab edirəm ki, böyük nailiyyətdir.

Bizim ixrac potensialımız artır. 2017-ci ildə ixrac 19 faiz artmışdır, qeyri-neft ixracımız isə 24 faiz artmışdır. Bu, görülən işlərin nəticəsidir. Əhalimiz artır. Hər il əhali ən azı 100 min nəfər artır. İstehlak artır, turistlərin sayı çoxalır. Keçən il 2016-cı ilə nisbətən 500 minə yaxın çox turist gəlmişdir. Bu da təbii ki, istehlakın artmasına gətirib çıxarır. Buna baxmayaraq, bizim qeyri-neft ixracımız, o cümlədən ərzaq məhsullarının ixracı sürətlə artır. İl ərzində qeyri-neft ixracının 24 faiz artması görülən işlərin nəticəsidir.

İdxal isə təqribən cəmi 1 faiz artmışdır və bu da təbiidir. Çünki, ilk növbədə, Azərbaycan öz daxili tələbatını daha böyük həcmdə daxili istehsal hesabına təmin edir, digər tərəfdən vətəndaşların alıcılıq qabiliyyəti artır. Beləliklə, idxalın sabit səviyyədə qalması hesab edirəm ki, çox böyük nəticəmizdir. Ticarət balansımızın müsbət saldosu isə 6,2 milyard dollardır. İqtisadiyyatçılar yaxşı bilirlər ki, bu, çox gözəl göstəricidir. Əminəm ki, bu il və bundan sonrakı illərdə bizim saldomuz həmişə müs-

bət olacaq. Hesab edirəm ki, fərq daha da böyük olacaq və beləliklə, makroiqtisadi vəziyyətimizin yaxşılaşdırılması, manatın məzənnəsinin sabit səviyyədə saxlanması üçün bu, çox mühüm amillərdən biridir.

2017-ci ildə 221 min yeni iş yeri açılmışdır ki, onların 177 mini daimi iş yeridir. Bu, çox böyük göstəricidir. Hesab edirəm ki, son illər ərzində açılan iş yerlərinin sayına görə bu, rekord göstəricidir. Onu da qeyd etməliyəm ki, keçən il 47 min iş yeri bağlanmışdır. Bu da təbii prosesdir. Ancaq, eyni zamanda, biz ciddi təhlil aparmalıyıq, görməliyik ki, hansı səbəblər üzündən 47 min iş yeri bağlanmışdır. Ancaq bununla belə 177 min daimi iş yerinin açılması, 47 min iş yerinin bağlanması yenə də burada da müsbət saldonu təmin edir və beləliklə, ölkəmizdə işsizliyin aşağı səviyyədə saxlanması üçün yaxşı imkanlar yaradır. Qeyd etməliyəm ki, ilin yekunlarına görə Azərbaycanda işsizlik 5 faiz, yoxsulluq isə 5,4 faiz səviyyəsindədir. Hesab edirəm ki, bu da dünya miqyasında ən yaxşı nəticələrdən biridir.

Əminəm ki, bu il sərmayə qoyuluşu əvvəlki ilin səviyyəsində olacaq. Qeyd etdiyim kimi, keçən il 14,6 milyard dollar sərmayə qoyulub. Əlbəttə ki, ilin əvvəlində dəqiq proqnoz

vermək çətindir. Ancaq biz hesablamalar aparmışıq və təxminən 15 milyard dollar səviyyəsində sərmayə qoyuluşu gözlənilir. Bu rəqəm arta da bilər və biz çalışmalıyıq ki, bu, artсын. Çünki Azərbaycan bu gün dünya miqyasında sərmayə qoyuluşu üçün çox cəlbedici ölkəyə çevrilibdir. Həm iqtisadi sabitlik, valyuta ehtiyatlarımız, siyasi sabitlik və Azərbaycanda həyata keçirilən önəmli layihələrin kommersiya cəlbediciliyi xarici sərmayənin cəlb edilməsində bizə kömək göstərəcəkdir.

Qeyri-neft sektorunun inkişafı daim diqqət mərkəzindədir. Mən bu barədə dəfələrlə danışmışam və praktiki addımlar atılır. Sahibkarlara dövlət tərəfindən güzəştli kreditlərin verilməsi bu il davam etdiriləcək. Bu məqsədlər üçün 170 milyon manat kredit resursu təmin ediləcək. Sevindirici hal ondan ibarətdir ki, bu vəsait vaxtilə verilmiş və qaytarılmış kreditlər hesabına təkrar veriləcəkdir. Bu, ilk növbədə onu göstərir ki, dövlətdən kredit alan sahibkarlar öz məsuliyyətlərini dərk edirlər və bu kreditləri qaytarırlar. Digər tərəfdən, onu göstərir ki, vaxtilə Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduna dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsait işləyir. Büdcədən heç bir xərc etmədən bu il sahibkarlara güzəştli şərtlərlə 170 milyon manat kredit veriləcək. Baxırıq, əgər layihələrin sayı çoxalarsa, biz bu məbləği prinsipinə artırma bilərik. Çünki bu, sahibkarlığın, regionların inkişafı üçün çox önəmli bir vasitədir və kreditlərin mütləq əksəriyyəti bölgələrə, iqtisadiyyatın real sektoruna verilir.

Yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində işlər davam etdiriləcək. Qeyd etdiyim kimi, ötən il bu sahədə çox əlamətdar il olmuşdur. Ancaq bu, daimi proses olmalıdır.

Yeni iş yerlərinin yaradılması istiqamətində işlər davam etdiriləcək. Qeyd etdiyim kimi, ötən il bu sahədə çox əlamətdar il olmuşdur. Ancaq bu, daimi proses olmalıdır. Çünki bəzi ölkələrdən fərqli olaraq Azərbaycanda əhali artır. Bu da çox müsbət haldır və eyni zamanda, ölkəmizdə gedən uğurlu proseslərin təzahürüdür. Çünki əhalinin artımı onu deməyə əsas verir ki, ölkə düzgün istiqamətdə inkişaf edir. Yəni, Azərbaycanda demoqrafik vəziyyət çox müsbətdir.

Mən giriş sözümdə qeyd etdim ki, keçən il biz nə qədər böyük işlər görmüşük. Ona görə yeni iş yerlərinin yaradılması daimi proses olmalıdır. 2004-cü ildən bu günə qədər iki milyona yaxın yeni iş yeri açılmışdır. Amma baxın, əhali də nə qədər artmışdır. Bu gün Azərbaycan əhalisi 10 milyona yaxınlaşır. Bizim əhalimiz sovet dövrünün son mərhələsində 7 milyon, bəlkə də ondan bir qədər çox idi. Görün, müstəqillik illərində əhalimiz nə qədər artıb. Bu, bizim böyük gücümüzdür, gücümüzü artırır, eyni zamanda, qarşımızda vəzifələr qoyur. Ona görə bu il də yeni iş yerlərinin yaradılması ilə bağlı addımlar atılacaq. İqtisadi sahəyə, sənaye potensialımızın, kənd təsərrüfatının inkişafına göstərilən dəstək və əldə edilən nəticələr deməyə əsas verir ki, yeni iş yerlərinin yaradılması prosesi bu il də sürətlə gedəcək.

İctimai işlərin yaradılması öz müsbət nəticəsini vermişdir. Biz bu işə iki il bundan əvvəl başladığımız bəzi sahələrdə ehtiyac var idi. Çünki işsizlik artmağa başlamışdı. Dünya iqtisadi və maliyyə böhranı bizə də təsir etmişdi. İşsizliyin qabağını almaq üçün biz ictimai işlərin yaradılmasına başladığımız və operativ tədbirlər nəticəsində il ərzində on minlərlə ictimai iş yaradılmışdır. İndi ictimai işlərə tələbat o qədər də böyük deyil. Bölgələrdə olarkən maraq-

lanıram və mənə məlumat verilir ki, indi kənd təsərrüfatına bu qədər dəstəyin verildiyi bir vaxtda vətəndaşlar - yəni, kəndlilər daha çox kənd təsərrüfatı işləri ilə məşğuldurlar, orada daha çox pul qazanırlar. Ona görə, ictimai işlərə maraq azalıb. Amma yenə bu il də ictimai işlərin yaradılması istiqamətində iş aparılacaqdır ki, Azərbaycanda işsizlik daim aşağı səviyyədə olsun.

Sənaye parklarının yaradılması istiqamətində praktiki addımlar atılır. Keçən il Neftçala Sənaye Məhəlləsi istifadəyə verilib. Hacıqabul, Masallı və Sabirabad sənaye məhəllələrinin yaradılması prosesi davam etdirilir.

Mingəçevirdə Yüngül Sənaye Parkının ilk fabriklərinin açılışı bu il gözlənilir. Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında isə işlər çox uğurla gedir. Keçən ilin sonunda dörd yeni müəssisənin açılışı oldu və üç müəssisənin təməli qoyuldu. Əminəm ki, onların istifadəyə verilməsi bu il, ya da ki, gələn ilin əvvəllərində nəzərdə tutulacaqdır. Beləliklə, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidentlərinin sayı 15-ə çatıb və qoyulan, qoyulacaq sərmayənin həcmi 2,7 milyard dollara bərabərdir. Bax, bu təşəbbüs görün nə qədər gözəl nəticə verir. 2,7 milyard dollar sərmayə qoyuluşu böyük rəqəmdir. Halbuki Sumqayıt

Kimya Sənaye Parkının ərazisində hələ iki-üç il bundan əvvəl dağılmış binalar, çürümüş borular, infrastruktur - hamısı bərpad vəziyyətdə idi. Dövlət bu yükü öz üzərinə götürdü, vəsait ayırdı və bütün lazım olan infrastrukturu yaratdı. Digər sənaye parklarımızda da bu işi dövlət öz üzərinə götürür və götürməlidir. O cümlədən dövlət kənd təsərrüfatı ilə bağlı olan işləri - infrastruktur işlərini, meliorativ tədbirləri, kanalların çəkilməsini, suyun sahələrə verilməsini öz üzərinə götürür. Deyə bilərəm ki, bu da dünya praktikasında çox nadir hallarda rast gəlinən məsələdir. Çünki bir çox ölkələrdə sahibkarlar özləri bu işləri görürlər.

Əminəm ki, 2018-ci il də sənaye inkişafı ilə bağlı əlamətdar il olacaq. On yeni xalça fabrikinin açılışı nəzərdə tutulur. Beləliklə, ilin sonuna qədər xalça fabriklərinin sayı 20-yə çatmalıdır. Bu da minlərlə iş yeri deməkdir. Xüsusilə bu fabriklərdə işləyənlər qadınlardır. Bu, qadınlar üçün yaradılan gözəl iş yerləridir ki, onlar öz biliyini, istedadını orada əks etdirə bilirlər və özləri üçün də, ölkəmiz üçün də yaxşı maliyyə imkanları yaradırlar. Onların məhsulları ixrac potensialımız, Azərbaycan xalçasının dünyada təbliği üçün gözəl imkanlar yaradır. Ona görə, bu il on yeni fabrikin açılışı nəzərdə tutulur.

Əminəm ki, 2018-ci il də kənd təsərrüfatının inkişafı üçün uğurlu olacaqdır. Keçən il

kənd təsərrüfatı 4,1 faiz artıb. Bu, yaxşı göstəricidir. Biz həm ərzaq təhlükəsizliyi məsələlərini həll edirik, həm də kənd təsərrüfatının bizim üçün ənənəvi olan texniki sahəsini inkişaf etdiririk. Qeyd etməliyəm ki, Davos Ümumdünya İqtisadi Forumu da ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı hesablama aparıb. Ərzaq təhlükəsizliyi indeksinə görə Azərbaycan 57-ci yerdədir. Bu, yaxşı göstəricidir. Ərzaq təhlükəsizliyi ilə, xüsusilə taxılçılıqla bağlı əlavə tədbirlər görülməli ki, biz keçən il olduğu kimi, bu il də idxaldan asılılığı azaldaq və ixracı önümlü məhsulların həcmi artсын.

Keçən il bölgələrdə pambıqçılıq, baramaçılıq, fındıqçılıq, tütünçülük, çayçılıq, çəltikçilik, sitrusçuluq üzrə müşavirələr keçirilmişdir, bir neçə dövlət proqramı qəbul edilmişdir. Biz görürük ki, bu sahələrdə çox böyük inkişaf var. Bu sahələrə göstərilən diqqət həm iş yerlərinin yaradılmasına gətirib çıxarır, həm də ixrac potensialımızı artırır. Məsələn, 2017-ci ildə 207 min ton, 2016-cı ildə 89 min ton, 2015-ci ildə isə 35 min ton pambıq yığılıbdır. Yəni, biz iki il ərzində pambıq istehsalını demək olar ki, səkkiz dəfə artırmışıq və 200 minə yaxın insan pambıqçılıq sahəsində çalışır, pul qazanır.

Baramaçılıq. 2015-ci ildə 200 kiloqram, 2016-cı ildə 70 ton, 2017-ci ildə 245 ton barama tədarük edilmişdir. Bu da kənd təsərrüfatının sosial vəziyyətinin

yaxşılaşdırılmasına xidmət göstərir. Bu il bu rəqəm 450-500 tona çatmalıdır və biz ipəkçiliyin şöhrətini bərpa edəcəyik.

Keçən il 18 min hektarda fındıq bağları salınıb. Beləliklə, fındıq bağlarının sahəsi 55 min hektara çatıb və bizim hədəfimiz 80 min hektara çatdırmaqdır. Fındıqçılıq kənd təsərrüfatının inkişafı və ixrac imkanlarımızın genişləndirilməsi üçün önəmli yer tutacaq. Bu gün ixrac edilən kənd təsərrüfatı məhsulları arasında fındıqçılıq ikinci yerdədir. Fermerlər bu məhsulun ixracından 100 milyon dollardan çox vəsait əldə ediblər. Birinci yerdə pomidor ixracıdır. Bu sahəyə də çox böyük maraq və tələbat var. Keçən il 140 milyon dollar dəyərində pomidor ixrac edilmişdir. İndi ölkəmizdə 400 hektardan böyük bir sahədə yeni istixana komplekslərinin yaradıldığını nəzərə alsaq, təsəvvür etmək olar ki, bizdə tərəvəz ixracı nə qədər artacaq. Çünki biz özümüzü tərəvəzlə çoxdan təmin etmişik.

Tütünçülüyə göstərilən diqqət öz bəhrəsini verir. Əgər 2016-cı ildə 3500 ton tütün tədarük olunmuşdusa, keçən il bu rəqəm 5200 tona çatıb. Bu il də bir çox önəmli tədbirlər görülməli, qurutma kameraları alınacaq və fermerlərə əlavə dəstək veriləcək. Biz tütünçülüyn bərpasına çox yaxın və gələcəkdə tütünü nəinki xammal kimi, hazır məhsul - siqaret şəklində ixrac etməliyik.

Digər sahələrdə - sitrusçuluq, çayçılıq, çəltikçilik sahələrində də inkişaf var. Heyvandarlığa çox böyük diqqət göstərilir və bu il ölkəmizə minlərlə baş cins mal-qara gətiriləcək. Bilirəm ki, 40-dan çox aqroparkın arasında heyvandarlıq

Makroiqtisadi sabitlik hər bir ölkə üçün önəmli amildir. Keçən ilin son aylarında makroiqtisadi vəziyyət sabitləşmişdir, inflyasiyanın səviyyəsi aşağı idi. Əminəm ki, bu müsbət meyillər 2018-ci ildə daha da güclənəcək. Manatın məzənnəsi sabitdir.

arqoparkları da önəmli yer tutur. Beləliklə, əminəm ki, biz yaxın gələcəkdə özümüzü ət və süd məhsulları ilə tam şəkildə təmin edəcəyik.

Yeni kənd təsərrüfatı texnikasının alınması üçün 160 milyon manat vəsait nəzərdə tutulubdur. Burada əsasən taxıl-biçən, pambıqyığan kombaynlar, traktorlar, qoşqular, digər avadanlıq nəzərdə tutulur. Keçən il isə ölkəmizə 10 min kənd təsərrüfatı texnikası gətirilib. Dövlət vəsait ayırır, texnika gətirir, lizinq yolu ilə fermerlərə verir. Yəni, kənd təsərrüfatı dövlətin dəstəyi olmadan inkişaf edə bilməz. Bunu hamı bilməlidir. Əlbəttə ki, rentabellik olmalıdır. Bəzi sahələr rentabelli sahələrdir, bəzi sahələr subsidiya hesabına yaşamaqlıdır. Bu, inkişaf etmiş ölkələrdə də belədir. Orada da subsidiyalar var, orada da dövlət fermerləri dəstəkləyir ki, ərzaq təhlükəsizliyi təmin edilsin, iş yerləri yaradılsın. Biz də bu yolla gedirik. Ona görə əgər hansısa kənd təsərrüfatı sahəsində istehsal o qədər də rentabelli deyilsə, bu, böyük faciə deyil, bundan faciə düzəltmək lazım deyil. Dövlət ilkin mərhələdə öz dəstəyini göstərir, bundan sonra hər şey yoluna düşəcək. Necə ki, biz indi kənd təsərrüfatının istehsalında bu artımı görürük. Əgər dövlət lazım olan vaxtda öz dəstəyini göstərməsəydi, bu gün kənd təsərrüfatında 4,1 faiz artımdan söhbət belə gedə bilməzdi və əksinə, bəlkə də bu sahə tənəzzülə uğrayardı. Biz indi meliorativ tədbirlər də görürük. Biz unudulmuş sahələri də bərpa edirik, o cümlədən zeytunçuluğu. Bu il minlərlə hektarda zeytun bağları salınacaq. Arıçılığın da çox böyük ixrac potensialı var. Azərbaycan dünyada miqyasında arıçılıq, bal

istehsalı sahəsində önəmli yer tuta bilər, müvafiq göstərişlər verilib. Əminəm ki, 2018-ci ildə yaxşı nəticələr olacaqdır.

Biz keçən il dörd ticarət nümayəndəliyi yaratmışıq, müxtəlif ölkələrə bir çox ixrac missiyaları göndərilibdir. Bunun da müsbət təsiri var. Bu ticarət nümayəndəliklərinin nəticələri elə olmalıdır ki, bizim ixracımız artсын. Bu missiyaların fəaliyyəti o ölkələrə, yaxud da ki, bölgələrə ixracın həcmindən asılı olacaqdır. Ona görə, bu məsələyə çox ciddi yanaşmaq lazımdır. Bu ticarət missiyalarının yaradılması o məqsədi güdür ki, həmin ölkələrə və bölgələrə ixracımız artсын.

Turizmin inkişafı ilə bağlı bu il də əlavə tədbirlər görülməkdir. 2016-cı ildə xarici turistlərin gəlişi 24 faiz artmışdır, keçən il isə əlavə daha 20 faiz artım olmuşdur və rekord səviyyəyə çatmışdır. Ölkəmizə 2,7 milyon xarici vətəndaş gəlmişdir. Bu, çox müsbət haldır. Bunun səbəbləri var, - əlbəttə, mən bu barədə dəfələrlə danışmışam, - həm sabitlik, təhlükəsizlik, qonaqpərvərlik, müasir infrastruktur, tarixi abidələrimiz və turizm sahəsinə göstərilən dövlət dəstəyi və əminəm ki, eyni zamanda, beynəlxalq tədbirlər, beynəlxalq yarışlar turistləri ölkəmizə cəlb edir. Sevindirici hal ondan ibarətdir ki, keçən il turistlər bank kartları ilə 70 faiz çox pul xərcləmişlər. Turistlərin sayı cəmi 20 faiz artmışdır, amma xərclənən pul 70 faiz artmışdır. Bu da çox müsbət haldır. Turizm də ixracın bir növüdür, çünki turizm ölkəyə valyuta gətirir.

Qeyd etdiyim kimi, Cənub Qaz Dəhlizi ilə bağlı önəmli hadisələr gözlənilir. TANAP layihəsinin istifadəyə verilməsi gözlənilir. Nəqliyyat sahəsində

Ələt Dəniz Ticarət Limanının birinci mərhələsinin başa çatması nəzərdə tutulur. Mən dünən limanda olmuşam. Biz Ro-Ro terminalının açılışını qeyd etdik. Orada işlərin böyük əksəriyyəti demək olar ki, görülüb. Liman indi fəaliyyət göstərir. Əminəm ki, liman bu ilin birinci yarısında istifadəyə veriləcək. Beləliklə, Azərbaycan Xəzər hövzəsində ən böyük dəniz ticarət limanına sahib olacaq. Bu limanın birinci mərhələdə yükəşirə qabiliyyəti 15 milyon ton yük və 100 min konteynerdir. Gələcəkdə tələbat artdıqca biz qısa müddət ərzində və o qədər də böyük olmayan vəsaitlə limanı 50 faiz, 70 faiz genişləndirə bilərik.

Bu il Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun fəaliyyəti üçün çox önəmli il olacaq. Demək olar ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun fəaliyyətinin birinci ili olacaq. Mən qeyd etmişəm ki, bu yola böyük maraq var və artıq Bakı-Tbilisi-Qars Avraşiyanın nəqliyyat xəritəsini təzələyib və Azərbaycan bu sahəyə öz töhfəsini verir.

Bunlar görülməkdir əsas işlərdir. Əlbəttə ki, görülməkdir bütün işləri bu gün sadalamaq mümkün deyil, çox vaxt lazımdır. Amma qarşımızda duran əsas vəzifələr bundan ibarətdir. Bütün bu vəzifələri təmin etmək üçün bizdə texniki imkanlar var. Biz Azərbaycanda uzun illər daxili istehsalın artırılması ilə bağlı çox ciddi məşğuluq. Bizim tikinti materiallarımız və maliyyə imkanlarımız var. Dövlət büdcəmiz 3 milyard manat çox artmışdır. Siyasi iradəmiz var. Ona görə, dediyim bu vəzifələr minimum programdır. Ən azı bunlar görülməkdir. Prinsipcə görülməkdir işlər bundan daha çoxdur. Əminəm ki, 2018-ci il də ölkəmiz üçün uğurlu olacaq.

“Made in Azerbaijan” brendinin təşviqində fərqlənən şirkətlər və iş adamları mükafatlandırılıb

Dekabrın 22-də Bakı Biznes Mərkəzində rəsmi şəxslərin, aidiyyəti dövlət qurumlarının, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri və iş adamlarının iştirakı ilə 2017-ci ildə “Made in Azerbaijan” brendinin təşviqi və sahibkarlığın inkişafına həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirdə İqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev ölkə başçısının rəhbərliyi ilə sistemli islahatların 2017-ci ildə də davam etdirildiyini, bu ilin ölkə iqtisadiyyatı üçün uğurlu keçdiyini, iqtisadiyyatın prioritet sahələrində müsbət nəticələrin

əldə olunduğunu, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, qeyri-neft ixracının stimullaşdırılması və digər tədbirlər nəticəsində Azərbaycanın iqtisadi potensialının daha da artığını qeyd edib. Azərbaycan iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun ixrac potensialının böyük olduğunu və bu potensialın reallaşdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən yeni ixrac bazarlarına çıxışı təmin etməklə bağlı qarşıya mühüm vəzifələr qoyulduğunu diqqətə çatdıran İqtisadiyyat

“

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən yeni ixrac bazarlarına çıxışı təmin etməklə bağlı qarşıya mühüm vəzifələr qoyulduğunu diqqətə çatdıran İqtisadiyyat naziri qeyri-neft ixracının coğrafiyasının genişləndirilməsi, ənənəvi bazarlarda mövqelərimizin daha da gücləndirilməsi, rəqabətqabiliyyətli Azərbaycan məhsullarının, “Made in Azerbaijan” brendinin dünyada tanınması kimi məsələlərin vacibliyini qeyd edib.

”

naziri qeyri-neft ixracının coğrafiyasının genişləndirilməsi, ənənəvi bazarlarda mövqelərimizin daha da gücləndirilməsi, rəqabətqabiliyyətli Azərbaycan məhsullarının, “Made in Azerbaijan” brendinin dünyada tanıtılması kimi məsələlərin vacibliyini qeyd edib. İqtisadiyyat naziri “Made in Azerbaijan” brendinin təşviqi məqsədi ilə təşkil olunmuş dəstək mexanizmlərinin uğurla həyata keçirildiyini bildirib, bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər barədə məlumat verib. Diqqətə çatdırılıb ki, bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər artıq nəticələrini verməkdədir.

Belə ki, başa vurduğumuz 2017-ci ildə Almaniya, Əfqanıstan, Pakistan, Qətər, Qazaxıstan, Macarıstan, Çin, Rusiya, BƏƏ və Səudiyyə Ərəbistanı olmaqla 10 ölkəyə 10 ixrac missiyası təşkil edilib, “Gulfood”, “Worldfood Moscow” və “Anuga” kimi beynəlxalq əhəmiyyətli ərzaq sərgilərində, həmçinin “Prowein” və “Hong Kong International Wine & Spirits Fair” beynəlxalq şərab sərgilərində yerli şirkətlərin vahid ölkə stendi altında iştirakı təmin olunub, il ərzində qeyri-neft məhsullarının ixracına görə yerli sahibkarlara 2,7 milyon manatdan çox ixrac təşviqi ödənilib. Azərbaycan məhsullarının müxtəlif xarici bazarlara ixracına dair ilkin razılıqlar əldə edilib, sifarişlər qəbul olunub, müqavilələr imzalanıb və bir sıra hallarda faktiki ixrac həyata keçirilib.

Şübhəsiz ki, dövlət səviyyəsində sahibkarlığın və ixracın dəstəklənməsi üçün bu atılan addımlar Azərbaycan iqtisadiyyatında ixrac hədəfli məhsul istehsalının miqyasının bundan sonra da əhəmiyyətli dərəcədə artmasına, məhsulların keyfiyyətinin daha da yaxşılaşmasına

Kənd təsərrüfatı naziri Heydər Əsədov ölkə rəhbərliyi tərəfindən bu sahəyə böyük diqqət və qayğı göstərildiyini vurğulayıb, qəbul olunmuş qərar və sərəncamlar, həyata keçirilən institusional islahatlar və kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına yaradılan şərait, kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının stimullaşdırılması tədbirlərindən danışıb.

və həm yerli, həm də xarici bazarlarda rəqabətə davamlı yerli məhsulların çeşidlərinin genişlənməsinə gətirib çıxaracaqdır.

Şahin Mustafayev özəl bölmənin inkişafına göstərdiyi böyük diqqət və qayğıya görə ölkə sahibkarları adından Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təşəkkür edib.

Kənd təsərrüfatı naziri Heydər Əsədov ölkə rəhbərliyi tərəfindən bu sahəyə böyük diqqət və qayğı göstərildiyini vurğulayıb, qəbul olunmuş qərar və sərəncamlar, həyata keçirilən institusional islahatlar və kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına yaradılan şərait, kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının stimullaşdırılması tədbirlərindən danışıb. Aparılan uğurlu iqtisadi siyasətin tərkib hissəsi olan aqrar islahatların real nəticələr verdiyi və bu sektorda fəaliyyət göstərən sahibkarların rolu qeyd edilib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Aydın Əliyev çıxışında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin gömrük sahəsində qarşıya qoyduğu vəzifələri, 2017-ci ildə bu sahədə həyata keçirilən islahatları və görülmüş işləri diqqətə çatdırıb.

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev sahibkarlığın inkişafına göstərilən dövlət qayğısından danışıb, sahibkarlığın dəstəklənməsi, dövlət - sahibkar münasibətlərinin daha da inkişafı

istiqamətində həyata keçirilən islahatların əhəmiyyətini vurğulayıb.

Meyvə və Tərəvəz İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının sədri Bəşir Quliyev dövlət başçısının tapşırığı və İqtisadiyyat Nazirliyinin dəstəyi ilə ötən il yaradılan Assosiasiya tərəfindən meyvə-tərəvəz istehsalı və ixracı istiqamətində görülən işləri diqqətə çatdırıb.

Fındıq İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyasının sədri İsmayıl Orucov Azərbaycanda fındıqçılığın inkişafı üçün geniş imkanların olduğunu və bu sahədə dövlət dəstəyi ilə keçirilən təşviq tədbirlərinin rolunu vurğulayıb. Qeyd olunub ki, Assosiasiyaya üzv olan şirkətlər yeni dəstək mexanizmlərindən, xüsusilə ixrac təşviqi və “Made in Azerbaijan” brendinin tanıtılması ilə bağlı tədbirlərdən faydalanır, ixrac imkanlarını genişləndirirlər.

Tədbirdə dövlət başçısının Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının iqtisadi inkişafına verdikləri töhfəyə və sahibkarlığın genişləndirilməsi ilə bağlı dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində səmərəli fəaliyyətlərinə görə təltif olunan 23 sahibkara və sahibkarlar təşkilatlarının nümayəndələrinə orden və medallar, 2017-ci ildə “Made in Azerbaijan” brendinin təşviqi sahəsində müəyyən edilmiş nominasiyalar üzrə seçilmiş 8 şirkətə İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən mükafatlar təqdim olunub.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmiryolu xətti ilə konteyner qatarlarının Çindən birbaşa Avropaya getməsi mümkün olacaq

"Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin sədri Cavid Qurbanovla müsahibə

Tərcümeyi-hal

Cavid Qənbər oğlu Qurbanov

1909.1958-ci ildə Kəlbəcər rayonu, Ağdaban kəndində anadan olmuşdur.

1985-ci ildə Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri Institutunu mühəndis-mexanik ixtisası üzrə bitirmişdir.

01.09.1975-25.08.1976 - Kəlbəcər şəhərində elektroenergetika sahəsində elektrik montyoru, 27.08.1977-25.10.1977 - 26 Bakı Komissarı adına mətbəədə mütəxəssis, 15.11.1977 - 01.11.1979 - hərbi xidmət, 03.12.1979 - 24.04.1980 - 26 Bakı Komissarı adına mətbəədə mütəxəssis, 03.06.1980-22.12.1981 - "Azərdövlət" Layihə Institutunda xətcəkən, 18.01.1982-12.11.1987 - "Azərənəqliyyatı" Trestinin avtobazasında baş mexanik, rəis müavini, 12.11.1987-10.01.1992 -

"Elektromexanikləşdirmə" Trestinin 4 sayılı Avtonəqliyyat Kontorunda direktor, 10.01.1992-20.05.1993 - Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Nazirliyinin Respublika İxtisaslaşdırılmış İstehsalat Avtomobil Nəqliyyat Birliyində baş direktor, 21.05.1993-16.11.1994 - "Azəravtoyol" Dövlət Şirkətində Prezident, 04.05.1995-

08.08.1995 - "Avtoərzaqnəqliyyat" Birliyində baş direktor, 30.08.1995-18.02.1997 - Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolu İdarəsinin Bakı bölməsinin Təchizat şöbəsində rəis, 18.02.1997-16.12.1997 - ADDY "Azərdəmiryolservis" İstehsalat Birliyində rəis, 16.12.1997-23.06.2003 - Azərbaycan Dövlət Dəmir Yolu rəisinin müavini - "Azərdəmiryolservis" İB-də rəisi, 23.06.2003-26.02.2007 - Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin "Yolnəqliyyatıservis" Departamentində rəis, 26.02.2007 - 09.02.2015 - Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat Nazirliyinin "Azəryolservis" Açıq Səhmdar Cəmiyyətində sədr vəzifələrində çalışmışdır.

09.02.2015-İldən "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədridir.

123 sayılı Kəlbəcər Seçki Dairəsindən III, IV və V çağırış Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı seçilib və Milli Məclisin İqtisadi Siyasət daimi Komitəsinin üzvüdür.

Texniki elmlər namizədi, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüdür.

Fəxrlə qeyd etmək olar ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin strateji təşəbbüsünün bəhrəsi olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi artıq reallaşdı. Asiyadan Avropaya və Avropadan Asiyaya ən qısa yol hesab edilən, 10 il müddətinə gerçəkləşən bu layihəni iqtisadi cəhətdən də çox cəlbədiciləşdirəcək olarmı? Bu istiqamətdə hansı işlər görülür?

- Oktyabrın 30-da Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu bağlantısında təkə üç xalqı, üç ölkəni deyil, həmçinin onlarla xalq və ölkə arasında körpü rolunu oynayacaq Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti bağlantısının açılış mərasimi oldu.

Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında baş tutan açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Gürcüstan Respublikasının Prezidenti

O ktyabrın 30-da Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu bağlantısında təkcə üç xalq, üç ölkəni deyil, həmçinin onlarla xalq və ölkə arasında körpü rolunu oynayacaq Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti bağlantısının açılış mərasimi oldu. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında baş tutan açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Gürcüstan Respublikasının Prezidenti Georgi Marqvelaşvili və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan iştirak etdilər.

Georgi Marqvelaşvili və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan iştirak etdilər.

Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu bağlantısı Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə dövlət başçılarından daim nəzarətində olan layihədir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu nəqliyyat dəhlizinin əhəmiyyətini dəfələrlə vurğulayıb. O, bildirib ki, biz tərəfdaşlarımız - Gürcüstan və Türkiyə ilə dəmir yolunun inşasının təşəbbüskarı olduq. Bu dəmir yolu üç ölkəni və qitələri birləşdirir. Biz qarşılıqlı ticarət dövriyyəimizi bu dəmir yolu xətti olmasa belə artırmaqla bilərdik. Ancaq bu dəmir yolu Asiyaya Avropa ilə birləşdirməyə lazımdır. Bu, ən qısa nəqliyyat marşrutudur.

Bu dəmir yolu Avrasiya məkanında ticari-iqtisadi əlaqələrin inkişafını və fəallaşmasını da nəzərdə tutur. Bu, təkcə üç ölkəni deyil, eyni zamanda, həmin nəqliyyat dəhlizinin xidmətlərindən istifadə etmək marağında olan başqa ölkələrin də sıx nəqliyyat əlaqələri qurmasına böyük imkanlar açacaqdır. Qeyd edək ki, bu layihəyə qoşulmaq marağı, ilk növbədə, Türkmənistan, Qazaxıstan, Əfqanıstan, Pakistan, Çin və Hindistandan gəlir. Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu xətti üzrə beynəlxalq layihənin həyata keçirilməsi və Bosfor boğazında dəmir yolu tunelinin inşası Trans-Avropa və Trans-Asiya dəmir yolu şəbəkələrinin birləşdirilməsi, yük və sərnişinlərin birbaşa Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçməklə Avropa və Asiyaya çıxarılmasını təmin edəcək.

Gələcəkdə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə nə qədər yükün daşınması nəzərdə tutulub?

- Bu yol vasitəsilə birinci mərhələdə 5 milyon ton, ondan sonrakı mərhələdə 17 milyon ton,

ondan sonra isə daha böyük həcmdə yüklərin daşınması nəzərdə tutulur. Bundan sonra isə ilk əvvəl ildə 1 milyon, daha sonra isə 3 milyon sərnişin daşınması proqnozlaşdırılır.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bağlantısı özəl sektorun nümayəndələri - sahibkarlar ildə bir milyon ton yük göndərə biləcəklər. Gələcəkdə isə bu rəqəm artacaq. Həmçinin Qazaxıstan və Çindən gələcək yüklərin hesabına Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə ildə 500 min konteynerin daşınması proqnozlaşdırılır.

Bəs strateji vəzifələr nədən ibarətdir? Siz ondan nə gözləyirsiniz?

-Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin nəqliyyat sektorunun inkişafına göstərdiyi diqqət, bu sahəyə qoyulan investisiyalar bir məqsəddə - Azərbaycan üzərindən tranziti təbliğ etməyə yönəlib. Biz Azərbaycanın tranzit potensialını artırmaq niyyətindəyik. Məqsədimiz Azərbaycanı bir haba çevirməkdir

Bəs Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinin davamı ola bilərmə? Azərbaycan üçün bu nə dərəcədə vacibdir?

- Bilirsiniz ki, noyabrın 1-də Tehrandə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Zirvə görüşü keçirildi və hər üç ölkənin prezidentləri bu "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin əhəmiyyətini bir daha vurğuladılar. "Şimal-Cənub" Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin Qərb marşrutunun işə düşməsi nəinki region ölkələrinin iqtisadi inkişafına təkan verəcək, eyni zamanda, həmin ölkələr siyasi sabitlik üçün də zəmanət əldə etmiş olacaqlar.

Şimal-Cənub Nəqliyyat Dəhlizi əsasən Hindistandan və

İran Körfəzi regionundan, yüklərin Rusiya, Qərbi Avropa, Baltıyanı və Skandinaviya ölkələrinə çatdırılmasına hesablanıb. Şimal-Cənub Tranzit Dəhlizinin digər marşrutlarla müqayisədə əsas üstünlüyü tranzit məsafəsinin və tranzit vaxtının iki-üç dəfə az olmasıdır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun işə düşməsi ilə bu əlaqələrin əhatə dairəsi daha da genişlənəcək.

Bu il ərzində neçə km dəmir yolu əsaslı təmir olunub. Təmirə ehtiyacı olan dəmir yolu xətləri çoxdurmu?

- Qeyd edim ki, 14 aprel 2015-ci ildə "Azərbaycan Dəmir Yollarının Yenidən Qurulması" layihəsinin 2-ci mərhələsinin icrası məqsədilə, "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ilə Çexiya Respublikasının "MORAVIA STEEL" şirkətləri arasında "Azərbaycan Respublikası Dəmir Yollarının Bakı-Böyük Kəşik sahəsində 600 km hissənin maddi-texniki təchizatı və əsaslı təmiri" barədə İxrac Müqaviləsinə əlavə Saziş

imzalanmışdır.

Hazırda bu proses davam edir. Bakı-Böyük Kəşik istiqamətində 600 km dəmir yolu əsaslı təmir olunur. Yeni layihənin icrasına 2015-ci ilin oktyabr ayının sonlarında başlanılıb və bu günə kimi 400 km-ə yaxın dəmir yolu dəmir yolu əsaslı təmir olunub. 2018-ci ilin birinci yarısında Bakı-Böyük Kəşik sahəsində təmir işləri başa çatacaq.

Eyni zamanda bu yolların üstündə olan yoldəyişənlərin yeniləşməsi prosesi də aparılır. Hazırkı yoldəyişənlər əvvəlkilərdən fərqli olaraq dəmir-beton şpal və tirlər üzərində qurulur ki, bu da yolların uzunömürlüliyünü və hərəkətə davamlılığını artırır.

"Astara Azərbaycan-Astara İran" yeni dəmir yolu xətti üzrə işlər nə yerdədir?

- Bilirsiniz ki, 20 aprel 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Res-

publikasının dövlət sərhədində, Astara çayı üzərində 82,5 metr uzunluğunda dəmir yolu körpüsünün təməlqoyma mərasimindən sonra işlər sürətləndirilib. Qısa zaman ərzində Astara stansiyasından İran İslam Respublikası dövlət sərhəddinə qədər bərxətli 8,3 km dəmir yolunun çəkilişi və Astara çayı üzərindəki dəmir yolu körpüsünün tikintisi başa çatıb. Həmçinin sınaq qatarı sərhədi yeni tikilmiş körpü vasitəsilə keçib.

Hazırda Astarada (İran) geniş işlər aparılır. Bu işlərin tərkibinə 35 hektar ərazidə dəmir yolu stansiyasının tikintisi və yüklərin boşaldılması üçün terminalların inşası da daxildir. İran ərazisində Astara (Azərbaycan)-Astara (İran) dəmir yolunun tikintisi başa çatmaq üzrədir. Beynəlxalq əhəmiyyətə malik olan bu dəmir yolu xətti iki ölkənin dəmir yolu sistemini birləşdirəcək.

“Simal-Cənub” Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin Qərb marşrutunun işə düşməsi nəinki region ölkələrinin iqtisadi inkişafına təkan verəcək, eyni zamanda, həmin ölkələr siyasi sabitlik üçün də zəmanət əldə etmiş olacaqlar.

Azərbaycan və İran Dəmir Yolları arasında “Astara yükləndürmə və yükboşaltma terminalının tikintisi və istismarı” layihəsi üzrə müqavilə imzalanıb. Müqavilə İran ərazisində 1,4 km-lik dəmir yolu xəttinin və həmin ərazidə böyük aşırma qabiliyyətinə malik olan 4 terminalın tikintisinin “Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC-nin dəstəyi ilə reallaşmasını özündə ehtiva edir. Müqaviləyə əsasən “Azərbaycan Dəmir Yolları” QSC 15 illik müddətə 1,4 km-lik dəmir yolu xəttini, 25 illik müddətə isə terminalları icarəyə götürüb.

İran ərazisində Astara (Azərbaycan)-Astara (İran) dəmir yolunun tikintisi başa çatmaq üzrədir. Qeyd edək ki, Astara-Astara dəmir yolu xətti üzrə Azərbaycanda tikinti işləri bir qədər əvvəl yekunlaşıb, Astara çayı üzərində dəmir

Gələcəkdə Bakı-Gəncə-Bakı istiqamətində də sürət qatarının istifadəyə verilməsi, sonrakı illər üçün müəyyən edilmiş perspektiv planda isə Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna, Şahdağ və Qəbələ turizm mərkəzlərinə dəmir yolu xətlərinin çəkilməsi planlaşdırılır və hazırda bu xətlərin layihələndirilməsi işləri aparılır.

yolu körpüsünün inşası da başa çatdırılıb. Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinin bir hissəsi olan bu yol ilə yük qatarlarının hərəkətinə noyabrın sonunda başlanılması nəzərdə tutulur.

- Hörmətli Cavid müəllim, müsahibələrinizin birində demisiniz ki, "məqsədimiz Azərbaycan dəmir yollarında yükdaşımını 36 milyona çatdırmaqdır" Hazırda bu istiqamətdə hansı işlər görülür?

- Beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri istifadəyə veriləndən sonra nəzərdə tutulan bütün məqsədlər öz həllini tapacaq. Bu dəhlizlərin reallaşması, ilk növbədə, iştirakçı dövlətlərin tranzit potensialının artırılmasına xidmət göstərəcək. Gələcəkdə yük dövriyyəsinin artırılması istiqamətində bütün qüvvələri səfərbər etmişik.

- Əvvəllər Bakının 20 yanvar deyilən ərazisində Sumqayıta gedən sərnişinlərin çox olması o ərazidə sıxlığın yaşanmasına səbəb olurdu. Bakı-Sumqayıt-Bakı elektrik qatarları istifadəyə verildikdən sonra bu hal aradan qalxdı. Bu haqda nə deyə bilərsiniz...

- Dəmir yolunun sərnişin təsərrüfatının daha da inkişaf etdirilməsi üçün kompleks tədbirlər

planımız var. Bilirsiniz ki, 2015-ci ilin sentyabr ayından Bakı-Sumqayıt istiqamətində ikimərtəbəli ekspress qatarları işləyir. Əslində Bakı-Sumqayıt istiqamətində elektrik qatarlarının istifadəyə verilməsi sosial sifariş idi. Artıq bu marşrutda 2 milyondan artıq sərnişin daşınıb.

Gələcəkdə Bakı-Gəncə-Bakı istiqamətində də sürət qatarının istifadəyə verilməsi, sonrakı illər üçün müəyyən edilmiş perspektiv planda isə Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportuna, Şahdağ və Qəbələ turizm mərkəzlərinə dəmir yolu xətlərinin çəkilməsi planlaşdırılır və hazırda bu xətlərin layihələndirilməsi işləri aparılır.

Sahibkarların "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC ilə əməkdaşlığını necə qiymətləndirirsiniz?

- Azərbaycan Dəmir Yolunda sahibkarların normal fəaliyyəti üçün hər cür şərait yaradılıb. Bir vaxtlar sahibkarlar dəmir yolunda yük vaqonlarının azlığından şikayətlənirdilər. Son iki il ərzində dəmir yolunda aparılan islahatların əsas tərkib hissələrindən biri də vaqon parkının yenilənməsi oldu. Yük daşımalarına olan tələbatın ödənilməsi, xidmətin səviyyəsinin daha da yüksəldilməsi, əlavə yüklərin cəlb olunması və daşınan yüklərin mənzil başına təhlükəsiz şəraitdə çatdırılması üçün texniki vasitələrin yenilənməsi zamanın tələbi idi. Bu həm də əlavə valyuta resurslarının Azərbaycan iqtisadiyyatına yönəldilməsi deməkdir.

Bu məqsədlə 2015-ci ilin mart ayında Rusiya Federasiyasının F. Dzerjinski adına "Uralvaqonzavod" Elmi-İstehsal Korporasiyası ilə danışıqlar aparıldı və "Uralvaqonzavod"dan 3100 müxtəlif təmayüllü yük vaqonunun alınması ilə bağlı müqavilə imzalandı. Qısa zaman kəsiyində (on bir ay ərzində) vaqonların hamısı ölkəmizə gətirildi. Bunlardan 400-ü qapalı, 400-ü platforma, 200-ü iritonajlı konteyner daşıyan platforma, 1000-i yarımvaqon, 600-ü çən, 300-ü taxıladaşıyan, 100-ü xopper, 100-ü isə sement daşıyan vaqondur.

Cənab Prezident də yerlərdə sahibkarlara normal şərait yaradılmasını həmişə vurğulayır. Dəmir yolunda bu sahədə heç bir problem yoxdur.

Mühahibə üçün təşəkkür edirik.

2017-ci il mühüm iqtisadi hadisələrlə yadda qaldı

YAP Siyasi Şurasının üzvü, Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydın Hüseynovun müsahibəsi

Aydın müəllim, 2017-ci ili ölkəmizin sosial-iqtisadi həyatı baxımından necə qiymətləndirərdiniz?

- Azərbaycanın iqtisadi-siyasi uğurlarını əsaslandırın əsas amillər möhkəm siyasi sabitliyin olması, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi ilə əhatəli islahatların həyata keçirilməsidir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu iqtisadi inkişaf modeli ölkəmizin dayanıqlı iqtisadi yüksəlişini təmin etməkdədir. Qlobal böhranın hələ də davam etdiyi şəraitdə Azərbaycan özünün stabil inkişafını qoruyub saxlayıb, neft gəlirlərindəki azalmalara baxmayaraq şaxələndirilmiş iqtisadiyyatın digər istehsal sahələrində artım hesabına milli gəlirin

həcminin artımını təmin edib.

Qeyri-neft məhsullarının ixracının stimullaşdırılması məqsədilə “Made in Azerbaijan” brendinin xarici bazarlarda təşviqi genişlənilib.

Maliyyə sabitliyinin güclənməsi səmərəli valyuta siyasətinin həyata keçirilməsi nəticəsində valyuta bazarının sabitləşməsi və manatın öz dəyərini möhkəmləndirməsidir. 2017-ci ildə valyuta ehtiyatları 4,5 milyard artaraq 42 milyarda çatmışdır. Bu, çox mühüm haldır və 2015-ci ildən sonra strateji maliyyə rezervlərinin azalması tam dayandırılma və valyuta ehtiyatlarının artımının təmin olunmuşdur. Bu tendensiya ölkəmizin güclü iqtisadi

təhlükəsizlik yastığının olmasını göstərir və qlobal böhran şəraitində ən sabit və dayanıqlı maliyyə siyasəti yürütdüyünü təsdiqləyir.

- Regionların inkişafı ilə bağlı yürüdülmən siyasəti necə dəyərləndirərdiniz?

- “Regionların 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın uğurlu icrası ölkə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasətinin güclənməsinə, qeyri-neft sektorunun və regionların inkişafının davamlılığının təmin edilməsinə, infrastrukturun və sosial xidmətlərin daha da yaxşılaşdırılmasına, ümumilikdə bölgələrin hərtərəfli inkişafı sahəsində

əhəmiyyətli dəyişikliklərə səbəb olub.

2017-ci ilin ötən 11 ayı ərzində hərtərəfli regional inkişaf təmin edilib, 85 min yeni iş yerinin yaradılıb.

Ötən dövrdə sənaye və texnologiyalar parklarının, sənaye məhəllələrinin yaradılması istiqamətində ciddi addımlar atılıb, kimya, təkrar emal, gəmiqayırma, yüksək texnologiyalar, yüngül sənaye, əzcaçılıq sahələrində ixtisaslaşmış sənaye və texnologiyalar parklarının yaradılması davam etdirilir. Regionlarda kiçik və orta sahibkarlığın genişləndirilməsi, yerli ehtiyatlardan səmərəli istifadə etməklə sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsi, sahibkarlar arasında kooperasiya əlaqələrinin gücləndirilməsi, məşğulluqda sənayenin xüsusi çəkisinin artırılması baxımından sənaye məhəllələrinin yaradılması xüsusi önəm kəsb edir. İlk sənaye məhəlləsi olan Neftçala Sənaye Məhəlləsi cənab Prezidentin iştirakı ilə bu ilin sentyabrın 24-də istifadəyə ver-

ilib. Masallı Sənaye Məhəlləsində hazırda tikinti işləri aparılır. Eləcə də, bölgələrdə Aqroparkların yaradılması işləri davam etdirilir.

- Azərbaycanın tranzit potensialının artırılması istiqamətində hansı addımlar atılmaqdadır?

- Əlverişli coğrafi mövqeyi olan Azərbaycanın tranzit potensialının reallaşdırılması Prezident İlham Əliyevin iqtisadi diversifikasiya siyasətində mühüm yer tutur. Dövlət başçısının Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturunun müasir dünya standartlarına uyğunlaşdırılması, tranzit potensialının daha da artırılması ilə bağlı həyata keçirdiyi dövlət siyasəti və qlobal miqyaslı təşəbbüsləri ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafına əsaslı töhfə verməklə, Azərbaycanı mühüm nəqliyyat qovşağına və dəhlizlərin keçdiyi məkana çevirməkdədir. Ötən dövrdə Azərbaycanın tranzit imkanlarının reallaşması üçün iri layihələr reallaşdırılmaqdadır. Bu

istiqamətdə Beynəlxalq Dəniz Limanının və Gəmiqayırma Zavodunun tikintisi, TRASECA, Şimal-Cənub, Şərq-Qərb dəhlizləri çərçivəsində görülən işlər, digər nəqliyyat layihələrinin icrası ötən dövrdə uğurla davam etdirilib.

2017-ci ildə region üçün ən əlamətdar hadisələrdən biri kimi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun rəsmi açılışını xüsusilə qeyd etmək olar. Cari il oktyabrın 30-da Avrasiya məkanı üçün yeni yüksəliş və uzunömürlü rifah layihəsi olan Bakı-Tbilisi-Qars (BTQ) dəmir yolu xəttini istifadəyə verildi. Dünya əhəmiyyətli bu layihənin gerçəkləşməsi ilə regionda ən nəhəng kommunikasiya dəhlizlərindən biri geosiyasi tarixə vəsiqə aldı. Layihənin müəlliflərindən biri olan Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin vurğuladığı kimi strateji əhəmiyyət daşıyan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsinin önəmli hissəsinə çevrilməkdədir. BTQ geosiyasi, geo-iqtisadi və tarixi baxımdan dünyanın yenidən cızılan coğrafiyasında özünə mühüm yer tutmaqla trans-kommunikasiya qovşaqlarının ən rentabelli və dayanıqlı həlqəsini təşkil edəcək.

İslahatları Azərbaycanın beynəlxalq reytinginə təsiri baxımından necə şərh etmək olar?

- Aparılan islahatlar Azərbaycanın beynəlxalq reytinginin güclənməsinə səbəb olmaqdadır. Dünya Bankı 190 ölkənin biznes mühitini qiymətləndirən "Doing Business 2018" hesabatını açıqlayıb. Hesabata əsasən, Azərbaycan 8 pillə irəliləyərək 57-ci mövqeyə yüksəlib. Azərbaycanın mövqeyinin dünyanın ən mütəbər reytinglərdə irəliləməsi aparılan kompleks iqtisadi islahatlar siyasətinə beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən verilən yüksək qiymətdir. "Azərbaycanın mövqeyinin ötən ilə nisbətdə daha da yaxşılaşmasına bir sıra mühüm amillər,

"Cənub qaz dəhlizi" layihəsi çərçivəsində "Şahdəniz-2" qaz-kondensat yatağının tammiqyaslı işlənməsi üzrə işlərin 96 faizi, Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi üzrə işlərin 98 faizi, TANAP layihəsi üzrə işlərin 82 faizi, TAP-ın inşası üzrə isə 53 faizi icra edilmişdir. Hazırda inşaat işləri davam etdirilir.

o cümlədən 2016-cı və 2017-ci illərdə aparılan islahatlar öz müsbət təsirini göstərib. Biznes sektorunda sənədləşmə işlərinin sadələşdirilməsi və şəffaflığın təmin olunması, sahibkarların mənafeyinə xidmət edən yeni qaydaların qüvvəyə minməsi, xarici ticarətlə bağlı prosedurların asanlaşdırılması, idxal-ixrac əməliyyatlarının sadələşdirilməsi, vergi sistemində kiçik və orta sahibkarlığın inkişafını stimullaşdıran mühüm addımların atılması, vergi ödəyicilərinin hüquqlarının qorunması, xidmət səviyyəsinin yaxşılaşdırılması kimi həyata keçirilən tədbirləri söyləmək olar.

Azərbaycan 2018-ci ildə hansı makrossenariləri həyata keçirməyi hədəfləyib və cari ildə siyasi-iqtisadi vəziyyəti necə proqnozlaşdırmaq olar?

- Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın 2018-ci il üçün iqtisadi prioritetləri barədə danışarkən qeyd edib ki, hazırda iqtisadi siyasətin prioritetləri iqtisadiyyatın daha da şaxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsidir. Dövlət başçısı biznes mühitinin yaxşı-

laşdırılması istiqamətində çox ciddi addımlar atılması, 2018-ci ildə bu istiqamətdə mühüm işlər görülməsi, dövlət investisiya layihələrinin icra olunması, inflyasiyanın berrəqəmli həddə saxlanılması və süni qiymət artımına yol verilməməsi üçün ciddi tədbirlərin görülməsini də müvafiq qurumlar qarşısında mühüm vəzifə kimi qoyub. Bank sektorunda islahatların aparılması, konsolidasiya siyasətinin davam etdirilməsi barədə konkret vəzifələr müəyyən edilib.

Azərbaycanın inkişafını təmin edən digər fundamental bir faktor ali maliyyə sənədi olan dövlət büdcəsidir. 2018-ci ilin büdcəsi təmkinli, pragmatik ssenarilərə əsaslanır və əsas məzmunu iqtisadi inkişafın dayanıqlılığını təmin etmək, güclü sosial islahatların əhatəsini genişləndirmək, bununla da, insanların rifahinin ən yüksək səviyyəyə çatdırmaqdır. Dövlət büdcəsində insanların etibarlı və layiqli həyatının təmin edilməsi üçün dövlət büdcəsində sosial məsələlər ön planda dayanır. Büdcə daxili investisiyalar, sa-

Ötən dövrdə Azərbaycanın tranzit imkanlarının reallaşması üçün iri layihələr reallaşdırılmaqdadır. Bu istiqamətdə Beynəlxalq Dəniz Limanının və Gəmiqayırma Zavodunun tikintisi, TRASECA, Şimal-Cənub, Şərq-Qərb dəhlizləri çərçivəsində görülən işlər, digər nəqliyyat layihələrinin icrası ötən dövrdə uğurla davam etdirilib.

hibkarlıq, qeyri-neft sektorunun inkişafında əsas rol oynayan sənaye, kənd təsərrüfatı, İKT, turizmin inkişafı üçün əsas maliyyə mənbəyidir. Eyni zamanda, dövlətin bu sahəyə yönəltdiyi vəsaitlər mühüm iqtisadi və sosial layihələrin icrası üçün xüsusi rol oynayır. Həmin layihələrin icrası isə minlərlə insanın işlə təmin olunması deməkdir.

İspaniya Krallığının Türkiyə Respublikası və Azərbaycan Respublikası üzrə Səfirliyinin Mütəvəqqəti İşlər vəkili İqnasio Sançez Taboada ilə müsahibə

İspaniya kənd təsərrüfatı, avtomobil sənayesi, qida, turizm, kimya sahələrində böyük təcrübəyə malikdir

İspaniya -Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin tarixi barədə nələri söyləmək olar?

-Bizim siyasi və diplomatik əlaqələrimiz başlıca münaqişələrdən uzaqdır. Həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli istiqamətdə inkişaf edən dostluq əlaqələrimiz var. Bizim əsas işimiz bu əlaqələri dərinləşdirmək və onlara yeni elementlər qatmaqdır. Xüsusən də mülki, iqtisadi və mə-

dəni əlaqələri inkişaf etdirmək lazımdır.

İspaniyanın inkişaf etmiş iqtisadiyyatı var və bu baxımdan bir çox uğurlar qazanıb. Bu uğurların əsasında nə dayanır?

-Son 40 ildə İspaniyanın iqtisadi və sosial inkişafına təsir edən müxtəlif səbəblər var. Ən başlıca səbəblərə isə Hüquqi dövlətə əsaslanan sabit institusional çərçivə, demokratiya,

fərdin və kütlənin hüquqlarına hörmətlə yanaşma daxildir. İqtisadi təkan, mülkiyyət hüququnun, biznes müstəqilliyi, rəqabətin dəstəklənməsi, eyni zamanda insan kapitalına investisiya və sosial təcridolunmadan uzaq güclü sosial xidmətlər şəbəkəsinin yaradılmasında qərarlılıq.

Azərbaycan iqtisadiyyatının hansı sahələri ispan investorlar üçün cəlbedici ola bilər?

-Əlbəttə ki, sərmayə, iqtisadi məsələlərlə məşğul olan məsul şəxslər üçün mü-rəkkəb məsələdir. Şübhəsiz ki, İspaniya iqtisadiyyatını tanıyan və Azərbaycan iqtisadiyyatını kənardan müşahidə edən bir şəxs kimi müxtəlif milli strategiyaları nəzərə alaraq ən cəzbedici sahələrdən: kənd təsərrüfatı, kənd təsərrüfatı sənayesi, bərpaolunan enerji sahəsi, kimya sənayesi, neft-kimya, turizm, tikinti və s. sahələri qeyd etmək olar.

Azərbaycanın Avropada icra etdiyi energetik, infrastruktur layihələr barədə nə deyə bilərsiniz?

- Cənub qaz dəhlizi Avropa İttifaqını, bütün üzv ölkələri, eyni zamanda, Azərbaycandan birbaşa qaz idxal etməyəcək İspaniyayı maraqlandırır. Avropa bazarı bütünləşdirilmişdir. Enerjinin təmin olunması ilə bağlı hər hansı bir inkişaf bütün bazarın stabilliyi və effektivliyinə təsir göstərir.

Son illər Azərbaycanda turizm sektorunun inkişafı istiqamətində dövlət səviyyəsində ciddi addımlar atılır. Bir neçə ildir ölkəmizə gələn turistlərinin, o cümlədən Avropa Birliyi ölkələrindən gələnlərin sayı gündəgünə artır. Gələcəkdə İspaniya və Azərbaycan arasında turizmin inkişafı istiqamətində hansı işlərin görülməsi nəzərdə tutulur? Azərbaycanla AB ölkələri arasında viza rejiminin sadələşdirilməsi ölkələrarası iqtisadi inkişafa müsbət təsir göstərməzmi?

-Turizm bu və ya digər ölkənin şirkətləri, qurumları arasında əməkdaşlıq üçün böyük potensialdır: səyahət agentlikləri, nəqliyyat şirkətləri, otellər, vasitəçi şirkətlər, mütəxəssislərin yetişdirilməsi, universitetlərdə ixti-

saslaşma, mədəni əməkdaşlıq və s.

Bu əməkdaşlıq turist mübadiləsindən daha önəmlidir. Azərbaycanlı turistlərin İspaniyada sayının qısa müddətdə nəzərəcarpan sayda olacağı gözlənilir. İspaniya bu il 75 milyon turist qəbul etmişdir ki, bunun da isə sadəcə 15-20 mini azərbaycanlılar idi.

Şübhəsiz ki, İspaniyada ildə 2 milyondan çox rusdilli turist axını olur. Azərbaycanlı vətəndaşlar üçün İspaniyada təhsil, təcrübə və iş təcrübəsinin inkişaf etdirilməsi üçün imkanlar var.

Hazırda Azərbaycan və İspaniya arasında birbaşa aviareyslərin açılmasına maraq vardır. Ümumilikdə iki ölkənin nəqliyyat, logistika və yükdaşıma sahələrində əməkdaşlıq necə həyata keçirilir?

- Hazırda AZAL may-sentyabr ayları ərzində hər həftə olmaqla mövsümi uçuşlar həyata keçirir. Fikrimizcə bu uçuşları ilboyu həyata keçirmək üçün imkanlar mövcuddur.

“

Azərbaycanlı turistlərin İspaniyada sayının qısa müddətdə nəzərəcarpan olacağı gözlənilir. İspaniya bu il 75 milyon turist qəbul etmişdir ki, bunun da 15.000-20.000-i azərbaycanlılar idi. ”

Sizin tərəfinizdən İspaniyayı Azərbaycanda tanıtdırmaq istiqamətində hansı işlər görülür? İki ölkə arasında bu il hansı layihələrin icrası nəzərdə tutulur?

- Bizim siyasi və diplomatik əlaqələrimiz dərinidir. Fərdlər arasında, iqtisadi və mədəni əlaqələri inkişaf etdirmək lazımdır. Bu bizim əsas məqsədimizdir. Bunu Azərbaycanda biznes imkanları barədə məsələni sərgilər, ticarət missiyaları, konfranslar haqqında məlumatın yayılması vasitəsilə əldə edə bilərik.

Mədəni sahəyə gəldikdə isə ispan mədəniyyətini təbliğ etmək, kreativ insanlar, rəssamlar, jurnalistlər və s. kimi insanların mədəni mübadiləsini həyata keçirməyə çalışacağıq.

Cənab diplomat, Avropa dövlətlərində son illər siyasi müstəvidə baş verən mərkəzdənqaçma, separatizm prosesləri ümumən ölkələrin iqtisadi durumuna, sosial stabilliyə necə təsir göstərir?

İspanya - Ibiza

- Son aylarda İspaniyada müşahidə edilən hadisələr böyük ciddiyət daşıyır. Katalunyada səsverənlərin hətta yarısını belə təmsil etməyə qadir olmayan regional partiyalar birliyi bütün İspan xalqının suverenliyindən sui-istifadə edərək, bütün Katalunya xalqının adından danışmaq istəyirdilər. Nə bütövlükdə, nə də katalonların çoxunu təmsil etmirlər. İspan xalqının suverenliyini əlindən ala bilməzlər. Bunun üçün İspaniya Konstitusiyası, Katalunya Muxtar Vilayətinin Nizamnaməsi və İspan qanunvericiliyini kobud şəkildə pozmuşdurlar. İndi Hüquqi Dövlət qanuna əsasən fəaliyyət göstərərək Katalunya seçicilərinin müstəqil şəkildə regional parlamenti seçmək imkanı yaratmaqdır.

Qeyri-stabillik və hüquqi qeyri-müəyyənlik Katalunyanın yerli iqtisadiyyatına mənfi təsir göstərdiyi kimi, ümummilli iqtisadiyyatı da sarsıda bilər. Nəzərəçarpan bir fakt: 2000-dən çox

orta və böyük şirkətlər öz ofislərini Katalunyadan köçürmüşlər. Bəziləri hətta öz istehsal strukturunu da Katalunyadan çıxarmağı planlamışlar. Katalunyadakı separatizmin mirası budur: müasir və çiçəklənən cəmiyyət parçalanmış, millətçi tribalizm tərəfindən zəhərlənmiş və daha yoxsul bir cəmiyyətə çevrilmişdir.

İspaniya Krallığının Səfirliyi Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə gələcəkdə iqtisadi sahədə əməkdaşlığı hansı istiqamətlər üzrə qurmaq niyyətindədir?

İspaniyanın Azərbaycanda iqtisadi və ticari baxımdan təbliğ olunması üçün hər növ layihə üçün Sahibkarlar Konfederasiyası əsas istinad mənbəyi ola bilər. Bizim əsas birgə işimiz fərdlər arasında bu əlaqələrin yaxşılaşdırılmasıdır ki, bu da qarşımızdakı illərdə əsas məqsədimiz olmalıdır.

Maraqlıdır, asudə vaxtınızı necə təşkil edirsiniz?

Asudə vaxtımı həyat yoldaşım, övladlarım və dostlarımla keçirirəm. Azərbaycanı tanımaq çox xoşuma gəlir. Tarix və Fəlsəfə oxuyuram. İdmanla, meditasiya, müşahidə ilə məşğul oluram.

Azərbaycanda Sizin diqqətinizi çəkən nədir?

Azərbaycan mənim üçün tanımadığım bir məkan idi. Ona görə də ölkənizdə olduğum müddətdə hər məqamdan həzz almaq və kəşf etməkdə maraqlıyam. Yavaş-yavaş da olsa Azərbaycan dilini öyrənirəm. Coğrafiyası, tarixi və mədəniyyəti haqqında daha çox məlumatım var. Mətbəxiniz isə məni heyran edib. Ölkədə ən çox bəyəndiyim buranın əhalisidir. Azərbaycanlıların iki xüsusiyyəti məni xüsusilə valeh edir: həddən artıq nəzakət və qardaşcasına qonaqpərvərlik. Getdiyim hər yerdə mədəni, hər zaman əcnəbilərə yardım etməyə çalışsan, onlara dəyər verən insanlarla rastlaşırım.

Müsahibə üçün təşəkkür edirik.

Yaxın gələcəkdə Lənkəranda çay plantasiyalarının 1500-2000 hektara çatdırılması, bu sahədə əlavə olaraq 4 min yeni iş yerinin açılması nəzərdə tutulub

Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı
Taleh Qaraşovla müsahibə

Taleh Azay oğlu Qaraşov 20 may 1959-cu ildə Kürdəmir rayonunun Pıraköçə kəndində anadan olmuşdur.

1981-ci ildə Azərbaycan İnşaat Mühəndisləri İnstitutunu, 1987-ci ildə Bakı Politologiya və Sosial İdarəetmə İnstitutunu bitirmişdir. İxtisası inşaatçı-mühəndis və Politoloqdur.

1981-1982-ci illərdə Kürdəmir rayonundakı 4 saylı "Şirvanmeliosutikinti" trestində mühəndis, 1982-1983-cü illərdə Azərbaycan KP Kürdəmir rayon Komitəsində təlimatçı, 1983-1986-cı illərdə Kürdəmir rayon Komsomol Komitəsinin birinci katibi, 1986-1991-ci illərdə Azərbaycan KP Kürdəmir rayon Komitəsində şöbə müdiri, 1991-1996-cı illərdə Kürdəmir rayon İcra hakimiyyəti başçısının müavini, 1996-2002-ci illərdə Kürdəmir rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı, 2002-2006-cı illərdə Cəlilabad rayon İcra hakimiyyətinin başçısı, 2006-2011-ci illərdə Neftçala rayon İcra hakimiyyətinin başçısı, 2011-2012-ci illərdə Astara rayon İcra hakimiyyətinin başçısı vəzifələrində çalışmışdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 14 aprel 2012-ci il tarixli sərəncamı ilə Lənkəran şəhər İcra hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

Ailəlidir, 3 övladı var.

Bildiyiniz kimi, ölkədə müəssisələrin müasir texnologiyalarla təmin edilməsi, yeni sahibkarlıq subyektlərinin yaradılması, regionların inkişafı daim Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin diqqət mərkəzindədir. Bu gün ölkəmizin iqtisadi inkişafının əsas özəyini sahibkarlıq təşkil edir.

Lənkəranda sahibkarlığın inkişafı ilə əlaqədar nələri demək olar?

Ölkədə yaradılmış siyasi sabitliklə yanaşı, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, biznes və investisiya mühitinin davamlı olaraq yaxşılaşdırılması, sahibkarlığın inkişafı, eləcə də mövcud

çağırışların tələblərinə uyğun çevik iqtisadi islahat tədbirləri sayəsində ölkə iqtisadiyyatı öz dayanıqlığını möhkəmləndirmiş və qeyri-neft sektorunun inkişafı ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında başlıca istiqamətə çevrilmişdir.

Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət proqramlarının uğurla icra olunması hesabına ölkəmizin hər bir guşəsi kimi, Lənkəran rayonu da sürətlə inkişaf edərək cənub bölgəsinin iqtisadi-mədəni mərkəzi kimi şöhrət qazanmışdır.

Dövlət proqramlarının icrası ilə əlaqədar rayonda genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir.

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin layiqli davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin ardıcıl diqqət və qayğısı sayəsində Lənkəran şəhəri də yenidən özünün şöhrətli dövrünü yaşamağa başlayıb.

Cənab Prezidentin xeyir-duası ilə fəaliyyətə başlamış “Nur sūd” zavodu, “Pal Food” dondurma fabriki, “Gilan-Lənkəran konserv” zavodu, “Gilan-Lənkəran çay” fabriki kimi iri tutumlu istehsal müəssisələri Lənkəranı əsl sənaye şəhəri kimi təqdim edir. 2016-cı ildə rayonda ümumi məhsul buraxılışı 2003-cü ilə nisbətən 6,3 dəfə artaraq 382.4 milyon manata, kənd təsərrüfatı məhsulları 3,4 dəfə artaraq 105.3 milyon manata, sənaye məhsulu 5,9 dəfə artaraq 30.6 milyon manata çatmışdır.

Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyalar 15 dəfə artaraq 113.4 milyon manat, tikinti-quraşdırma işlərinin həcmi 17.8 dəfə artaraq 106.2 milyon manat olmuşdur.

2003-2016-cı illər ərzində 25994-u daimi olmaqla 41113 yeni iş yeri açılmışdır.

Lənkəran rayonu cənub bölgəsində, çox əlverişli coğrafi mövqedə yerləşir. Hələ qədim zamanlardan bu yer bölgənin iqtisadi və mədəni mərkəzi hesab olunmuş, tarixi ipək yolu üstündə yerləşdiyindən ətraf bölgələrin inkişafında da əhəmiyyətli rolu

olmuşdur. İndi də bura Lənkəran iqtisadi rayonunun mərkəzidir. Şimal-cənub nəqliyyat dəhlizinə daxil olan yeni Ələt-Astara magistral yolu rayonun ərazisindən keçir. Qeyd olunduğu kimi, Lənkəranda bütün bölgə üçün müstəsna əhəmiyyəti olan Beynəlxalq Hava Limanı fəaliyyət göstərir. Bu gün Lənkəranda xarici ölkələrə təyyarə reyslərinin açılması, Lənkəranda dünya və Avropa səviyyəli idman yarışlarının, beynəlxalq əhəmiyyətli mədəni-kütləvi tədbirlərin, hətta Avropa İttifaqının yaranma günü-Şuman gününün qeyd olunduğu mərasimin keçirilməsi cənab Prezidentin regionların inkişafına, qeyri-neft sektorunun ölkə iqtisadiyyatında rolunun yüksəldilməsinə göstərdiyi diqqətin parlaq nümayişidir.

Qeyri-neft sektorunun sürətli inkişafı, neft kapitalının insan kapitalına çevrilməsilə bağlı cənab Prezidentin həyata keçirdiyi siyasətin bəhrəsi olaraq ölkəmizin digər regionlarında olduğu kimi, Lənkəranda da ictimai-siyasi həyatın bütün sahələrində yüksək nailiyyətlər qazanılmışdır. Bunun nəticəsidir ki, Lənkəran rayonu artıq mərkəzdən heç bir dotasiya almadan sosial-iqtisadi və mədəni sahələrdə inkişafını təmin edir.

2017-ci ilin ötən 9 ay ərzində

2016-cı ildə rayonda ümumi məhsul buraxılışı 2003-cü ilə nisbətən 6,3 dəfə artaraq 382.4 milyon manata, kənd təsərrüfatı məhsulları 3,4 dəfə artaraq 105.3 milyon manata, sənaye məhsulu 5,9 dəfə artaraq 30.6 milyon manata çatmışdır.

rayonda ümumi məhsul buraxılışı 2.1 faiz artaraq 310.5 milyon manat təşkil etmişdir. Sənayedə 24.8 milyon manatlıq məhsul istehsal olunmuşdur. Sənayenin qeyri-dövlət sektorunda istehsalın həcmi 19 milyon manat təşkil etmiş və ümumi həcmdə onun xüsusi çəkisi 76.8 faiz olmuşdur.

Nəqliyyatda özəl bölmənin inkişafı hesabına sərnişindəşımına 3.1 faiz, yükdaşımalar 3.0 faiz artmışdır.

Cari ilin 9 ayında aqrar sahədə işlər uğurla davam etdirilmiş, 91 milyon manatlıq kənd təsərrüfatı məhsulu istehsal olunmuşdur ki, bu da əvvəlki dövrə nisbətən 2.1 faiz çox olmuşdur.

2017-ci ilin məhsulu üçün 8161 hektarda yazlıq və payızlıq əkinləri keçirilmişdir. Hazırda rayon üzrə 77 min ton tərəvəz, 4,9 min ton kartof, 2634 ton taxıl, 7500 ton meyvə yığılmış və 250 ton yaşıl çay yarpağı istehsal edilmişdir. Yaşıl çay yığımı davam edir.

Heyvandarlıq məhsullarının istehsalında da irəliləyiş baş vermişdir. Diri çəkiddə 4605 ton ət, 24631 ton süd və 12.3 milyon ədəd yumurta istehsal edilmişdir.

Oktyabrın 1-i vəziyyətinə rayonda iri buynuzlu mal-qaranın sayı 53495 baş, xırda buynuzlu mal-qaranın sayı 22269 baş olmuşdur.

Sahibkarlığın inkişafı nəticəsində rayonda sənayedə istehsalın həcmnin 76.8 faizi, aqrar bölmədə 99 faizi və pullu xidmətlərin 74.1 faizi özəl bölmənin payına düşüb.

2017-ci ilin 9 ayında rayonda iqtisadiyyatın və sosial sferanın inkişafına 46,2 milyon manat investisiya yönəldilmişdir.

Tikinti-quraşdırma işlərində istifadə edilmiş investisiyanın həcmi 43,9 milyon manat olmuşdur. Bu dövrdə əhalinin şəxsi vəsaiti hesabına ümumi sahəsi 22,2 min kv/metr olan yeni yaşayış evləri tikilib istifadəyə verilmişdir.

Ötən 9 ay ərzində əhaliyə 310 milyon manatlıq ticarət, 57,6 milyon manatlıq pullu xidmətlər göstərilmişdir. Əvvəlki illə müqayisədə ticarət xidməti 1,5 faiz, pullu xidmətlər 1.3 faiz artmış, orta aylıq əmək haqqı 281 manat təşkil etmişdir.

Cari ilin 9 ayında rayonda ümumilikdə 2858 yeni iş yeri açılmışdır, onlardan 2134-i daimi iş yerləridir.

Hörmətli Taleh müəllim, bu ilin sentyabr ayının 3-də ölkə Prezidentinin sədrliyi ilə Lənkəranda çay, çəltik və sitrus meyvələri istehsalının inkişafı məsələlərinə dair Respublika müşavirəsində Azərbaycan R Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən Lənkəran ictimaiyyəti və iş adamları qarşısında hansı vəzifələr qoyulmuşdur?

- Rayon subtropik zonada yerləşdiyindən burada digər sahələrlə yanaşı, kənd təsərrüfatının inkişafı üçün də əlverişli şərait var. Keçmişdə Lənkəran

2017-ci ilin məhsulu üçün 8161 hektarda yazlıq və payızlıq əkinləri keçirilmişdir. Hazırda rayon üzrə 77 min ton tərəvəz, 4,9 min ton kartof, 2634 ton taxıl, 7500 ton meyvə yığılmış və 250 ton yaşıl çay yarpağı istehsal edilmişdir. Yaşıl çay yığımı davam edir.

özünün düyüsü, faras tərəvəzi, ətirli çayı, sitrus meyvələri, gözəl təbiəti və digər təbii ehtiyatları ilə tanınmışdır. Bu imkanlar bu gün də Lənkəranda var. Əslində əhalinin böyük bir hissəsinin gəlirləri birbaşa bu imkanlardan asılıdır. Ona görə də, göstərilən sahələrin inkişafı üçün rayonda əməli işlər görülür. Xüsusilə, cənab Prezidentin cari ilin sentyabr ayının 2-3-də Lənkərana səfəri və bu səfər zamanı keçirilmiş çay, çəltik və sitrus meyvələri istehsalının inkişafı məsələlərinə dair Respublika müşavirəsi rayonda əsl işgüzar ab-hava yaratmışdır.

Məlumdur ki, dünyada çayın 1500-dən çox növü vardır. Azərbaycan çayı bu növlər içində özünəməxsus dadı ilə fərqlənir və sevilir. Sizcə, ölkəmizdə istehsal olunan çaya sərhədlərimizdən kənarında daha çox maraq yaratmaq üçün hansı tədbirləri icra etməliyik? Bu istiqamətdə Lənkəranda hansı islahatlar aparılır?

- Rayonun iqtisadiyyatında mühüm yer tutan çayçılıq uzun müddət cənub bölgəsinin simvolu kimi səslənən və ona şöhrət gətirən sahələrdən biri olub. Yaxın keçmişimizə nəzər salsaq görərik ki, çayçılıq Azərbaycanda 20-ci əsrin əvvəllərində, daha dəqiq desək,

1932-ci ildə Lənkəran-Astara bölgəsində inkişaf etməyə başlamışdır. Təsadüfi deyil ki, Respublikada ilk çay fabriki 1937-ci ildə məhz Lənkəranda tikilmişdir. Eyni zamanda, ilk Çay evi də 1981-ci ildə Lənkəranda açılmışdır.

Rayonda mövcud olan 568 hektar çay sahəsinin 456 hektarı yeni salınmış plantasiyalardır. Hazırda məhsul verən 214 hektar sahədən 102 hektarı son illərdə salınmış plantasiyalardır. Keçən il bu plantasiyalardan 313 ton yaşıl çay yarpağı istehsal olunmuş, 3 milyon manat gəlir əldə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin çayçılığın inkişafı ilə bağlı qiymətli tövsiyələrini əldə rəhbər tutaraq yaxın gələcəkdə rayonda çay plantasiyalarının 1500-2000 hektara çatdırılması və bu sahədə əlavə olaraq 4 min yeni iş yerinin açılması nəzərdə tutulmuşdur.

Çayçılığın inkişafında "Yaşıl çay" fermer təsərrüfatı, "Cənub Aqro" MMC, "Gilan Orchards" MMC, "Astara bağları" MMC kimi iri kənd təsərrüfatı müəssisələri xüsusi fəallıq göstərilir. Bəçirilən torpaqların həcmi artdıqca fəaliyyət sahəsi də genişlənir, yeni iş yerləri açılır. Bundan

“

Sahibkarlığın inkişafı nəticəsində rayonda sənayedə istehsalın həcminin 76.8 faizi, aqrar bölmədə 99 faizi və pullu xidmətlərin 74.1 faizi özəl bölmənin payına düşüb. Sahibkarlığın inkişafı nəticəsində rayonda sənayedə istehsalın həcminin 76.8 faizi, aqrar bölmədə 99 faizi və pullu xidmətlərin 74.1 faizi özəl bölmənin payına düşüb.

”

başqa, son vaxtlar rayonda iri həcmli emal müəssisələrinin istifadəyə verilməsi də məhsul istehsalçıların xeyli həvəsləndirmişdir. Aqrar sahədə, böyük canlanma hiss olunur. Əkinə yararlı torpaqlardan səmərəli istifadə edilərək tərəvəz sahələri və meyvə bağları genişləndirilir. Ayrı-ayrı ərazilərdə əvvəlki çay bağlarının bərpası və yeni plantasiyaların salınması ilə bağlı il boyu görülən işlər hesabına kənd əhalisinin məşğulluq səviyyəsi getdikcə yüksəlir.

“Azərbaycan Respublikasında ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə ölkəmizin cəlbedici turizm məkanına çevrilməsi qarşıya məqsəd kimi qoyulmuşdur. Lənkəranın yerləşdiyi təbii coğrafi şərait, şəhərin özünəməxsus relyefi bu bölgənin real turizm imkanlarından soraq verir. Hal-hazırda rəhbərlik etdiyiniz şəhərin turizm zonasına çevrilməsi istiqamətində hansı işlər görülməkdədir?

- Məhz cənab Prezidentin davamlı diqqəti ilə həyata keçirilmiş yeni iri miqyaslı mühüm layihə

hələrin icrası rayonun strateji əhəmiyyətini daha da artırmış, onu turizmin inkişafı baxımından perspektivli məkan kimi tanıtdırmışdır. Artıq rayonda güclü turizm infrastrukturunu yaradılib. Sahibkarlığın inkişafına verilən dəstək, iş adamlarına yaradılan əlverişli şərait turizm potensialını getdikcə artırır.

Zəngin flora, faunası və təbii sərvətləri ilə seçilən Lənkəranda kurort və turizmin inkişafı üçün geniş imkanlar vardır. Xəzər dənizi və onun sahillərində müalicəvi əhəmiyyətli qara qum, termal müalicəvi sular, sərin bulaqları, relikt və endemik bitki örtüyü ilə zəngin olan Talış meşələri və dağları, Qızılağac qoruğu və Hirkan Milli Parkı, qədim mədəniyyət və tarixi abidələrini, zəngin mətbəxinin olması kurort və turizm şəbəkələrinin genişləndirilməsində mühüm rol oynayır. Turizmin inkişafı nəticəsində yaradılmış infrastruktur və xidmət sahələri əhalinin məşğulluq problemlərinə kömək edir. Rayonda turizmin inkişaf etdirilməsi istiqamətində geniş miqyaslı tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, son illər rayonda “Qafqaz Sahil” oteli, “Palmalife”, “Lüks Lənkəran”, “Xan Lənkəran”, “Şah Saray” otel kompleksləri, “Bəşəru”, “Palıdı Sahil”, “Dörd Fəsil” istirahət mərkəzləri, “Mandarin” uşaq əyləncə və xidmət mərkəzi və digər göz oxşayan turizm obyektləri təkcə yerli əhalinin deyil, rayona gələnlərin də diqqətini cəlb edir. Sentyabr ayının 2-də cənab Prezident İlham Əliyev Lənkərana səfəri zamanı “Xəzər Palace” 5 ulduzlu turizm kompleksinin açılışında iştirak etmişdir. Həmin turizm obyekti nəinki Lənkəranda, eləcə də regionda ən böyük turizm obyektidir. Hazırda rayonda 11 mərtəbəli 4 ulduzlu otel kompleksi və Lənkəran İsti su və Sağlamlıq Mərkəzinin tikintisi davam etdirilir. Eyni zamanda, rayonda Qızılağac dəniz kənarı Milli Parkın yaradılması istiqamətində işlər davam etdirilir. “Cənub mirvarisi” adlandırılan Lənkərana son zamanlar sürətli

turist axını da artmaqda davam edir. Müqayisə üçün demək olar ki, əgər 2003-cü ildə rayona cəmi 1000 nəfər turist gəlmişdisə, cari ildə rayona gələn turistlərin sayı 20 min nəfər olmuş, onların da 15 faizi əcnəbi turistlər olub.

Son vaxtlar ölkədə aqrar sahənin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir. Məsələn, çəltik rayon üçün əvvəllər ənənəvi bitki olsa da, sonralar müəyyən səbəblərdən unudulmuşdu. Ətirli Lənkəran düyüsü uzun illər əhalinin ən qiymətli ərzaq məhsulu olub. Lənkəran düyüsü əvvəlki şöhrətini geri qaytara biləcəkmi?

- Çəltikçilik cənub bölgəsi üçün ənənəvi təsərrüfat sahəsidir. Ötən əsrin 60-cı illərində Lənkəranda becərilmiş “Haşimi”, “Həsəni”, “Əmbərbu”, “Qırmızı əmbərbu”, “Campo”, “Sədri” və digər çəltik növlərindən istehsal olunmuş düyü özünəməxsus dadı və keyfiyyəti ilə seçilmişdir. Həmin düyülər keçmiş ittifaqın müxtəlif şəhərlərinə, o cümlədən, xaricə göndərilmişdir.

2017-ci ildə qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi hesabına rayonda çəltik əkinini 526,5 hektara çatdırılmış, sahələrdən hər hektardan 30-35 sentner olmaqla 1800 tondan çox yüksək keyfiyyətli məhsul yığılmışdır. Bu sahədə çalışan işçilərin sayı 1068 nəfərə çatmışdır. Növbəti illərdə çəltik sahələrinin 1000 hektara çatdırılması və toxumçuluq təsərrüfatlarının yaradılması nəzərdə tutulur. Düyü istehsalı üçün rayonda illik emal gücü 7 min ton, düyü qurutma gücü 10 min ton olan yeni zavod tikilib istifadəyə verilib.

Cənab Prezidentin təşəbbüsü ilə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalı məsələlərinə diqqətin artması sitrus bitkiləri əkinini ilə məşğul olan kənd əməkçilərində böyük maraq oyadıb. 2015-ci ildən başlayaraq “Gilan Orchards” MMC tərəfindən Cənubi Koreyadan gətirilmiş “Hallabonq” sortlu sitrus meyvə ağacları 100 hektar sahədə əkilmişdir. Hazırda sitrus bağlarının ümumi sahəsi 1228 hektar, burada işləyənlərin sayı isə 2700 nəfərdir. Ötən il mövcud bağlardan 12,8 min ton məhsul yığılıb ölkə bazarlarına və xaricə göndərilmişdir. Hazırda dağətəyi ərazilərdə terras üsulu ilə yeni subtropik bitkilərdən ibarət plantasiyaların salınması üçün işlər davam etdirilir.

Rayonda ənənəvi əkin növləri ilə yanaşı, baramaçılığın inkişafına da diqqət yetirilir. Barama üçün əsas yem bazası olan tut yarpağının yetişdirilməsindən ötrü Çin Xalq Respublikasından gətirilmiş 40 min, ümumilikdə 54 min 700 ədəd tut tingi əkilib. Gələn təsərrüfat ilində artıq bu gəlirli sahədə məhsul istehsalına başlanacaqdır.

“Made in Azerbaijan” brendinin xarici bazarlarda təşviqi ilə bağlı imzalanan fərmanın icrası ilə bağlı Lənkəran şəhərində hansı işlər görülür? Ümumiyyətlə, Lənkəran məhsullarının ölkə ixracında payı nə qədərdir?

- “Made in Azerbaijan” brendinin xarici bazarlarda təşviqi ilə bağlı cənab Prezidentin imzaladığı fərmanın icrası ilə əlaqədar rayonda genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir. Ümumilikdə ra-

yonun 17 istehsal müəssisəsinin "azexport.az" saytına 97 çeşiddə məhsulları yerləşdirilmişdir. Bunlar "Cənub Aqro" MMC, "Gilan Lənkəran Konserv Zavodu", "Lənkəran Konserv" ASC, "Pal Sud" MMC, "Tuado Çay" MMC, "Lənkəran Çay-5" ASC, "Snax" MMC, "Lənkəran Mexanikləşdirmə" MMC və digər müəssisələrdir. Bu sahədə işlər davam etdirilir.

Cənab Prezidentin qarşıya qoyduğu tapşırıqların tam və böyük məsuliyyət hissi ilə həyata keçirilməsində bütün qüvvələrimizi səfərvər edəcəyik.

Lənkərana investisiya yatırmaq niyyətində olan xarici şirkətlər varmı? Rayonda hansı yeni müəssisələrin yaradılması nəzərdə tutulur?

Cənab Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkədə əlverişli investisiya mühitinin formalaşdırılması hesabına ölkənin hər yerində olduğu kimi Lənkəran rayonunda da investorların sərbəst fəaliyyəti üçün bütün lazımi şərait yaradılıb. Mövcud əlverişli şərait artıq həm daxili, həm də xarici investorların diqqətini cəlb edir.

2017-ci ildə rayona umumi layihə dəyəri 124564 min manat məbləğində özəl investisiya cəlb olunmuş, 72414 min manat məbləğində investisiya icra edilmiş, bundan da 5100 min manat xarici investisiya təşkil etmiş, 2000-ə yaxın yeni iş yeri yaradılmışdır.

İri çayçılıq təsərrüfatına çevrilməkdə olan "Yaşıl çay" fermer təsərrüfatı ilə yanaşı hazırda rayonda qardaş Türkiyənin "Beta" şirkəti də çayçılığın inkişafına investisiya yatırır. Rayonun Osakücə kəndində şirkət tərəfindən 50 hektar istifadəsiz torpaq sahəsində təmizlənmə-hamarlanma işləri aparılaraq şumlanmış və yeni çay plantasiyası salınıb. Ən əsası əkin üçün lazım olan çay şitilləri təsərrüfatın istixanalarında yetişdirilib və yerli təbii şəraitə tam uyğundur.

“

Rayonun Osakücə kəndində şirkət tərəfindən 50 hektar istifadəsiz torpaq sahəsində təmizlənmə-hamarlanma işləri aparılaraq şumlanmış və yeni çay plantasiyası salınıb. Ən əsası əkin üçün lazım olan çay şitilləri təsərrüfatın istixanalarında yetişdirilib və yerli təbii şəraitə tam uyğundur.

”

tara çərdirməyi hədəfləyib. Eyni zamanda təsərrüfatın nəzdində yeni çay fabrikinin tikintisi və istehsal olunacaq çayın "Made in Azerbaijan" brendi ilə Avropa bazarlarına ixrac etmək nəzərdə tutulub. Bundan başqa rayonda yeni çəltik emalı zavodu istifadəyə veriləcək. Hazırda xalça fabrikinin tikintisinə hazırlıq gedir. Xalçaçılığın Lənkəranda özünəməxsus ənənələri var. Qarşıdakı illərdə digər təyinatlı sənaye müəssisələrinin də yaradılacağı nəzərdə tutulur.

Aidiyyəti qurumlar tərəfindən mütəmadi olaraq regionlarda kənd təsərrüfatının inkişafı məqsədilə gənclərin sahibkarlığa yönəldilməsi üçün gənc sahibkarlara və ya sahibkar olmaq istəyən gənclərə təlim və seminarlar keçirilir. Lənkəranda bu istiqamətdə hansı işlər görülür? Gənclər arasında sahibkarlığa maraq hansı səviyyədədir?

Həqiqətən respublikanın aidiyyəti qurumları tərəfindən rayonda müxtəlif vaxtlarda sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı məsələlərə dair semi-

narlar, müşavirələr, treninqlər keçirilir. Bu tədbirlərin sahibkarlıq təşəbbüslərinin artmasında böyük əhəmiyyəti olur. Təcrübəli mütəxəssislərin iştirakı ilə keçirilən bu tədbirlərə şəhər İcra hakimiyyəti olaraq daim dəstək veririk. Əldə olunan nəticələr sevindiricidir. Rayonda yüksək təsərrüfat göstəricilərinə malik “Yaşıl çay” və “Cənub Aqro” MMC kimi müəssisələrin qazandığı uğurlar məhz gənclərin təşəbbüsü və onlar üçün yaradılmış əlverişli şərait hesabına əldə olunmuşdur. Gənc sahibkarlara dəstək verməyi özümüzün şərəf işi hesab edirik. Çünki gələcəyimizin uğuru bugünkü gəncliyin təşəbbüskarlığında və əməksevərliyindədir. Qeyd edim ki, rayonda sahibkarlıq subyektlərinin artan sayında gənclərin üstünlük təşkil etməsi bizi sevindirir.

Hörmətli Taleh müəllim, olkə Prezidenti cənab İlham Əliyev yüksək vəzifəli məmurlardan insanlarla vaxtaşırı təmasda olmağı, üzləşdiyi sosial problemləri vaxtında və yerində həll etməyi zəruri tələb kimi qarşıya qoyur. Qəbulunuza gələnlar daha çox hansı problemlərlə əlaqədar Sizə müraciət edirlər?

Bilirsiniz, cənab Prezident keçirdiyi müşavirə və yığıncaqlarda dəfələrlə bəyan edib ki, mənim fəaliyyətimin əsasında Azərbaycan vətəndaşı, onun arzu və istəkləri durur və mən xalqımın xidmətçisiyəm. Əgər ölkə başçısı özünü doğma xalqının xidmətçisi

hesab edirsə, deməli vəzifəsindən, tutduğu mövqedən asılı olmayaraq hər bir məmur xalqa xidmət etməlidir, xalqın mənafeyinə çalışmalıdır. Mən də bu amala xidmət etməkdən şərəf duyuram. Şəhər İcra hakimiyyətində vətəndaşların qəbulu qrafiki olmasına baxmayaraq istənilən vaxt müraciət edən sakin aparatda aidiyyəti məsul şəxs tərəfindən qəbul edilir, müraciəti dinlənilir və qaldırdığı məsələnin həlli istiqamətində müvafiq tədbirlər görülür. Təvazökarlıqdan uzaq olada, demək olar ki, İcra başçısı kimi çalışdığım müddətdə bu amili daim diqqətdə saxlamışam. Aparatda keçirdiyim qəbullarla yanaşı yerlərdə, ucqar kəndlərdə də səyyar qəbullar keçirib əhalini düşündürən məsələlərlə bağlı müraciətləri dinləyib lazımi tədbirlər görürük. Bununla belə, gəlin unutmayaq ki, insanın arzuları tükənməzdir. Bütün arzuların gerçəklənməsi üçün vaxt və imkan gərəkdir. Ona görə tam qətiyyətlə inanırıq ki, cənab Prezident İlham Əliyevin yorulmaz fəaliyyəti və düzgün siyasi rəhbərliyi sayəsində xalqımızın bütün ümdə arzuları reallaşacaq, hər hansı narahatedici problem tezliklə həllini tapacaqdır.

Təşəkkür edirik.

2017-ci ilin məhsulu üçün 8161 hektarda yazlıq və payızlıq əkinləri keçirilmişdir. Hazırda rayon üzrə 77 min ton tərəvəz, 4,9 min ton kartof, 2634 ton taxıl, 7500 ton meyvə yığılmış və 250 ton yaşıl çay yarpağı istehsal edilmişdir. Yaşıl çay yığılı davam edir.

*“Azərbaycan
Avtomobil Yolları
Dövlət Agentliyi”
(AAYDA)-nin sədri
Saleh Məmmədov*

Magistral yolların yenidənqurulması beynəlxalq yükdaşımalarına müsbət təsir edir

Avtomobil yolları hər bir ölkənin iqtisadi qüdrətinin göstəricisidir. Ölkənin istehsal və sənayenin bütün sahələrinin inkişafı birbaşa olaraq yol örtüyünün hansı vəziyyətdə olmasından asılıdır.

Azərbaycan Respublikasının Avropa, Asiya və Yaxın Şərq arasında tutduğu əhəmiyyətli coğrafi mövqeyinə görə haqlı olaraq “Şərqi qapısı”, Avropa ilə Asiya arasında “Qızıl Körpü” adlandırılır. Qədim zamanlarda Avropadan Asiyaya keçən çoxsaylı ticarət və karvan yolları bu ərazidən keçmişdir.

Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinə uyğun olaraq müəyyənləşdirilən, Azərbaycanı müasir infrastruktur təminatına

malik ölkəyə çevirməklə bağlı strategiyada yol təsərrüfatı infrastrukturunun yenilənməsinə xüsusi önəm verilməsi heç də təsadüfi deyil. Bunun bariz nümunəsidir ki, dövlət başçısının iştirakı ilə yol infrastrukturunun yenilənməsi ilə bağlı görülən işlərə xüsusi əhəmiyyət verilərək bu dövr ərzində 60-a yaxın avtomobil yolu və yol qurğularının açılış, təməlqoyma və tanışlıq mərasimləri keçirilib. Yeni yolların tikintisi ilə bağlı son 2 il ərzində 100-ə yaxın sərəncam imzalanıb.

Hər şeydən əvvəl onu vurğulayaq ki, yol infrastrukturunun yenilənməsi istiqamətində görülən işlər dövlətin məqsədyönlü şəkildə həyata keçirdiyi sosial siyasətin tərkib hissəsi ol-

maqla yanaşı, həm də ölkənin sürətli iqtisadi inkişafı ilə bağlıdır. Çünki avtomobil yollarının yenidənqurulması birbaşa olaraq yükdaşımalara da müsbət təsir edir. Yükdaşımalar ölkə iqtisadiyyatının istehsal və ticarət sahələri üzrə vacib rol oynayır. Faktiki olaraq istənilən istehsal və ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olan şirkət avtonəqliyyat vasitəsi ilə yükdaşımadan istifadə edir.

“Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi” tərəfindən yüksək səviyyədə qurulan yol infrastrukturunu insanlara böyük rahatlıq gətirdiyi kimi, həm də respublikanın iqtisadi potensialının artmasına stimül verən vacib amillərdən biridir. Rahat yollar olmadan Azərbaycan

canın dinamik iqtisadi inkişafını təsəvvür etmək belə mümkün deyil. Respublikamızda yol infrastrukturunun yenilənməsini zəruri edən digər mühüm amil isə Azərbaycanın avtonəqliyyat vasitələri ilə tranzit yükdaşımaları üçün əlverişli coğrafi mövqedə yerləşməsi ilə bağlıdır.

Avtomobil yollarının yenilənməsi, yenilənməylə paralel olaraq yollarda sürətin artması təbii ki, birbaşa olaraq istər daxili və beynəlxalq, istərsə də tranzit yüklərin avtomobil yolları ilə daha rahat şəkildə daşınmasına və bununla da yükdaşımının artmasına səbəb olur. Yükdaşımının artması bu sahədən gələn gəlirlərin, dövlət büdcəsinə daxil olan vəsaitin həcmünün artmasına və nəticədə dövlət büdcəsinin inkişafına gətirib çıxarır.

“Qədim İpək yolu”nun üzərində yerləşən respublikamızda “Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi” tərəfindən yaradılan müasir yol təsərrüfatı infrastrukturunu sayəsində region ölkələrinin həm daşı-

malarla bağlı problemləri həllini tapır, həm də onların da bu sahədə imkanları artır.

Prezident İlham Əliyevin tövsiyyə və tapşırıqlarına əsasən istər Şərq-Qərb, istərsə də Şimal-Cənub istiqamətində avtonəqliyyat vasitələri ilə beynəlxalq yükdaşımaları dəhlizi üzərində yerləşən avtomobil yollarının müasir səviyyədə yenidənqurulması və bu istiqamətdə aparılan uğurlu islahatlar nəticəsində son illər I texniki dərəcəli yolların uzunluğu 426 kilometr artaraq bu gün 541 kilometr təşkil edir.

Avropadan Asiyaya Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit avtomobil yolları 3 əsas marşrut üzrə həyata keçirilir.

1-ci “Şərq-Qərb” (Avropa-Qafqaz-Asiya) dəhlizidir. Uzunluğu 503 km təşkil edən Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan Respublikası dövlət sərhədi (M-2, E-60, AH-5) magistral avtomobil yolu, Transqafqaz nəqliyyat dəhlizinin (Avropa - Qafqaz - Asiya) vacib hissəsini təşkil edərək, Avropa Birliyinin

TRASEKA proqramının həyata keçirdiyi “Böyük İpək yolu” nun bərpası layihəsinə daxildir.

Prezident İlham Əliyev beynəlxalq miqyaslı “Böyük İpək yolu”nun tərkib hissəsi olan Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan Respublikası dövlət sərhədi avtomobil yoluna daha 2 hərəkət zolağı əlavə edilməklə I texniki dərəcəyə təkmilləşdirilməsi layihəsini daim diqqət mərkəzində saxlayır. Çünki həmin avtomobil yolu Şərq-Qərb istiqamətində beynəlxalq avtomobil yükdaşımaları dəhlizinin Azərbaycandan keçən tərkib hissəsi olmaqla, Avropa-Asiya və Yaxın Şərq ölkələri ilə, həmçinin respublika ərazisində bu istiqamətdə əlaqələrinin inkişafında mühüm rol oynayır.

Artıq magistralın Bakıdan Gürcüstan sərhədinədək 503 kilometr məsafəni əhatə edən magistralın Bakı şəhərindən - Gəncə şəhərindək olan 373 km-lik hissəsi I texniki dərəcəyə uyğun olaraq

“
Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinə uyğun olaraq müəyyən edilən, Azərbaycanı müasir infrastruktur təminatına malik ölkəyə çevirməklə bağlı strategiyada yol təsərrüfatı infrastrukturunun yenilənməsinə xüsusi önəm verilməsi heç də təsadüfi deyil.”

yenidən qurulub. Belə ki, magistralın Hacıqabul-Kürdəmir, Kürdəmir-Ucar-Yevlax hissələrində "Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi"nin rəhbərliyinin müdaxiləsi ilə gecikmələrə səbəb olan problemlərin həll edilməsi, mütəmadi olaraq işlərin gedişi ilə yerində tanış olaraq, müvafiq tapşırıq və tövsiyələrin verilməsi sayəsində işlər sürətləndirildi.

Nəticədə qısa zaman ərzində tikinti-quraşdırma işləri magistral avtomobil yolunda avtonəqliyyat vasitələrinin fasiləsiz hərəkəti dayandırılmadan yerinə yetirildi, bütün işlər beynəlxalq tikinti və normalarının tələblərinə uyğun keyfiyyətlə aparılaraq yol istismara hazır vəziyyətə gətirildi. 30 dekabr 2015-ci ildə Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan Respublikası dövlət sərhədi avtomobil yolunun Hacıqabul -

Kürdəmir hissəsinin, 21 sentyabr 2016-cı ildə isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə magistral yolun Kürdəmir-Ucar-Yevlax hissəsinin açılışı keçirildi.

Yaxın müddət ərzində magistralın Gəncə şəhərindən Gürcüstan Respublikası ilə dövlət sərhədində olan 130 km-lik hissəsinin II texniki dərəcədən I texniki dərəcəyə uyğun olaraq 2 hərəkət zolağından 4 hərəkət zolağı enində yenidən qurulması nəzərdə tutulub.

Sözügedən layihənin tam reallaşdırılmasından sonra Şərqdən Qərbə və əks istiqamətdə "Böyük İpək Yolu"nun Azərbaycandan keçən hissəsi olmaqla, Bakı-Ələt-Qazax-Gürcüstan

Respublikası dövlət sərhədi avtomobil yolu Avropa ilə Asiya arasında avtomobillə beynəlxalq və daxili yükdaşımalarının inkişafında daha da mühüm yer tutacaq.

2-ci Şimal-Cənub dəhlizinin uzunluğu 521 km təşkil edən Rusiya Federasiyası sərhədi (Dağıstan)-Bakı-Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yollarından ibarətdir (M-1; M-2; M-3; E-119; 60,002; AH-5,81)

Xəzər dənizi sahili boyu uzanan bu dəhliz,

“İpək Yolu” ilə də əlaqəli olmaqla bərabər, Şimal və Avropa dövlətlərinin Fars körfəzi ölkələrinə, habelə Hind okeanı regionundakı dövlətlərə çıxışını təmin edir, Xəzəryanı ölkələrin Qara dəniz limanları ilə ticarət əlaqələrinin intensivləşdirilməsinə şərait yaradır.

Respublikamızda ilk dəfə olaraq M-1 Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolu sement-beton örtük tikilməklə I texniki dərəcə səviyyəsində 2009-cu

ildə (118 km) istifadəyə verilib. 2010-cu ildə magistralın 28-45 km hissəsinin (Sumqayıt dairəvi yolu) yenidənqurulması başa çatdırılıb. 2018-2019-cu illər ərzində magistralın Gəndob-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədində uzunluğu 59 km olan hissəsinin yeni tras üzrə tikintisi başa çatdırılacaq.

Şimaldan cənuba doğru və əksinə avtomobil yükdaşımaları dəhlizinin əsas elementlərindən biri olan Ələt-Astara-İran İslam Respublikası dövlət sərhədi avtomobil yolunun tikintisi də hazırda “Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi”nin rəhbərliyinin birbaşa nəzarəti altında texnoloji ardıcılığa riayət olunmaqla yüksək keyfiyyətlə davam etdirilir.

M-3 Ələt-Astara- İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun Ələt-Astara hissəsində 31 km avtomobil yolu I texniki dərəcə səviyyəsində bir-neçə il bundan öncə istifadəyə verilib. 31-ci km-dən başlayaraq Astarayadək 1b texniki dərəcəyə uyğun olaraq inşa olunan 173.6 km uzunluğunda yenyolun bir-çox hissəsində tikinti işləri artıq yekunlaşıb. Bu 25 km-lik Yenikənd-Salyan (Kür körpüsü 1.6 km), 24.8 km-lik Salyan-Şorsulu, 32.2 km-lik Cəlilabad-Masallı və 61.4 km-lik Masallı-Astara hissələridir. Magistralın 30.1 km-lik Şorsulu-Cəlilabad hissəsində isə yaxın müddət ərzində yekunlaşdırılacaq.

Layihənin icrası sözügedən dəhliz vasitəsi ilə məsafənin dəfələrlə qısaldılması ilə bərabər, daşımaların daha rahat şəkildə həyata keçirilməsi ilə

artımına gətirib çıxaracaq.

Azərbaycan ərazisindən keçən Avropa və Asiyani əlaqələndirən 3-cü əsas marşrut uzunluğu 631 km təşkil edən Naxçıvan Muxtar Respublikasına çıxışı təmin edən Bakı-Ələt-Hacıqabul-Şirvan-Horadiz-Ermənistanla sərhəd-Mehri-Ermənistanla sərhəd-Ordubad-Naxçıvan-Sədərək-Türkiyə ilə dövlət sərhədi magistral avtomobil yoludur.(M-6; M-7; M-8; E-002; AH-81)

Magistralın Horadiz-Mincivan-Ermənistanla dövlət sərhədi hissəsi Ermənistan tərəfindən işğal altında olduğuna görə 20 ildən artıqdır ki, istifadə olunmur. Regionda sülh əldə olunduqdan sonra, Azərbaycanın Naxçıvan MR ilə daha səmərəli nəqliyyat əlaqələrini həyata keçirməsinə imkan yaranacaq.

Uzunluğu 112,5 km olan Hacıqabul-Bəhrəmtəpə istiqamətində avtomagistralın yenidənqurulması işləri bir-neçə il bundan öncə başa çatdırılıb. Magistralın Beyləqan və Füzuli rayonunun Horadiz qəsəbəsi arasında yerləşir və yolun 112-177-ci km-lik hissəsini əhatə edən 65 km-i isə 2017-ci ildə III texniki dərəcəyə uyğun olaraq yenidən qurulub.

Bir sözlə prezident İlham Əliyevin tövsiyyə və tapşırıqlarına əsasən “Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi” tərəfindən respublika əhəmiyyətli yolların yenidənqurulması ilə avtomobillə beynəlxalq yükdaşımaların artımı qeyri-neft sektorununun şaxələnməsinə səbəb olur və yol təsərrüfatı sahəsinin, xarici yükdaşımının ölkə iqtisadiyyatında inkişafına təkən verir.

Bakı şəhəri öz möhtəşəmliyi ilə dünyanın ən gözəl şəhərləri sırasında özünəməxsus yerlərdən birini tutur

Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Abbas Ələsgərovun müsahibəsi

Abbas müəllim, xahiş edirik Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin əsas fəaliyyət istiqamətləri haqqında qısa məlumat verərdiniz.

Komitənin əsas fəaliyyət istiqamətləri dedikdə əvvəla onu demək istəyirəm ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 9 noyabr tarixli 647 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Komitənin Əsasnaməsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi şəhərsalmanın planlaşdırılması, layihələndirilməsi, arxitektura sahələrində dövlət siyasətini və tənzimlənməsini həyata keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanıdır.

Komitənin əsas fəaliyyət istiqamətləri aşağıdakılardır:

- ✓ respublikanın şəhər və digər yaşayış məntəqlərinin ərazi planlaşdırma sənədlərinin işlənməsinin təmin edilməsi
- ✓ dövlət şəhərsalma kadastrının yaradılması və aparılması
- ✓ şəhərsalma və tikinti fəaliyyətinin vahid informasiya təminatı sisteminin yaradılması
- ✓ şəhərsalma və tikintiyə dair normativ sənədlərin hazırlanması
- ✓ dövlət şəhərsalma nəzarətinin həyata keçirilməsi
- ✓ tikintilərin dövlət reyestrinin aparılması
- ✓ şəhərsalma, layihələndirmə və memarlıq sahələrində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi

Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi hal-hazırda hansı rayon və şəhərin ərazi planlaşdırma sənədləri üzərində işləyir?

Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin fəaliyyəti dövründə 42 şəhərin, o cümlədən 11 şəhərin müfəssəl planı ilə birlikdə baş planı işlənmişdir. Hal-hazırda Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişi əsasında Tovuz, Biləsuvar, Quba şəhərlərinin baş planlarının işlənməsini həyata keçirir.

Bu sahə ilə bağlı mövcud qanunvericiliyi qənaətbəxş hesab etmək olarmı? Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi bu sahədə hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi üçün təkliflərlə çıxış edirmi?

Tikinti qanunvericiliyinin bazası daim inkişaf etdirilir və təkmilləşir. Məlum olduğu kimi Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsi 2013-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir və ötən müddət ərzində mövcud qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı Məcəlləyə bir sıra dəyişikliklər və əlavələr edilmişdir.

Bunu da qeyd etmək vacibdir ki, Məcəllənin qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar olaraq çoxlu sayda Məcəlləaltı müfəssəl qaydalar hazırlanaraq qəbul olunmuşdur.

Eyni zamanda Komitə tərəfindən də yeni Məcəllənin və Məcəlləaltı qaydaların tələblərinə uyğun olan bir sıra yeni texniki normativ sənədlər hazırlanaraq qəbul edilmişdir. Yəni şəhərsalma və tikinti qanunvericiliyi yeni şəraitin tələblərindən, tətbiq olunan texnologiyalardan, istifadə olunan tikinti materiallarından, respublikamızın iqlim və seysmik şəraitindən, respublikamızda investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması üzrə tələblərdən asılı olaraq da im yenilənir və təkmilləşdirilir.

Prezident İlham Əliyevin "Tikintiyə icazələrin verilməsi üzrə Azərbaycan Respublikası Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Fərmandan sonra bu sahədə xeyli canlanma hiss olunur. Bu fərman tikinti fəaliyyəti ilə məşğul olan sahibkarların işinə necə təsir göstərir?

Bildiyiniz kimi ölkə rəhbərliyi tərəfindən ardıcıl olaraq dövlət-sahibkar münasibətlərinin inkişafı, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması, dövlət tənzimləməsinin, o cümlədən inzibati qayda və prosedurların təkmilləşdirilməsi, sahibkarlara dövlət dəstəyi və təşviq mexanizmlərinin formalaşdırılması, rəqabətqabiliyyətliliyin genişləndirilməsi istiqamətində kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 16 may

2017-ci il tarixində imzalanmış Məcəlləyə edilmiş dəyişikliklər ilə tikinti sektorunda prosedurların asanlaşdırılmasında mühüm rol oynayacaqdır. Burada diqqəti cəkmək əsas məqam odur ki, müvafiq qurumlara daxil olmuş müraciətlərə baxılma müddətləri azaldılmışdır.

Məsələn: Məcəllənin 75.4-cü maddəsində yerli icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən tikintiyə icazə ilə fəaliyyət sferasına toxunulan aidyyəti qurumlara rəy bildirilməsi üçün göndərilən sorğulara cavabın müddəti 1 ay idisə, Məcəlləyə qəbul edilən düzəlişdən sonra bu müddət layihəsi ekspertizadan keçirilməsi tələb olunan obyektlərə münasibətdə 15 gün, layihəsi ekspertizadan keçirilməsi tələb olunmayan obyektlərə münasibətdə 5 gün müəyyənləşdirilmişdir.

Təchizat müəssisələri isə mühəndis-kommunikasiya təminatına dair texniki şərtlərlə bağlı sorğuya daha əvvəlki kimi 15 gün yox, 10 gün ərzində cavab verməlidir.

Əvvəllər müvafiq yerli icra hakimiyyəti orqanı tikintiyə icazəyə dair ərizəyə 3 ay ərzində baxıb tikintiyə icazə verilməsi və ya icazə verilməsindən imtina edilməsi barədə qərar qəbul edə bilərdi. Lakin, Məcəlləyə dəyişiklik və əlavədən sonra qərar qəbul edilməsi üçün müəyyən edilmiş bu müddət layihəsi ekspertizadan keçirilməsi tələb olunmayan obyektlər üçün 15 iş günü, layihəsi ekspertizadan keçirilməsi tələb olunan obyektlər üçün 1 ay müəyyən olunmuşdur.

Barəsində məlumatlandırma icraatı həyata keçirilən tikinti obyektlərinə münasibətdə isə bu müddət 10 gün müəyyənləşmişdir. Yəni, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı Məcəllənin 80.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tikinti obyektlərinə münasibətdə 10 gün müddətində layihəyə dair iradları sifarişçiyə təqdim etmədikdə, sifarişçi tikinti işlərinə başlaya bilər. Həm

də, bu iradlar normativ hüquqi aktlara istinad olunmaqla və pozulan tələblər dəqiq göstərilməklə əsaslandırılmalıdır. Əvvəllər isə bu müddət 1 ayadək uzanırdı.

Həmçinin Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən yerüstü mərtəbələrinin sayı 2-dən, hər mərtəbənin hündürlüyü 4 metrədən, ümumi sahəsi 500 kvadratmetrdən, aşırımlarının uzunluğu 6 metrədən çox olmayan qeyri-yaşayış obyektlərinin tikinti layihələrinin və insanların yaşaması və toplanması, habelə istehsalat fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulmayan, yerüstü mərtəbələrinin sayı 2-dən, hər mərtəbəsinin hündürlüyü 3 metrədən, ümumi sahəsi 1400 kvadratmetrdən, tikinti sahəsi 1000 kvadratmetrdən və aşırımlarının uzunluğu 6 metrədən çox olmayan anbar binalarının layihələrinin ekspertizadan keçirilməsi tələb olunmur.

Bu isə qeyd edilən tikinti obyektlərinin tikintiyə icazə icraatı prosedurunun azaldılması deməkdir.

Gördüyünüz kimi, sahibkarların və iş adamlarının daha sərbəst və az vaxt sərf etməklə iş görməsi məsələlərinə ciddi diqqət yetirilir və müvafiq addımlar atılır.

Hal-hazırda tikintiyə icazəyə elektron müraciət sisteminin yaradılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirilir.

Bildiyiniz qədər 2030-cu ilədək paytaxtın ərazisinin ərazidən isitifadə və zonalaşdırma planı / Baş plan tam başa çatmalıdır. Həmin layihə Sizin tərəfinizdən hazırlanıb hökumətə təqdim olunubmu?

- Azərbaycan hökuməti ilə Dünya Bankı arasında 2007-ci ildə imzalanmış kredit sazişinə əsasən 2008-2014-cü illər ərzində 2011-2030-cu illəri əhatə edən Böyük Bakının 1:25000 miqyaslı Regional İnkişaf Planı Bakı Dövlət Layihə İnstitutu tərəfindən hazırlanaraq sifariş

“

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən 16 may 2017-ci il tarixində imzalanmış “Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu tikinti sektorunda prosedurların asanlaşdırılmasında mühüm rol oynayacaqdır. Burada diqqəti çəkən əsas məqam odur ki, müvafiq qurumlara daxil olmuş müraciətlərə baxılma müddətləri azaldılmışdır.

”

işçiyə təhvil verilmiş (02.12.2014-cü il), müvafiq razılaşdırma prosedurları yerinə yetirildikdən sonra 15.05.2014-cü il tarixində Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi tərəfindən layihənin, o cümlədən onun 2-ci mərhələsini təşkil edən “Məxsusi Bakının Ərazidən İstifadə və Zonalaşdırma Planı” layihəsinin təqdimatı və ictimai müzakirəsi keçirilmişdir. Plan təsdiq edilmək üçün Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə təqdim olunmuşdur.

2014-cü ilin dekabr ayında “Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı” layihəsinin davamı ilə bağlı Dünya Bankının missiyası və Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi arasında aparılan danışıqlarda ötən dövrdə ölkədə şəhərsalma fəaliyyəti ilə bağlı təsdiq olunmuş bir sıra hüquqi-normativ sənədlərdən irəli gələn yeni tələblər nəzərə alınaraq Bakı şəhərinin bütün inzibati ərazisi üzrə də ərazidən istifadə və zonalaşdırma planının (Baş planın) hazırlanmasının zəruriliyi müəyyən edilmişdir. 2015-ci ildə Dövlət Şəhərsalma və

Arxitektura Komitəsi ilə Bakı Dövlət Layihə İnstitutu arasında imzalanmış müqaviləyə əsasən, 2015-2035-ci illəri əhatə edən Bakı şəhərinin 1:10 000 miqyaslı Ərazidən İstifadə və Zonalaşdırma Planı (Baş plan) hazırlanmışdır. Müqavilənin icrası 11 noyabr 2016-cı il tarixində tamamlanmış və layihə müvafiq qurumlara təqdim edilmişdir. Komitə tərəfindən layihənin ictimai müzakirəsi təşkil edilmiş və müzakirədə iştirak edən maraqlı tərəfləri təmsil edən dövlət strukturları və digər təşkilatlar tərəfindən layihəyə dair irad, rəy və təkliflər bildirilmişdir. İctimai müzakirə zamanı, həmçinin müvafiq qurumlar tərəfindən bildirilən iradlar, rəy və təkliflər nəzərə alınmaqla layihə sənədində müvafiq düzəlişlər edilərək Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinə təqdim olunması üçün son prosedur hazırlıqları başa çatdırılır. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, layihə Dünya Bankı tərəfindən bəyənilərək yüksək qiymətləndirilmişdir.

Abbas müəllim, Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişində hazırlanmış “Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı”-nı paytaxt sakinləri səbirsizliklə gözləyirdilər. “Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı” nə vaxtadək yekunlaşacaq? Əsas prioritetlər nələrdir?

282322,85 ha ərazini əhatə edən “Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı” layihəsinin işlənilməsi başa çatdırılaraq, Komitə tərəfindən təsdiq üçün Nazirlər Kabinetinə təqdim olunmuşdur.

“Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı”nın əsas məqsədi mərkəzdənqaçma prinsipinə uyğun davam edən hazırkı inkişaf prosesinin qarşısının tədricən alınması yolu ilə inkişafın mərkəzdənqaçma, yəni desentralizasiya prinsipinə uyğun davam etdirilməsinin təmin edilməsi və bununla da ərazi inkişafında müşahidə olunan disbalansı aradan qaldıraraq tarazlı şəkildə inkişaf edən məskunlaşma sisteminin yaradılmasıdır.

Böyük Bakının Regional İnkişaf Planının əsas müddəaları

kəzlərin, alt-mərkəzlərin və lokal mərkəzlərin yaradılması;

✓ plan üzrə nəzərdə tutulmuş mərkəzlərin funksiyalarının müəyyən edilməsi;

✓ planda qeyd olunan I növbədə planlaşdırılan ərazilərin sosial, ekoloji və iqtisadi tənzimləmə problemlərinin həlli vasitəsi kimi nəzərdə tutulması;

✓ Qobu bələdiyyəsinin ərazisində 500 hektar sahəni əhatə edən və ilkin mərhələdə 60 minə yaxın məcburi köçkünün köçürülməsi üçün salınacaq yaşayış massivinin gələcək-

ma və memarlığın inkişafı özünəməxsus bir yol keçmişdir. Azərbaycan milli-memarlıq məktəbinin nümayəndələri ilə yanaşı, dövrün tanınmış Avropa memarlarının əməyi sayəsində Bakıda Qərbi Avropa ilə Şərq memarlığının sintezi əsasında unikal abidələr yaradılmış və şəhərin yaşayışlı müasir binalarla zəngin yeni siması formalaşmışdır.

Şəhərin tikilib abadlaşdırılmış ərazilərində yeni planlaşdırma layihələri işlənilərkən Azərbaycan memarlıq sənətinin qiymətli nümunələri olan tarixi və mədəniyyət abidələrinin, tarixi irsin qorunub saxlanılmasına və şəhərin davamlı məkan inkişafına xüsusi diqqət verilir.

Yeni yaşayış ərazilərində müasir şəhərsalma prinsiplərinin həyata keçirilməsinə üstünlük verilməklə yanaşı milli memarlıq elementlərindən istifadə olunur.

Bu gündək neçə Regional planlaşdırma Sxemləri hazırlanıb, daha hansı iqtisadi rayonlar üzrə Regional planlaşdırma sxemlərinin işlənilməsi planlaşdırılır?

Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişi əsasında 7 iqtisadi rayonun, regional planlaşdırma sxemi (Ümumi plan) işlənilərək Azərbaycan Respublikası Hökumətinə təqdim edilib. Gələcəkdə Yuxarı-Qarabağ, Naxçıvan, Kəlbəcər-Laçın iqtisadi rayonlarının Regional planlaşdırma sxeminin (Ümumi plan) işlənilməsi planlaşdırılır.

“Böyük Bakının Regional İnkişaf Planı”nın əsas məqsədi mərkəzdənqaçma prinsipinə uyğun davam edən hazırkı inkişaf prosesinin qarşısının tədricən alınması yolu ilə inkişafın mərkəzdənqaçma, yəni desentralizasiya prinsipinə uyğun davam etdirilməsinin təmin edilməsi və bununla da ərazi inkişafında müşahidə olunan disbalansı aradan qaldıraraq tarazlı şəkildə inkişaf edən məskunlaşma sisteminin yaradılmasıdır.

aşağıdakılardır:

✓ ərazinin sosial-iqtisadi inkişafının strateji aspektlərinin müəyyən edilməsi;

✓ ərazi bölgüsünün aparılması və müxtəlif təyinatlı ərazilər arasındakı əlaqələrin aşkar edilməsi üçün müəyyən sistemin yaradılması;

✓ müfəssəl planların hazırlanması üçün çərçivə sənədinin təmin edilməsi;

✓ iyerarxik cəhətdən strukturlaşdırılmış nəqliyyat oxlarının aşkara çıxarılması;

✓ iyerarxik cəhətdən strukturlaşdırılmış mərkəzlərin, alt-mərkəzlərin və lokal mərkəzlərin yaradılması;

də regional desentralizasiya məqsədli vektorun inkişafı ilə əlaqələndirilməsi.

Böyük Bakının Regional İnkişafı Planı gələcəyə optimist baxışları reallaşdırmaqla Bakı şəhərinin yaxın zamanlarda şəhərsalma və memarlıq baxımından dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biri olmasına zəmin yaratmışdır.

Şəhərin ərazisi planlaşdırılarkən müasirliyə, yoxsa tarixilik ənənələrinə önəm verilir?

İlk öncə qeyd etmək lazımdır ki, Bakı şəhərində şəhərsal-

Hələ də Bakının mərkəzi rayonlarında sənaye müəssisələri qalmaqdadır. Bu müəssisələrin mərkəzdən tam çıxarılması nəzərdə tutulurmu? Bunun hansı müddət ərzində reallaşdırılması planlaşdırılıb?

Bakı şəhərinin əsas məskunlaşma ərazilərindən sənaye müəssisələrinin çıxarılması prosesinə artıq başlanılmışdır. Qaradağ rayonu Ələt qəsəbəsi istiqamətində sənaye zonası yaradılır. Buna misal olaraq Ələt beynəlxalq dəniz limanının tikintisini göstərmək olar. Xətai rayonunda 221 ha ərazi köhnə sənaye müəssisələrindən təmizlənmiş və hazırda həmin ərazidə "Ağ şəhər" layihəsinin tikintisi həyata keçirilir.

Bəzi ali təhsil müəssisələrinin paytaxtdan kənara köçürülməsi məsələsi hələ də gündəmdədir. Ümumiyyətlə paytaxtın sıxlığı ilə bağlı nə düşünürsünüz?

“Bakı şəhərinin əsas məskunlaşma ərazilərindən sənaye müəssisələrinin çıxarılması prosesinə artıq başlanılmışdır. Qaradağ rayonu Ələt qəsəbəsi istiqamətində sənaye zonası yaradılır.”

Ali təhsil müəssisələrinin şəhərdən köçürülməsi üçün dövlət tərəfindən müvafiq tədbirlər görülür. Xocasən ərazisində MDU-nun filialının universitet kompleksi, Biləcəri yaxınlığında Qərb universiteti kompleksi tikilib istifadəyə verilmişdir. Bakı şəhərinin sonuncu işlənməsi başa çatmaq üzrə olan Ərazidən İstifadə və Zonalaşdırma plan Baş planda ali təhsil müəssisələrinin köçürülməsi ilə bağlı planlaşdırma təklifləri də nəzərdə tutulmuşdur.

Böyük layihələr hazırlayarkən hansı ölkələrin təcrübəsinə istinad etmişiniz? Memarlarımız beynəlxalq əməkdaşlıqda maraqlıdırlarmı?

Respublikanın şəhər, qəsəbə və kəndlərində memarlığın əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsi, memarlıq planlaşdırma prosesinin daha da sürətləndirilməsi məqsədilə Komitə öz səlahiyyətləri daxilində Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq beynəlxalq təşkilatlarla, xarici dövlətlərin aidiyyəti dövlət orqanları (qurumları) ilə əməkdaşlıq edir, xarici dövlətlərin müvafiq təcrübəsini

öyrənməklə yanaşı qonşu respublikaların təcrübəsindən yararlanaraq memarlıq və şəhərsalma, ərazi planlaşdırılma sahəsində iri layihələrin həyata keçirilməsini təmin etmişdir.

Paytaxtımızda tikilib istifadəyə verilən möhtəşəm memarlıq obyektlərinin layihə sənədlərinin hazırlanmasında ixtisaslı yerli memarlarla yanaşı tanınmış əcnəbi memarların da xidmətləri danılmazdır. Onların birgə layihələri əsasında inşa edilmiş modern, klassika ilə müasirliyin vəhdəti nəticəsində Bakı şəhəri öz möhtəşəmliyi ilə dünyanın ən gözəl şəhərləri sırasında özünəməxsus yerlərdən birini tutur.

Danılmaz faktıdır ki, bir zamanlar şəhərdə kortəbii olaraq yenicən qurulan işləri aparılırdı. Bakıda inşa edilən hündürmərtəbəli binalar şəhərə müasir görkəm vermək əvəzinə, xoş olmayan mənzərə yaradırdı. Bu problemləri necə həll edirsiniz?

Etiraf olunmalıdır ki, bir zamanlar "tikinti bumu" adlanan dövr yaşandı və bu müddətdə şəhərsalma prinsiplərinin pozulması hallarına rast gəlinirdi. Bunun əsas səbəblərindən biri də

şəhərsalma və tikinti qanunvericiliyində müəyyən boşluqların olması idi.

2013-cü ildən qüvvəyə minmiş məcəlləyə əsasən tikintiyə icazə müvafiq tikinti ərazisi üçün qüvvədə olan ərazi planlaşdırma sənədi (müfəssəl plan və ya şəhərsalma əsaslandırılması) əsasında verilir. Bu da ərazidə hər hansı tikinti obyektini yerləşdirilərkən şəhərsalma normalarının tələblərinə riayət olunmasına təminat verir.

Abbas müəllim, bəs dövlət şəhərsalma-memarlıq nəzarətinin həyata keçirilməsi sahəsində Komitənin üzərinə düşən, vacib və məsuliyyətli vəzifələr necə yerinə yetirilir, hansı çətinliklərlə üzləşirsiniz? Hansı tikinti normalalarına ümumiyyətlə əməl olunmur?

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi öz Əsasnaməsinə və ölkə Prezidentinin 24 noyabr 2014-cü il tarixli 375 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət şəhərsalma nəzarətinin həyata keçirilməsi Qaydaları"nda müəyyən edilmiş tələblərə uyğun planlaşdırılmış səyyari və kameral qaydada dövlət şəhər-

salma nəzarətini həyata keçirir.

Dövlət şəhərsalma nəzarətinin məqsədi şəhərsalma fəaliyyət sahəsində qanunvericiliyin tələblərinin pozulması hallarının qarşısının alınması, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin şəhərsalma fəaliyyətinin təsdiq edilmiş ərazi planlaşdırılması sənədlərinin tələblərinə uyğun həyata keçirilməsi, şəhərsalma və tikintiyə dair normativ sənədlərin tələblərinə əməl olunması ilə bağlı tələblərin yerinə yetirilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kameral qaydada nəzarət yerli icra hakimiyyəti orqanlarının Tikintilərin Dövlət reyestrinə təqdim etdikləri məlumatları araşdırma yolu ilə həyata keçirilir.

Səyyar qaydada nəzarət isə tərtib edilmiş plan üzrə (3 ildə bir dəfədən az olmayaraq) yaxud daxil olmuş ərizə və şikayətlər, həmçinin, digər məlumatlar əsasında növbədənkənar qaydada yerli icra hakimiyyəti orqanlarında araşdırma aparmaq və müvafiq ərazilərə baxış keçirmək yolu ilə həyata keçirilir. Aparılan araşdırmalar zamanı ən çox rast gəlinən nöq-

Paytaxtımızda tikilib istifadəyə verilən möhtəşəm memarlıq obyektlərinin layihə sənədlərinin hazırlanmasında ixtisaslı yerli memarlarla yanaşı tanınmış əcnəbi memarların da xidmətləri danılmazdır. Onların birgə layihələri əsasında inşa edilmiş Modern, Klassika ilə Müasirliyin vəhdəti nəticəsində Bakı şəhəri öz möhtəşəmliyi ilə dünyanın ən gözəl şəhərləri sırasında özünəməxsus yerlərdən birini tutur.

sanlar kimi yeni obyektlərin yerləşdirilməsində tikinti layihələrinin ərazilərin zonalaşdırılması, tikintinin növü və miqyası ilə bağlı müfəssəl qaydalara və yaşayış məntəqələrində yanaşı sahələrdə tikinti aparılmasının əsas şərtlərinə uyğunluğuna dair tələblərin pozulması, yəni tikinti əmsalı və tikinti sıxlığı əmsalının normadan artıq olması, parklanma, yaşıllıq, istirahət yerləri üçün ərazilərin şəhərsalma normalarına uyğun nəzərdə tutulmaması, planlaş-

dırılan əhali artımına uyğun sosial xidmət obyektlərinin düzgün nəzərə alınmaması və s. qeyd etmək olar.

Dövlət şəhərsalma nəzarəti nəticəsində aşkar olunan pozuntuların aradan qaldırılması məqsədilə komitə tərəfindən aidiyyəti memarlıq xidmətlərinə icra müddətləri göstərilməklə icrası məcburi olan göstərişlər verilir və onların icrası daim nəzarətdə saxlanılır.

Təkcə cari ilin 9 ayı ərzində şəhərsalma normalarının pozulması faktları aşkar edilmiş 196 tikinti obyektı üzrə icrası məcburi olan göstəriş yazılmışdır.

Fəaliyyətə başladığı vaxtdan Komitənin qarşısında duran məsələlərdən biri də şəhərsalma, ərazi planlaşdırılması və memarlıq sahəsində xarici əlaqələri genişləndirmək və müxtəlif ölkə və təşkilatların bu sahədə təcrübəsini öyrənməkdir. Bu məqsədlə arxada qalan illərdə nə kimi işlər görülüb?

Komitənin qarşısında duran məsələlərdən biri də şəhərsalma, ərazi planlaşdırılması və memarlıq sahəsində xarici əlaqələri genişləndirmək və müxtəlif ölkə və təşkilatların bu sahədə təcrübəsini öyrənməkdir. Bu məqsədlə Komitə fəaliyyətə başladığı 2007-ci ildən MDB üzv ölkələrinin inşaat fəaliyyəti sahəsində əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Şura ilə əməkdaşlıq həyata keçirir və Komitənin əməkdaşları Höku-

Dövlət şəhərsalma nəzarətinin məqsədi şəhərsalma fəaliyyət sahəsində qanunvericiliyin tələblərinin pozulması hallarının qarşısının alınması, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyələrin şəhərsalma fəaliyyətinin təsdiq edilmiş ərazi planlaşdırılması sənədlərinin tələblərinə uyğun həyata keçirilməsi, şəhərsalma və tikintiyə dair normativ sənədlərin tələblərinə əməl olunması ilə bağlı tələblərin yerinə yetirilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

mətlərarası Şuranın müxtəlif şəhərlərdə keçirilən 10 iclasında yaxından iştirak etmişlər. Şuranın 26-cı və 34-cü iclasları isə Komitənin təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində keçirilmişdir. Hökumətlərarası Şurada Komitə üçün faydalı olan yeni təcrübə əldə olunmaqla bərabər qeyd olunan Şuranın iclaslarında şəhərsalma və tikinti sahəsində maraq doğuran məsələlər müzakirə olunur. Komitənin əməkdaşları, həmçinin, Şuranın Komitənin fəaliyyətinə aid olan Komissiyalarının işində də iştirak edir.

rak edir.

Komitə beynəlxalq əlaqələr sahəsində fəaliyyətini ayrı-ayrı dövlətlərlə ikitərəfli əməkdaşlıq formasında da davam etdirmişdir. Belə ki, 2011-ci ildə Komitə ilə Belarusiyanın Tikinti və Arxitektura Nazirliyi arasında şəhərlərin Baş plan layihələrinin işlənilməsi, ərazilərin planlaşdırılması və tikilib abadlaşdırılması sahəsində təcrübə mübadiləsinin aparılmasına dair razılıq əldə olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Fransa səfəri çərçivəsində imzalanmış 14 mart 2017-ci il tarixində “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi ilə Fransa Respublikasının Mənzil və Davamlı Yaşayış Nazirliyi arasında Niyət Protokolu”nun həyata keçirilməsi üçün müvafiq işlər görülür və cari ilin 23 noyabr tarixində Bakı şəhərində ilk ikitərəfli görüş keçirilmiş, şəhərsalma sahəsində qarşılıqlı maraq kəsb edən məsələlər müzakirə edilmişdir.

Bununla yanaşı Komitənin xarici əlaqələri, həm də Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Çexiya Respublikası, Əfqanıstan İslam Respublikası, Səudiyyə Ərəbistanı, Tatarıstan Respublikası, Moskva və Leningrad vilayəti Hökumətləri arasında imzalanmış Saziş, müqavilə və əməkdaşlıq proqramları çərçivəsində aparılır.

Onu da qeyd edək ki, Komitənin sifarişi əsasında hazırlanan bəzi regional sxemlərin, baş planların və şəhərsalma kadastrının layihələrinin hazırlanmasında müxtəlif xarici dövlətlərin, misal üçün Rusiya Federasiyasının “ENKO” Ərazi Planlaşdırma Elmi Layihə İnstitutu ilə Azərbaycanın “R.I.S.K. Elmi İstehsalat Şirkəti Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin birgə konsorsiumu, Litva Respublikasının “HNİT-BALTIC” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti və bu proses bu gün də davam edir.

Şəhərsalma yönündə bütün zamanlarda istedadlı mütəxəssislərə ehtiyac duyulub və bu gün də duyulur. Bu işə heç şübhəsiz mütəxəssis çatışmazlığından irəli gəlir. Bəs, yerli kadrlar müasir tələblərə cavab verirmi?

Bizim görkəmli memarlarımız və istedadlı gənclərimiz var. Bu gün şəhərimizdə gördüyünüz onlarla memarlıq nümunələrinin müəllifləri məhz bizim memarlardır. Faiq Yüzbaşov, Gülçöhrə Məmmədova, İlqar İsbatov, İlqar Bəylərov, Vüqar Həsənov, Nəriman İmaməliyev, Məsəddin Namazov, Yuzef Qədimov, Akif Əliyev, Əli Rüstəmli kimi “Azərbaycanın əməkdar memarı” adına layiq görülmüş şəxslər var ki, bu siyahını daha da uzada

bilərəm. Mən inanıram ki, bu günki gənc memarlar arasından da fəxri adlara layiq görülmək, dünya memarlığında iz qoyacaq mütəxəssislər yetişəcək. Zaman getdikcə artıq tələblər dəyişir, müasir dövr bizdən durmadan inkişaf etməyi öz üzərimizdə işləməyi tələb edir, çünki, bu gün üçün yeni sayılan artıq sabah üçün köhnə hesab olunur. Bu memarlıq, şəhərsalma sahələrində də belədir. Belə olan halda, əlbəttə, bu gün biz milli memarlıq ənənələrimizi qorumaqla yanaşı, müasir dövrün tələblərinə cavab verən şəhərsalma siyasəti yürüdürük. Hazırkı dövrdə hər şey elektron qaydada, proqramlar vasitəsi ilə həll olunur. Bu sahədə ən son yenilikləri bilən şəxslərə hər zaman ehtiyac var. Bunun üçün hər il tərəfimizdən Dövlət İmtahan Mərkəzinə Komitədə mövcud vakant yerlər barədə müraciət olunur, bilikli şəxslər müsə-

“Rayonun Osaküçə kəndində şirkət tərəfindən 50 hektar istifadəsiz torpaq sahəsində təmizlənmə-hamarlanma işləri aparılaraq sumlanmış və yeni çay plantasiyası salınıb. Ən əsası əkin üçün lazım olan çay sitilləri təsərrüfatın istixanalarında yetişdirilib və yerli təbii şəraitə tam uyğundur.”

hibələrdən keçərək Komitədə işlə təmin olunurlar. Müsahibələrdə uğur qazanaraq Komitədə iş başlayan yeni kadrlardan ümumən razı qalmaqla olar.

Bildiyimiz qədər artıq paytaxtda yarırsız vəziyyətə düşmüş yaşayış binalarının sökülməsinə başlanılmışdır. Onların yerinə inşa ediləcək binaların mərtəbələrinin sayı necə olacaq? Komitə bununla bağlı sahibkarların qarşısında hansı şərtlər qoyub?

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 25 fevral 2016-cı il tarixli 86 nömrəli Qərarının icrası çərçivəsində uyğun olaraq Bakı şəhərində istismar müddəti başa çatmış köhnə binaların sökülməsi və onların yerində yeni, müasir tələblərə cavab verən çoxmərtəbəli yaşayış binalarının, digər infrastrukturun obyektlərinin tikinti işləri həyata keçirilir. Sözügedən qərarla Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinə tikiləcək binaların ərazidə yerləşdirilməsinin ərazi-planlaşdırma sənədlərinə uyğunluğu və hazırlanan layihələrin memarlıq hissələri barədə rəy verilməsi həvalə edilmişdir.

Tapşırığın icrası olaraq yerli icra hakimiyyətləri tərəfindən Ko-

mitəyə təqdim olunmuş 100-ə yaxın ərazi planlaşdırma sənəd-inə və 67 memarlıq layihəsinə münasibət bildirilmişdir.

Təqdim olunan layihələrə münasibət bildirilərkən ərazinin tikinti əmsalı, tikinti sıxlığı əmsalı, binaların mərtəbəliliyi, bina ətrafı həyətlərin səhərsalma normalarına uyğun abadlıq elementləri ilə təmin olunması məsələləri diqqətdə saxlanılır. Binaların mərtəbəliliyi memarlıq-kompozisiya, sosial-məişət, relyef və yerli şərait, demoqrafik tələblər və mühəndis avadanlığı səviyyəsinin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla qəbul edilir.

Biz çalışırıq ki, şəhərin mərkəzi rayonlarında mövcud sıxlıq problemlərini nəzərə alaraq relyef baxımından seçilən yüksək ərazilərdə unikal memarlığı olan binaların layihələndirilməsinə və tikintisinə üstünlük verilsin.

Ölkəmizdə Şəhərsalma Kadastrı sahəsində hansı işlər görülür?

Dövlət şəhərsalma kadastrı Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 4 sentyabr 2000-ci il tarixli 159 nömrəli qərarı ilə təsdiqlənmiş Azərbaycan Respublikasında Dövlət şəhərsalma kadastrı və şəhərsalma fəaliyyəti obyektlərinin monitorinqinin vahid sistemlə aparılması və kadastr xidmətinin təşkili qaydalarına uyğun olaraq aparılır.

Artıq ölkəmizdə ilk dəfə olaraq Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişi ilə Şirvan şəhərində dövlət şəhərsalma kadastrı yaradılmışdır. Layihə çərçivəsində dövlət şəhərsalma kadastrı fonduna Şirvan şəhərinin hüdudlarında yerləşən obyektlərin təyinatı, sərhədləri, ölçüləri, koordinatları, hüquqi statusu və s. haqqında məlumatlar daxil edilmişdir. Həmçinin ərazinin mövcud vəziyyəti barədə əldə edilmiş məlumatlar və materiallar təhlil edilərək onların əsasında Şirvan şəhərinin avtomatlaşdırılmış

geoinformasiya sistemi yaradılaraq rəqəmsal kadastr xəritəsi tərtib edilmişdir.

Şirvan şəhərində işlər mərhələli şəkildə aparılmışdır. Belə ki, hazırlıq mərhələsində işçi proqram dəqiqləşdirilmiş, kadastr sahəsində yerli və beynəlxalq təcrübə öyrənilərək təhlil edilmiş, ilkin məlumatlar toplanaraq ərazinin kadastr vahidləri təyin edilmiş, şəhərə dair əvvəllər işlənmiş şəhərsalma sənədləri elektron formaya salınmışdır. Digər mərhələlər də isə rəqəmsal topoqrafik plan işlənilərək hazırlanmış, müvafiq şəhərsalma kadastrı pasportları tərtib edilmiş, avtomatlaşdırılmış geoinformasiya sistemi yaradılmışdır.

Şirvan şəhərində dövlət şəhərsalma kadastrının yaradılması işləri çərçivəsində yerli icra hakimiyyəti orqanlarının yaxından köməkliyi və iştirakı ilə şəhərin bütün ərazisində genişmiqyaslı geodeziya və topoqrafiya işləri həyata keçirilmişdir. Topoqrafik ölçmələr nəticəsində Şirvan şəhərinin 1:1000 miqyaslı tam, elektron vektor xəritəsi yaradılmışdır. Topoqrafik ölçmələrlə bərabər şəhər ərazisindəki bütün tikili və qurğular barədə tam kadastr məlumatları

Komitənin qarşısında duran məsələlərdən biri də şəhərsalma, ərazi planlaşdırılması və memarlıq sahəsində xarici əlaqələri genişləndirmək və müxtəlif ölkə və təşkilatların bu sahədə təcrübəsini öyrənməkdir.

nın toplanması prosesi də həyata keçirilmişdir ki, Şəhər ərazisində 18450 tikili və qurğu dəqiq ölçülərək xəritələndirilmiş, onların mərtəbələr üzrə planları tərtib edilmişdir.

Eyni zamanda layihə çərçivəsində Şirvan şəhərinin coğrafi informasiya sistemi əsasında şəhərin baş planı hazırlanmışdır.

Hal-hazırda dövlət sifarişi əsasında Gəncə şəhərinin dövlət şəhərsalma kadastrının yaradılması işləri müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir.

Müsahibəyə görə təşəkkür edirik.

Ramil HÜSEYN
İqtisadi İslahatların
Təhlili və
Kommunikasiya
Mərkəzinin departa-
ment rəhbəri,
iqtisad üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent

Azərbaycan iqtisadiyyatının rəqabətqabiliyyətli və dayanıqlı inkışafında strateji yol xəritələrinin rolu

Ölkədə həyata keçirilən iqtisadi siyasətin və islahatların davamlılığını təmin etmək üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 16 mart tarixli Sərəncamı ilə "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri" təsdiq edilmişdir. Bu sərəncama uyğun olaraq, milli iqtisadiyyat və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələri hazırlanmış və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 06 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. Strateji yol xəritələri 2016-2020-ci illər üçün iqtisadi inkışaf strategiyasını və tədbirlər planını, 2025-ci ilədək olan dövr üçün uzunmüddətli baxışı və 2025-ci ildən sonrakı dövrə hədəf baxışı özündə ehtiva edir.

2014-cü ilin sonlarından etibarən dünya bazarlarında neftin qiymətinin ucuzlaşmasının mənfi təsirləri bir müddət sonra Azərbaycan iqtisadiyyatında müşahidə edilməyə başlamışdır. Belə ki, Azərbaycanın xarici valyuta gəlirlərinin azalması

müşahidə olunmuş, ABŞ dollarının məzənnəsi milli valyuta qarşı iki dəfəyə yaxın bahalaşmış, maliyyə sabitliyinin təmini üzrə bir sıra risklər formalaşmış, dövlət borcunun ödənilməsi üzrə fiskal yük artmışdır.

Bu da son 10 il ərzində reallaşdırılmış iqtisadi artım modelinin maliyyələşdirilməsi imkanlarını məhdudlaşdırmışdır. Neft gəlirlərinin azalması da öz növbəsində yeni iqtisadi artım yanaşmasına transformasiya zərurətini daha da gücləndirir.

mişdir.

Dünyada cərəyan edən proseslərin yaratdığı yeni çağırışlara uyğunlaşmaq və mövcud qlobal iqtisadi böhranın təsirini minimuma endirmək məqsədilə ölkəmizdə elmi cəhətdən əsaslandırılmış sistemli iqtisadi islahatlar həyata keçirilməyə başlanmışdır. Ölkədə həyata keçirilən iqtisadi siyasətin və islahatların davamlılığını təmin etmək üçün Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 16 mart tarixli Sərəncamı ilə “Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri” təsdiq edilmişdir. Bu sərəncama uyğun olaraq, milli iqtisadiyyat və 11 sektor üzrə strateji yol xəritələri hazırlanmış və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 06 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir. Strateji yol xəritələri 2016-2020-ci illər üçün iqtisadi inkişaf strategiyasını və tədbirlər planını, 2025-ci ilədək olan dövr üçün uzunmüddətli baxışı və 2025-ci ildən sonrakı dövrə hədəf baxışı özündə ehtiva edir. Məhz bu məqalədə də strateji yol xəritələrinin ölkə iqtisadiyyatının rəqabətqabiliyyətli və dayanıqlı inkişafının təmin edilməsindəki təsiri qiymətləndirilir. Həmçinin strateji idarəetmə mexanizminin təkmilləşdirilməsində yol xəritələrinin rolu ilə bağlı müvafiq təkliflər də verilir.

1. Azərbaycandakı iqtisadi islahatların əsas istiqamətləri

Son 2 ildə Azərbaycanda iqtisadi aktivliyin bərpa edilməsi məqsədilə iqtisadi siyasətin daha da təkmilləşdirilməsi, institutional islahatların sürətləndirilməsi istiqamətində fəaliyyət dərinləşdirilmişdir. İqtisadiyyatın inkişafı, investisiya və biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, sahibkarlar üçün əlverişli imkanların yaradılması və dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi, qeyri-neft ixrac potensialının artırılması, idxalın əvəzlənməsi istiqamətində bir sıra mühüm təd-

birlər reallaşdırılmışdır.

Nəticədə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin sayının 59-dan 37-yə, sahibkarlıq fəaliyyəti növlərinə verilən icazələrin sayının isə təqribən 4 dəfə azaldılaraq 330-dan 87-ə endirilməsi ilə bağlı mühüm qərarlar qəbul olunmuşdur.

“Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların dayandırılması haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən, 01 noyabr 2015-ci il tarixindən sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamalar 2 il müddətinə dayandırılmışdır. 2017-ci

**Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin 18 yanvar
2016-cı il tarixli “İn-
vestisiyaların təşviqi ilə bağlı
əlavə tədbirlər haqqında”
Fərmanı investisiya fəaliyyə-
tinin genişləndirilməsi
sahəsində mühüm
əhəmiyyətə malikdir. 2016-
cı ilin aprel ayının 20-də
Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin müvafiq fər-
manları ilə “İnvestisiya
təşviqi sənədinin verilməsi
Qaydası” təsdiq edilmişdir.**

ilin oktyabr ayında isə yoxlamaların dayandırılması ilə bağlı müddət 2021-ci ilə kimi uzadılmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 21 may 2016-cı il tarixli Fərmanına uyğun olaraq Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən “Yaşıl dəhliz” və digər buraxılış sistemlərinin tətbiqi ilə əlaqədar müvafiq infrastruktur yaradılmışdır. İxracatçılar 2016-cı il 1 avqust tarixindən etibarən “Yaşıl dəhliz” və digər buraxılış sistemlərindən istifadə etmək imkanı qazanmışlar. Ölkədə vergi sahəsində islahatlar aparılmışdır. Həmçinin 2017-ci ilin yanvar ayında “Dövlət satınalmaları haqqında” Qanuna edil-

miş dəyişikliyə əsasən, yerli şirkətlərə 20 faizlik güzəşt tətbiq edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 18 yanvar 2016-cı il tarixli “İnvestisiyaların təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanı investisiya fəaliyyətinin genişləndirilməsi sahəsində mühüm əhəmiyyətə malikdir. 2016-cı ilin aprel ayının 20-də Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq fərmanları ilə “İnvestisiya təşviqi sənədinin verilməsi Qaydası” təsdiq edilmişdir. İnvestisiya təşviqi sənədini almış sahibkarlar əldə etdikləri mənfəət və gəlir məbləğinin 50 faizinin vergisindən, əmlak və torpaq vergisindən, həmçinin idxal etdikləri texnika, texnoloji avadanlıq və qurğular idxalına tətbiq edilən ƏDV-dən və idxal rüsumlarından 7 il müddətinə azad edilmişdir.

Eyni zamanda Prezidentin 1 mart 2016-cı il tarixli “Qeyri-neft ixracının təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” Fərmanı qeyri-neft sektorunun inkişafına və ölkənin iqtisadi potensialının gücləndirilməsinə xidmət edir. Qeyd edilənlərlə yanaşı, Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan malların vahid məlumat bazasının yaradılması, Vergidən azad olma sisteminin tətbiqi, bəzi məhsulların idxal rüsumlarının artırılması, idxal edilən xammallarda isə rüsumların azaldılması da mühüm islahat tədbirlərindəndir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 10 aprel 2017-ci il tarixli 134 sayılı qərarı ilə “Gömrük sərhədindən keçirilən malların və nəqliyyat vasitələrinin bəyan edilməsi Qaydaları”nda dəyişikliklərə əsasən isə ixrac prosesi daha da sadələşdirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 iyul 2016-cı il tarixli Sərəncamı ilə sahibkarlıq sahəsində son illər ərzində nail olunmuş sürətli inkişafın davamlılığının təmin edilməsi və rəqabət qabiliyyətinin möh-

kəmləndirilməsi, beynəlxalq reytinglərdə Azərbaycanın mövqeyinin daha da yaxşılaşdırılması məqsədi ilə Komissiya və Komissiyanın Katibliyinin yaradılması, ölkədə makroiqtisadi sabitliyin daha da möhkəmləndirilməsi və maliyyə dayanıqlılığının təmin edilməsi məqsədilə Maliyyə Sabitliyi Şurasının, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası publik hüquqi şəxsin yaradılmasının da əhəmiyyəti böyükdür.

Ölkədə aparılan iqtisadi islahatların əhatə dairəsinin genişləndirilməsini və bu sahədə işlərin səmərəli əlaqələndirilməsini təmin etmək məqsədi ilə 2016-cı ilin aprel ayında İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiyası Mərkəzinin yaradılması da xüsusi olaraq qeyd edilməlidir.

Yuxarıda göstərilənlərlə yanaşı, turizmin inkişafı, Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi, ərzaq məhsullarının mərkəzləşdirilmiş qaydada dövlət ehtiyacları üçün satın alınması, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesinin təkmilləşdirilməsi və bəzi tikinti obyektlərinin istismarına icazə verilməsinin sadələşdirilməsi, metallurgiya kompleksində sağlamlaşdırma, korporativ idarəet-

mə standartlarının tətbiqi və s. sahələrdə də islahatlar aparılmışdır.

Mövcud təbii və iqtisadi resursların təsərrüfat dövriyyəsinə cəlb edilməsi, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin balansına götürülmüş əmlakın daha səmərəli idarə olunması məqsədi ilə “Azərbaycan Sənaye Korporasiyası” ASC-nin, sahibkarların maliyyə resurslarına çıxış imkanlarının genişləndirilməsi üçün “Azərbaycan Respublikasının Kredit Zəmanət Fondu” ASC-nin yaradılması da islahatların tərkib hissəsidir. Artıq sahibkarlar tərəfindən manatla alınan kreditlərə təminat verilməsi və hesablanmış faizlərə görə subsidiya verilməsi istiqamətində ciddi işlər görülmüşdür.

İslahatların davamı olaraq Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi yaradılmışdır. Aqrar sahənin inkişafını sürətləndirmək üçün “Azərbaycan Respublikasında pambıqçılığın inkişafına dair 2017-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramı”, “Azərbaycan Respublikasında tütünçülüyn inkişafına dair 2017-2021-ci illər üçün Dövlət Proqramı” və “Azərbaycan Respublikasında

baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı” qəbul olunmuşdur. Artıq ölkədə iqtisadi strateji planların, dövlət proqramlarının, inkişaf konsepsiyalarının, strategiyaların, tədbirlər planlarının layihələrinin hazırlanması zamanı strateji yol xəritələrinin müddəaları rəhbər tutulur.

2. Strateji yol xəritələri Azərbaycan iqtisadiyyatına nə vəd edir?

Strateji yol xəritələri Azərbaycanda davamlı iqtisadi islahat prosesinin bir tərkib hissəsi olduğuna görə öncədən başlanan işlər də yol xəritələri çərçivəsində davam etdirilir. Strateji Yol Xəritəsinin 2025-ci ildən sonrakı dövrdə ölkədə sosial rifah halının yaxşılaşdırılmasını və insan inkişafı indeksinin ən yüksək həddə çatdırılmasını təmin edən, yüksək texnoloji inkişafa, eləcə də iqtisadiyyatın optimal strukturuna əsaslanan güclü rəqabətqabiliyyətli və inklüziv iqtisadiyyat qurmağı nəzərdə tutur.

Yəni Strateji Yol Xəritəsinin 2025-ci ildən sonrakı dövr üçün hədəf baxışın əsas sütunlarını güclü orta təbəqə, rəqabət üs-

tünlüyü olan sahələrdə dərin ixtisaslaşma, dünya iqtisadiyyatı ilə effektiv inteqrasiya, milli iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi və inkişaf etmiş infrastruktur təşkil edəcəkdir.

Həmçinin Strateji Yol Xəritəsi 2025-ci ilə qədər ÜDM-də 3 faizdən çox orta illik real artım və əlavə olaraq da 450 mindən çox yeni iş yerinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Buna nail olmaq üçün isə ticari mal və xidmətlər sektorunda, məsələn, istehsal və ya turizm sektorlarında 2025-ci ilə qədər 150 min əlavə iş yerinin yaradılacağı proqnozlaşdırılır. Həmçinin ölkənin regionları üzrə nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsi ilə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və emalı sektorunda 20 min yeni iş yeri açılacaqdır. Ağır sənaye və maşınqayırma sahəsində 7700 daimi yeni iş yeri yaradılacaq, yeni dəmir filizi çıxarma və polad emalı zavodu tikiləcək. Kiçik və orta sahibkarlığın ÜDM-də payının 15 faizə, məşğulluqda 20 faizə, qeyri-neft ixracında 10 faizə çatdırılması proqnozlaşdırılır.

2025-ci ildən sonrakı dövr üçün Azərbaycanı dünyada turistlərin ən çox üstünlük verdiyi 20 turizm məkanından birinə çevirmək istiqamətində iş aparılacaq.

2020-ci ilədək nəzərdə tutulmuş prioritetlərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadiyyata təxminən 27 milyard manat investisiya qoyuluşunun tələb ediləcəyi proqnozlaşdırılır.

Qeyd edək ki, ölkədə həyata keçirilən iqtisadi islahatların və strateji yol xəritələrin icrasının müsbət nəticələri də görünməkdədir. Artıq Dünya İqtisadi Forumunun "2017-2018 - Qlobal Rəqabətlik Hesabatı"nda Azərbaycan iki pillə irəliləyərək 137 ölkə arasında 35-ci yerdə qərarlaşmışdır. Eyni zamanda, Dünya Bankı tərəfindən hazırlanan "Doing Business - 2018" hesabatında Azərbaycan daha 8 pillə irəliləyərək 190 ölkə arasında 65-ci pillədən 57-ci yere

yüksəlməyə nail olmuşdur. Azərbaycan bu hesabat üzrə 8 pillə irəliləməklə yanaşı, Avropa və Mərkəzi Asiya regionu üzrə ən islahatçı 3 ölkədən biri kimi müəyyənləşdirilmişdir.

Ümumi şəkildə qeyd etsək, "Doing Business - 2018" hesabatında Azərbaycanın mövqeyi 10 indikatorun altı indikatoru üzrə gücləndirilmişdir. "Qlobal rəqabətlik" hesabatı üzrə də oxşar tendensiya müşahidə olunmaqdadır. Belə ki, builki hesabat üzrə Azərbaycan 12 indikator göstəricisindən 9-u üzrə öz mövqeyini daha da yaxşılaşdırıb bilmişdir. Bunlar arasında xüsusi olaraq vurğulanmalı məsələlərdən biri hesabat çərçivəsində təqdim edilmiş qlobal çağırışlardan biri olaraq dünya ölkələrində institutional struktur islahatlarının həyata keçirilməsi zamanı müşahidə olunan çətinliklərdir. Bu göstərici üzrə Azərbaycanın mövqeyi 15 pillə irəliləmiş və ölkəmiz 33-cü yerdə qərarlaşmışdır.

Ümumiyyətlə isə yuxarıdakıları nəzərə alaraq, qeyd edə bilərik ki, ölkəmizdə iqtisadi islahatlar dönməz və sistemli xarakter almışdır. Bunun nəticəsi olaraq qarşıdakı illərdə aparılan iqtisadi islahatların qeyri-neft sektorunun inkişafına və qeyri-neft ixracının artmasına böyük təsiri olacaqdır.

3. İqtisadi islahatların qeyri-neft sektorunun inkişafına və qeyri-neft ixracının artmasına təsiri

Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi islahatların ilkin nəticəsi olaraq, 2017-ci ilin 9 ayı ərzində qeyri-neft sektorunda 2,5 faiz artım baş vermişdir. Xüsusən də qeyri-neft sektorunun sənaye hissəsi 9 ayda 3,1 faiz, kənd təsərrüfatı 2,8 faiz artmışdır. Qeyri-neft sektoru üzrə ixrac isə 2017-ci ilin 9 ayı ərzində 1 milyard 69 milyon ABŞ dolları həcmində olmuş və bu ixrac əməliyyatlarında 1582 subyektlə iştirak etmişdir. Bu da

2016-cı ilin yanvar-sentyabr aylarına nisbətən faktiki qiymətlərlə 26,9 faiz, real ifadədə isə 24,4 faiz çoxdur. Ümumilikdə isə xarici ticarət dövriyyəmiz 7 faiz artmışdır.

Məlumat üçün bildirək ki, qeyri-neft ixracının artmasına böyük töhfə verən tədbirlər strateji yol xəritələrində öz əksini tapmışdır. Bu sənəddə vurğulan ki, qeyri-neft sektoru üzrə ixracın adambaşına 2015-ci ildəki 170 ABŞ dollarından 2025-ci ildə ən azı 450 ABŞ dollarına qaldırılması istiqamətində iş aparılacaqdır. Yol xəritəsində göstərilirdi ki, Azərbaycanın əhatəsində toplam ÜDM 3 trln. dollara və əhalisi 300 mln. nəfərə çatan üç böyük bazar var - Rusiya, Türkiyə, İran. Radiusu bir az da genişləndirsək, daha böyük bazara - Çin, Avropa İttifaqı və Körfəz ölkələrinə çıxmaqla birlikdə. Bu bazarın ümumi həcmi artıq 30 trln. dollardır [1]. Bu bazarlara çıxmaq istiqamətində kompleks iş aparılır və "Made in Azerbaijan" brendinin təbliği gücləndirilir. Bu baxımdan Prezidentin 2016-cı il 21 sentyabr tarixli "Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan malların vahid məlumat bazasının yaradılması haqqında" Sərəncamına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan mallar və həmin malların istehsalçıları barədə məlumatları əks etdirən Azexport.az internet portalının yaradılması müsbət haldır. Bu portal yerli və xarici alıcılara onlayn ödəniş imkanları verir. Ölkələr arası yük daşıma ilə məşğul olan logistika şirkətləri də Azexport.az portalına inteqrasiya edilmişlər. Yəni sahibkarlar istehsal etdikləri məhsulları portalın imkanlarından istifadə etməklə daxili və xarici bazarda sata bilərlər.

Eyni zamanda Azexport.az portalı Alibaba.com, All.biz və dünyanın digər tanınmış onlayn ticarət platformalarına da inteqrasiya olunmuşdur. Azexport.az portalının yaratdığı unikal imkan nəticəsində isə

yerli sahibkarlar heç bir vəsait ödəmədən Alibaba.com, All.biz, Amazon.com kimi portalların da imkanlarından istifadə edərək məhsullarını dünyanın bütün guşələrindəki müştərilərə təqdim edirlər. Bu isə “Made in Azerbaijan” brendinin təşviqi və sahibkarların ixrac potensialının artırılması baxımından ən əhəmiyyətli dövlət dəstəyi mexanizmlərindən biridir. Bu dəstək nəticəsində 2017-ci ilin 9 ayı ərzində Azərbaycan mallarına 355 milyon ABŞ dolları dəyərində ixrac sifarişinin daxil olması da nəticələrin müsbət olduğunun göstəricisidir. Azexport.az portalı həm də ölkəmizdə rəqəmsal marketingin inkişafına töhfə verir. Belə ki, 2017-ci ilin 9 ayı ərzində Azexport.az portalı vasitəsi ilə “Made in Azerbaijan” brendi altında istehsal olunan məhsullara 450 mindən çox baxış olmuşdur. Qeyd edək ki, “Made in Azerbaijan” brendinin az xərclə daha çox təbliğ edilməsi baxımından bu portal uğurlu seçimdir. Belə ki, müqayisə üçün qeyd edək ki, hətta ən tanınmış sərgilərə belə qatılmaqla bu

kimi nəticəyə nail olmaq çətinidir. 2017-ci ildə Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Dubay şəhərində keçirilən “Gulfood 2017” sərgisini cəmi 95 min nəfərin, Almaniyanın Düsseldorf şəhərində keçirilən “Pro-Wein” sərgisini isə 59 min nəfərin ziyarət etdiyi bildirilir. Bu halda, ümumi ziyarətçilərin müəyyən bir hissəsi konkret bir ölkənin stendinə baxır. Belə sərgilərdə iştirak etmək bütün şirkətlər üçün də əlçatan deyil. Çünki bu, kifayət qədər vəsait və aylarla hazırlıq tələb edir.

Həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 22 fevral tarixli Fərmanına uyğun olaraq “Bir pəncərə” İxrac Dəstək Mərkəzi yaradılmışdır. Mərkəz ixracla bağlı icazələrin alınması zamanı yaranan problemləri aradan qaldırmağa, dövlət qurumları tərəfindən icazələrin verilməsi prosesində tələb olunan sənədləşmə ilə bağlı təkrarçılığı aradan qaldırmağa, məmurların ixracatçıların sənədləşmə prosesinə sərif etdikləri əməklərinə və vaxtlarına qənaət etməyə, xidmətin keyfiyyə-

tini yüksəltməyə, ixracatçıların fasiləsiz informasiya tələbatını ödəməyə xidmət edəcəkdir.

“Bir Pəncərə” İxrac Dəstək Mərkəzində “bir pəncərə” prinsipi əsasında ixracla bağlı bütün sertifikatların və şəhadətnamələrin verilməsi təmin edilmişdir. Eyni zamanda sahibkarlar bu xidmətlərdən onlayn şəkildə də yaralana bilərlər.

Hazırda qeyri-neft ixracının şaxələndirilməsi də qarşıda duran ən mühüm məsələlərdən biridir. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, 2017-ci ilin 9 ayı ərzində qeyri-neft məhsullarının ixrac edildiyi ölkələrin siyahısında Rusiya liderliyi qorumuşdur. 2017-ci ilin 9 ayı ərzində bu ölkəyə 366 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft məhsulu ixrac olunmuşdur. Növbəti yerləri isə Türkiyə (223 milyon ABŞ dolları), Gürcüstan (99 milyon ABŞ dolları), İsveçrə (98 milyon ABŞ dolları) və Türkmənistan (44 milyon ABŞ dolları) bölüşdürür. 2017-ci ilin 9 ayı ərzində ixrac olunan qeyri-neft sektoru məhsulları arasında pomidor (tomat) birinciliyini qoru-

“Sahibkarlar istehsal etdikləri məhsulları portalın imkanlarından istifadə etməklə daxili və xarici bazarda sata bilərlər.”

muşdur (128.8 milyon ABŞ dolları). Bu siyahıda ikinci yeri qızıl (81.4 milyon ABŞ dolları), üçüncü yeri isə qabığı təmizlənmiş meşə fıncığı (62 milyon ABŞ dolları) tutmuşdur. 2017-ci ilin 9 ayı ərzində meyvə-tərəvəz ixracı 307 milyon, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 87 milyon, plastik kütlələr və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 78 milyon, qara metal və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 61 milyon, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 58 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Qeyd edək ki, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cari ilin 9 ayı ərzində pambıq lifinin ixracı 8.5 dəfə, elektrik enerjisinin ixracı 2.8 dəfə, çayın ixracı 62 faiz, meyvə-tərəvəzin ixracı 41 faiz, spirtli və spirtsiz içkilərin ixracı 28 faiz, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 25 faiz, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 22 faiz, bitki və heyvan mənşəli piylərin və yağların ixracı 17 faiz, plastik kütlələr və ondan

“ Strateji planlaşdırmanın əsas məqsədi uzun gələcək üçün nəzərdə tutulmuş strateji fəaliyyət planının hazırlanması və həyata keçirilməsindən ibarətdir. Strateji planlaşdırmanın əsas mahiyyəti nəticəyə yönəlmiş addımlar seriyasını özündə birləşdirməsidir. ”

hazırlanan məmulatların ixracı 10 faiz artmışdır.

Ümumiyyətlə, qeyri-neft sektorunun inkişafı və ixracın artımı, Azərbaycanın mövqeyinin dünyanın ən mötəbər reytinglərində yaxşılaşması onu göstərir ki, strateji yol xəritəsinin icrası öz müsbət nəticələrini verir. Eyni zamanda, strateji yol xəritələrinin icrası, monitorinq və qiymətləndirmə mexanizminin qurulması, nəzərdə tutulan tədbirlərin vaxtında və keyfiyyətlə icrası üçün bütün resursların mobilizasiya edilməsi ölkədə strateji idarəetmənin tətbiqinin göstəricisidir.

4. Strateji yol xəritələri strateji idarəetməni gücləndirəcək

İqtisadi inkişafın hazırkı mərhələsində dayanıqlı inkişafın təmin edilməsi strateji idarəetmənin uğurlu tətbiqindən birbaşa asılıdır. Strateji yol xəritələrinin uğuru həm də ölkədə strateji idarəetmənin güclənməsi ilə birbaşa bağlıdır. Strateji menecment idarəetmə sistemi ətrafında baş verən dəyişikliklərə uyğunlaşma, inkişafın proqnozlaşdırılması və planlaşdırılması, fəaliyyətə nəzarət

edilməsi prosesidir. Onun əsas ağırlıq mərkəzində gözlənilən uğur və gələrlərin qabaqcadan hesablanması deyil, mühitin özündə baş verən dəyişikliklərə çevik reaksiya vermək qabiliyyəti, həmin dəyişikliklərin dəyərləndirilməsi və fəaliyyət proqramında öz əksini tapması durur.

Strateji menecment dəqiq başa düşmək üçün məsələyə differensial yanaşmaq lazım gəlir. Bu baxımdan bizim də strateji menecmentin tarixi inkişaf aspektlərinə diqqət yetirməyimiz məqsəduyğun olardı.

Bildiyimiz kimi, iqtisadi münasibətlər sistemi müəyyən daxili tarazlıq elementlərinə malikdir. Bu elementlər - iqtisadi təlatümlər zamanı qoruyucu funksiya yerinə yetirir. Əgər uzunmüddətli planlaşdırma (bunu biz strateji planlaşdırma da adlandıra bilərik) yoxdursa, onda bu o deməkdir ki, cari rentaya yönəldilmiş siyasət nə vaxtsa iqtisadi kollapsa nəticələnəcəkdir.

Ötən əsrin 70-ci illərinin sonu, 80-ci illərinin əvvəllərində gələcəyin heç də as-

anlıqla proqnozlaşdırıla bilmədiyi bir zamanda, təbii ki, yeni yanaşmalar, metodlar və idarəetmə üsullarına ehtiyac yaranmışdı. Ona görə də strateji planlaşdırma anlayışının həmin zaman kəsiyində meydana gəlməsində təəccüblü bir şey yoxdur. Artıq gələcək keçmişin bir az modernləşmiş inikasından ibarət deyil və sahibkarlığın inkişafı yolunda hər cür gözlənilməzliklərin meydana gəlməsi mümkündür. Artan diversifikasiya, bir-birindən fərqlənən inkişaf proqramları, zamanın ritmindən asılı olaraq çevik qərarların qəbul edilməsi strateji planlaşdırmanın əsas determinantları sayılır.

Strateji planlaşdırmanın əsas məqsədi uzun gələcək üçün nəzərdə tutulmuş strateji fəaliyyət planının hazırlanması və həyata keçirilməsindən ibarətdir. Strateji planlaşdırmanın əsas mahiyyəti nəticəyə yönəlmiş addımlar seriyasını özündə birləşdirməsidir. Strateji planlaşdırmanın uzunmüddətli planaalmaya nisbətən ictimai üstünlüklərinə baxmayaraq, bu yeni planlaşdırma sistemində də xeyli çatışmazlıqlar mövcuddur. Bunun aşağıdakı bir sıra səbəbləri vardır:

- bəzən kənar təsirlər strateji planlaşdırmanın proqnozlarını heçə endirir və s.

Bütün bu çatışmazlıqların nəticəsi olaraq 90-cı illərin əvvəllərində strateji planlaşdırma daha yeni və əhatəli bir konseptual yanaşma ilə - strateji menecmentlə əvəzlənməyə başladı. Strateji menecmenti strateji planlaşdırmadan fərqləndirən əsas əlamətlər onun bir sıra yeni elementlərə malik olmasıdır. Bu elementləri aşağıdakı kimi sıralamaq olar:

- yeni strateji düşüncə tərzini formalaşdırır;
- strateji inkişaf üçün cavabdeh olan "yuxarılar" nəzərdə tutulan planları "aşağılar"la bölüşür;
- dəyişikliklər üçün nəzərdə tutulan təşkilati qabiliyyətlər inkişaf etdirilir;

- sahibkarlıq mədəniyyəti gələcək planların qarantı rolunu oynayır;

- sahibkarlıq mühiti elə bir kontekst əldə edir ki, planlaşdırılmayan strategiyalar da üzə çıxır;

- dəyişikliklərin sistemli menecmenti transformasiya prosesini şərtləndirir;

- sahibkarlığın gələcək təsvirini vermək imkanı yaradır;

- strateji inkişafa nəzarətini instrumental imkanları genişləndirir.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, strateji yol xəritələrinin hazırlanması prosesinin özü də strateji menecmentin tələblərinə uyğun həyata keçirilmişdir. Belə ki, Bakıda və bölgələrdə bütün maraqlı tərəflərin iştirakı və açıq ictimai müzakirələr aparılmaqla, həmçinin inklüzivlik təmin edilməklə qəbul olunmuşdur. Strateji Yol Xəritəsinin yazılmasında 400 nəfərə yaxın xarici və yerli ekspert birbaşa iştirak etmişdir. Bununla yanaşı, sənədin yazılması üçün 4 min nəfərlə 150-yə yaxın görüş keçirilmişdir. Yəni strateji yol xəritələrinin yazılması zamanı strateji inkişaf üçün cavabdeh olan "yuxarılar" nəzərdə tutulan planları "aşağılar"la tam bölüşmüşlər.

Yekun olaraq deyə bilərik ki, strateji menecment sadəcə planlaşdırma, icra və nəzarət prosesi deyil, həmçinin ağıl və davranışın vəhdətidir. Strateji menecment gələcəyi düşünən, daha fəal, qabaqlayıcı, hara getdiyini və necə getməyi dəqiq bilən biri olmağı sizdən tələb edir. Onun üçün də strateji yol xəritələrinin strateji idarəetmə fəlsəfəsinə əsaslanaraq hazırlanması doğru qərardir.

Nəticə

Azərbaycanın mövqeyinin dünyanın ən mötəbər reytinglərində irəliləməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı, qeyri-neft ixracının artımı onu göstərir ki, Strateji Yol Xəritəsinin icrası öz

müsbət nəticələrini verir. Faktiki olaraq dünyanın iki ən nüfuzlu iqtisadi yönümlü hesabatında Azərbaycanın irəliləməsi ölkəmizdə aparılan iqtisadi islahatlara verilən qiymətdir. Eyni zamanda strateji yol xəritələrinin icrası, monitoring və qiymətləndirmə mexanizminin qurulması, nəzərdə tutulan tədbirlərin vaxtında və keyfiyyətlə icrası üçün bütün resursların mobilizasiya edilməsi ölkədə strateji idarəetmənin güclənməsinin göstəricisidir. Bu həm də iqtisadi islahatların dönməz və sistemli xarakter almasının təsdiqidir. Artıq demək olar ki, strateji yol xəritələrinin icrası nəticəsində iqtisadiyyatın strukturunda qeyri-ticari bölməyə nisbətən ticari bölmənin, hasilata nisbətən emalın, dövlət sahibkarlığına nisbətən özəl sahibkarlığın, aşağı texnologiyaya tutumlu sektorlara nisbətən yüksək texnologiyalara əsaslanan sektorların daha üstün artımına nail olunması istiqamətində uğurlar əldə olunacaqdır. 2017-ci ildə qeyri-neft ixracının artımı onu göstərir ki, strateji yol xəritələrinin qeyri-neft ixracını 2025-ci ildə ən azı adambaşına 450 ABŞ dollarına qaldırılması hədəfi reallaşacaqdır. Çünki strateji idarəetmə uzunmüddətli inkişaf istiqamətlərini müəyyən eməyə tam imkan verir. Strateji idarəetmə fəlsəfəsinə əsaslanaraq hazırlanan strateji yol xəritələri ölkədəki iqtisadi islahatların hansı istiqamətdə getdiyini və hədəflərə necə nail olunacağını dəqiq proqnozlaşdırmışdır.

Yekunda qeyd edə bilərik ki, strateji yol xəritələrində əksini tapan tədbirlərin icrası Azərbaycanda iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətli və dayanıqlı inkişafına, ölkəyə investisiya axınına, qeyri-neft ixracının genişlənməsinə, yeni iş yerlərinin yaradılmasına və əhəlinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına müsbət təsir edəcəkdir.

Əgər bir müəssisə qazanırsa bütün Danimarka qazanır

Gülənara Məmmədova 1966-cı ildə Bakı şəhərində anadan olub. Nərimanov rayonundakı 36 nömrəli məktəbi 1984-ci ildə bitirdikdən sonra 1984-1988-ci illərdə Azərbaycan Xalq Təsərrüfat İnstitutunun maliyyə-kredit fakültəsində ali təhsil alıb. İnstitutdan məzun olduqdan sonra Azərbaycan Aqrar Sənaye Bankında 1988-1990-ci illərdə iqtisadçı kimi çalışıb. Sovet hökumətinin dağıldığı, yeni özal şirkətlərin yarandığı 90-cı il-

lərdə özal sektordə çalışmaq arzusu ilə 1990-cı ildə Malhəm şirkətində iqtisadçı vəzifəsində işə başlamışdır. 1991-ci ildə ailə quraraq Danimarkaya köçmüş və hal-hazırda Kopenhagen şəhərində yaşamaqdadır. 1999-2002-ci illərdə Kopenhagendəki Niels Brock Copenhagen Business College-inde iqtisadiyyat və marketinq üzrə "markedsøkonom" ali təhsilini almışdır. 2004-cü ildən iş həyatına qatılaraq özal şirkətlərdə, Elm və Texnologiya Nazirliyinin, Ko-

penhagen Bələdiyyəsinin mühasibat şöbələrində iqtisadçı-mühasib kimi çalışmışdır, hal-hazırda "Altialt" şirkətində çalışmaqdadır. 2016-cı ildən təsis etmiş olduğu Arazzo Consulting şirkəti mühasibat xidmətləri göstərməkdədir. İctimai işlərlə məşğuldur: İsveçin Malmö şəhərində təsis olunan Güney azərbaycanlıların "Varlığın səsi" dər-gisinin redaksiyasında və Şərqi Amager Sahibkarlar Surasının (Amager Øst Erhvervsråd) idarə heyətində çalışır.

ASK-nın Danimarka Krallığındakı nümayəndəsi, Arazzo Consulting şirkətinin direktoru xanım Gülnarə Məmmədova ilə müsahibə

Gülnarə xanım, ASK-nın nümayəndəsi kimi fəaliyyət göstərmək Sizə təklif olunanda bu xəbəri necə qarşıladınız?

Təbii ki, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının Danimarkada nümayəndəsi olmaq təklif ediləndə çox sevindim. Belə mötəbər bir təşkilatın xarici ölkə nümayəndəsi olmaq böyük məsuliyyətdir, davamlı çalışmaq, axtarışda olmaq deməkdir. Görüləcək işlər və tapşırıqlarla tanış olunca mənə çox maraqlı gəldi. Hələ neçə il bundan əvvəl Danimarkada təhsil alarkən “marketing menecment” sahəsi mənə özünə cəlb edərək yeni, maraqlı bir aləmə gözümü açmışdı. Hər zaman düşündüm niyə Azərbaycanla Danimarka arasında iqtisadi-ticarət əlaqələri olmasın, bizim öyünməkdə haqlı olduğumuz, keyfiyyətli kənd təsərrüfatı məhsullarımız burda vitrinləri bəzəməsin, dünyanın ən ucqar nöqtələrinə gedib çıxan danimarkalı iş adamları niyə Azərbaycanımıza da investisiya yatırırlar? Bu sahədə ilk addımlarım qısa müddətli uğur olsa da, daha sonralar mən daha çox mühasiblik sahəsinə yönəldim və bu sahə üzrə ixtisaslaşdım. Ümid edirəm ki, ASK-nın Danimarka təmsilçisi olaraq həm inkişaf etməkdə olan Azərbaycana bir vətən övladı kimi fəaliyyətimlə zərrə qədər də olsa xidmət etmiş olacam və həm də karyeramda gerçəkləşməmiş planlarımı həyata keçirə biləcəm.

Danimarkada biznes mühit, ÜDM və əsas biznesə dəstək təşkilatları barədə nə deyə bilərsiniz?

Əvvəlcə Sizə Danimarka

haqqında az da olsa söhbət açmaq istəyirəm. Danimarka Şimali Avropanın inkişaf etmiş ölkələrindən biridir, dövlət idarəetmə üsulu konstitusiyalı monarxiyadır. Kral IX Frederik 1972-ci ildə vəfat etdikdən sonra Kraliça II Margrethe hakimiyyətə gəlmiş və bu günə kimi də Danimarka Krallığının tacını layiqincə daşıyır. Kraliça II Margrethe xalq arasında sadəliyi ilə, xeyirsevərliyi ilə çox sevilir, onu və digər kraliyət ailə üzvlərini tez-tez şəhərdə adi insanların arasında alış-veriş edən, velosiped sürən, konsert və teatr salonlarında görmək olar. Əslində kraliyət ailəsinin varlığı hər bir danimarkalı üçün simvolik mənə daşıyır, onların səlahiyyətləri konstitusiya ilə məhdudlaşmışdır. Ölkə ən yüksək səlahiyyətli qanunverici orqan olan Folketinget - Milli Məclis tərəfindən idarə olunur, o çoxpartiyalı sistemə malikdir və hər 4 ildən bir keçirilən seçkilərdə yeni koalisiyadan ibarət hökumət yaradılır. 2015-ci ildə Folketinget seçkilərində tamamilə sağçı düşüncəli partiyaların koalisiyasından yaranmış “mavi blok” hakimiyyətə gəlmiş və Lars Løkke Rasmussen baş nazir təyin edilmişdi.

Digər Skandinaviya ölkələri kimi Danimarka iqtisadiyyatının, sənayesinin inkişafı, insanların həyat səviyyəsinə, əhalinin məşğulluğuna, infrastrukturuna görə dünyaya örnək ola biləcək bir ölkədir. Boş yerə deyil ki, 2016-cı ildə Amerikada prezident seçkiləri zamanı demokratların digər namizədlərindən olan Bernie Sanders öz proqramında

Danimarka modelindən geniş bəhs edib onu ideal model adlandırdı.

Danimarkanın ümumi daxili məhsulunun həcmi 2016-cı il göstəricilərinə görə 306,14 milyard \$, adambaşına düşən ÜDM görə 53.417,66 \$ olmuşdur və ölkə ÜDM-nun həcminə görə dünyada 211 ölkə içərisində 35-ci yeri tutur.

Danimarka iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrinin ÜDM-da payına nəzər salsaq görərik ki, bütün inkişaf etmiş Qərbi Avropa dövlətlərinə xarakterik olaraq xidmət sektoru 76,2%-lə başlıca yeri tutur. Əhalinin təxminən 80% bu sahədə çalışır, bunun da 30,1%-i dövlət orqanlarında - nazirliklər, bələdiyyələr, səhiyyə, məhkəmə, təhsil və s. sahələrində. Digərləri isə nəqliyyat, bank, ticarət, ictimai iaşə və s. müəssisələrdə çalışırlar. ÜDM-in 22,4%-i maşın, ağır sənaye avadanlıqları istehsal edən sənaye sahəsinin payına düşür ki, buraya gəmiqayırma, nəqliyyat vasitələri, yel dəyirmanları, poladqayırma, dəmir-metal məmulatları,

“

Rayonun Osa-küçə kəndində şirkət tərəfindən 50 hektar istifadəsiz torpaq sahəsində təmizlənmə-hamarlanma işləri aparılaraq şumlanmış və yeni çay plantasiyası salınıb. Ən əsası əkin üçün lazım olan çay siltilləri təsərrüfatın istixanalarında yetişdirilib və yerli təbii şəraitə tam uyğundur.

”

kimyəvi maddələr, elektronika və s. istehsal edən sənaye sahələri, aczaçılıq, tekstil, qida sənayesi daxildir. Yerdə qalan 1,4%-ini isə kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, donuzçuluq, südçülük, balıqçılıq, quşçuluq və s. bu qəbildən olan sahələr təşkil edir ki, bu da danimarkalıların əsrlərdən bəri dədə-baba məşguliyyətləri olmuşdur.

Danimarka iqtisadiyyatı bazar iqtisadiyyatı üzərində qurulub və burada təbii ki, biznesin inkişafına, təsviq və təbliğatına həm dövlət, həm aidiyyəti təşkilatlar, qurumlar tərəfindən böyük dəstək verilir. Biznes aləmində ölkənin işgötürənlərinin ən böyük, nüfuzlu təşkilatı olan “Dansk Industri”ni mütləq qeyd etməliyik. Dansk Industri 1838-ci ildə yaradılmış “Industriforeningen”- Sənaye Təşkilatının nəzdində yaradılıb və bu gün onun 10.000-dən artıq müəssisə və sahibkarlıq subyektlərindən ibarət üzvü var. “Əgər bir müəssisə qazanırsa bütün Danimarka qazanır” şüarıyla Dansk Industri öz üzvlərinin biznes maraqlarını qoruyur, onların qarşılaşdıqları hər hansı çətinliklərə kömək etməyə çalışır, yeni ixrac/idxal bazarları axtarır, peşəkar

hüquq, marketinq, maliyyə mənbələrinin tapılması haqda məsləhətlər verir, üzvlərinin yararlanacağı müxtəlif analizlər, hesabatlar hazırlayır, kurslar, konfranslar təşkil edir və s. xidmətlər göstərilir. Dansk Industridə gündəlik müxtəlif peşə sahələrindən 550 nəfər çalışır və 8 ölkədə nümayəndəlikləri var. Təşkilatın nəzdində 3 böyük fond var ki, onların hərəsi bir sahəyə doğru yönəlib. Sahibkarlar bu fondlardan yazılı şəkildə müraciət edərək bu leqatlardan yararlana bilərlər.

Danimarka cəmiyyəti təşkilatlanmağı, müxtəlif cəmiyyət, təşkilat, dərnək ətrafında birləşməyi çox sevir. Sahibkarlıq sahəsində isə bu qəbildən olan, dövlətə bağlı olmayan, müstəqil ASE, DANA, Det Farlige Hus kimi həmkarlar təşkilatları var ki, Dansk Industidən fərqli olaraq onlar daha çox kiçik sahibkarlara müraciət edirlər və onların məqsədləri və xidmətləri də bir qədər fərqlidir. Bu həmkarlar təşkilatları öz üzvlərinə bir çox xidmətlər göstərilir: yeni biznes fəaliyyətinə başlamış şəxslərə məsləhətlər, “coaching” saatları (fərdi təlim-məsləhət), kurslar, konfranslar, tanınmış biznes simalarının

iştirakı ilə çıxışlar, bayram tədbirləri, üzvlər üçün bəzi dükən, restoran-kafe, sığorta şirkətləri tərəfindən endirimlər və s. Üzvlər bir qayda olaraq hər ay bu həmkarlar təşkilatlarına pul ödəyirlər, təşkilatlarsa həm üzvlər işsiz qaldıqlarında onlara işsizlik kassasından müavinət ödəyirlər və eyni zamanda yuxarıda sadalanan xidmətləri maliyyələşdirirlər. Həm təşkilatlar, həm də adi sırası iş adamlarının özlərinin təşkil etdikləri “şəbəkələşmə” (ingiliscə “network”) görüşləri çox geniş yayılmış sosial bir tədbirdir. Bu görüşlərdə sahibkarlar, xüsusən yeni biznes həyatına atılmış şəxslər ya ayda bir dəfə və ya yildə bir neçə dəfə yığılaraq bir-biri ilə tanış olurlar, öz fəaliyyətləri, planları haqqında məlumat verir, bir-birinə məsləhət və praktiki məlumatlar verir, vizit kartlarını təqdim edirlər. Məqsəd adından da göründüyü kimi sahibkarlar arasında fəaliyyət “şəbəkəsi” yaratmaq, təcrübə mübadiləsi aparmaq, hətta alıcı və ya gələcək işbirliyi üçün ortaq tapmaqdır.

Danimarkada kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı üçün dövlət tərəfindən hansı tədbirlər görülür?

Dövlət tərəfindən kiçik və orta sahibkarlara onların fəaliyyətlərinin bütün mərhələlərində dəstək göstərilir və sahibkarlara diqqət, yardım hər bir partiyanın gündəmində ən mühim məsələ kimi durur. Bu sahədə onların işlərinin asanlaşması üçün bəzi qanun-qaydalar dəyişdirilir, vergi sistemi tənzimlənilir, yeni layihələr hazırlanır.

Artıq yeni biznesə başlamaq çox asanlaşıb, belə ki, yeni bir biznesə tələb olunan ilkin kapitalın məbləği aşağı salınıb, şirkəti açarkən əvvəlki bürokratik əngəllər minimuma endirilib, şirkəti bir saat içərisində "Erhvervsstyrelsen"-nin (Sahibkarlıq işləri üzrə Nazirliyinə bağlı olan dövlət orqanı) rəsmi ev sahifəsində qeydiyyatdan keçirtmək olar. İnhisarcılığa qarşı mübarizə aparılır və bu işlə bilavasitə "Konkurrence og Forbrugerstyrelsen" adlanan bir dövlət orqanı məşğul olur. Bəzi layihələrə əhəmiyyətinə görə dövlət tərəfindən əgər onların kriteriyalarına uyğun gəlsə maddi dəstək də göstərilir.

Danimarka inzibati bölməyə görə 5 rayona (amt) və 98 bələdiyyəyə (kommune) bölünmüşdür. Böyük bələdiyyələrin nəzdində Erhvervsbureau (Biznes Mərkəzi) adlanan qurumlar var ki, bunların ən böyüyü Kopenhagen şəhərində yerləşir. Erhvervsbureau sahibkarların toplandığı bir məkandır.

Burada yeni biznesə başlamaq barədə iş adamlarına məsləhətlər verilir, biznes planının hazırlanmasından başlamış, marketinq-pazarlama, maliyyə mənbələrinin tapılması, firmanın idarəedilməsi və mühasibat işlərinin təşkili, mürəkkəb Danimarka vergi sistemi, dövlət orqanları tərəfindən tələb olunan digər məcburi hesabatlar haqqında kurslar təşkil olunur. Bundan başqa Erhvervsbureau-da seçdiyiniz sahəyə uyğun şəxsi məsləhətlərə müraciət edə bilərsiniz. Biznes məsləhətçiləri layihəninizə uğurlu alınması

üçün işin lap başından sonrakı mərhələlərinə kimi sizinlə muntəzəm görüşərək məsləhətlər verir, sizi məlumatlandırır.

Danimarka-Azərbaycan iqtisadi əlaqələri qənaətbəxşdirmi? Danimarkanın hansı tanınmış dünya brendləri var və onların Azərbaycan bazarında payı nə qədərdir?

Təəssüf ki, Danimarka ilə Azərbaycan arasında iqtisadi əlaqələr arzu olunan səviyyədə deyil. Halbuki hər iki ölkənin buna həm marağı, həm də təqdim edə biləcəyi keyfiyyətli, maraqlı məhsulları var. Bu iki ölkə arasında bir çox sahələrdə işbirliyi üçün gözəl imkanlar vardır. Bu ölkələrin bu günə kimi məhdud iqtisadi, sosial-mədəni əlaqələrinin olmasını, mən Danimarka ilə Azərbaycan arasında birbaşa diplomatik əlaqələrin olmaması ilə izah edə bilərəm, bu əlbəttə şəxsi fikrimdir. Nə Azərbaycanda Danimarka səfirliyi, nə də Danimarkada Azərbaycan səfirliyi yoxdur. Bir ölkənin tanıtımı, təbliğində səfirliklərin böyük fəaliyyətini danmaq olarmı? Maraqlı bir faktı araşdırdım ki, Danimarka dövləti ilk müstəqil Azərbaycan Demokratik Respublikasını 1918-1920-ci illərdə tanıyıb, hətta səfirlik olmasa da, Danimarkanı E.F. Bisrinq adında bir diplomatik nümayəndə və ya fəxri səfir təmsil edib. Ümid edirik ki, tezliklə hər iki

ölkə başqa qonşu ölkələrin səfirlikləri vasitəsilə deyil, bir başa diplomatik əlaqələrə girirlər və bu da öz növbəsində Danimarka və Azərbaycan xalqı arasında iqtisadi, siyasi, sosial-mədəni əlaqələri daha da gücləndirər.

Baxmayaraq Danimarka kiçik bir ölkədir, amma onun da dünyada tanınmış brendləri vardır ki, onlardan bəzilərinin adlarını çəkmək istəyirəm: uşaqların sevimlisi olan, oynaçaq kərpicləri istehsal edən Lego, dəniz nəqliyyatı, yuxdaşıma, neft və təbii qaz sənayesində Mörsk, pivə istehsalı ilə məşhur olan Carlsberg və Tuborg pivə fabrikləri, süd və süd məhsulları istehsalçısı Arla, yüksək keyfiyyətli kərə yağları istehsalçısı Lurpak, donuz, mal əti və ondan hazırlanmış yüksək keyfiyyətli yeyinti məhsulları istehsalçısı Danish Crown və onların yaratdığı tanınmış brend Steff Houlberg və Tulip markaları, dünyanın böyük əczaçılıq şirkətindən olan Novo Nordisk, yel dəyirmanları istehsalçısı Vestas, tibbi aparat və ləvazimatların hazırlandığı Coloplast, beynəlxalq nəqliyyat və yuxdaşmasında DSV, ekskulusiv dizənli telefon, TV, Hifi sistemləri ilə və s. məşhur Bang & Olufsen firması, 100 ildən artıq zövqlü zinət əşyaları, aksesuarları ilə tanınmış Georg Jensen,

Pandura markası, keyfiyyətli ayaqqabı və aksesuarlar hazırlayan ECCO firması və digər tanınmış brendlərin adını sadalamaq olar.

Danimarka şirkətlərinin Azərbaycanda təmsil olmasına gəlincə rahatlıqla deyə bilərəm ki, Carlsberg Azərbaycana gələn ilk Danimarka şirkətlərindən biridir. 2002-2003-cü illərdə bir Azərbaycan şirkəti üçün mən özüm bilavasitə Carlsberg fabrikinin rəhbərliyi ilə danışıraq rəsmi distributorluq icazəsini əldə etmişəm və beləliklə Carlsberg mallarının ilk dəfə Azərbaycan bazarına girməsinə nail olmuşuq. Lakin o vaxt ki, ağır bazar şərtlərinə görə qısa müddətdən sonra yeni başladığımız biznesimizi dayandırmalı olduq. Xırdaladakı pivə zavodunun sonradan Carlsberg Groupuna daxil olan Baltika firması tərəfindən alındığını və indi də adının dəyişdirilib Carlsberg Azerbaijan qoyulduğunu bilirəm.

Danimarkanın ən tanınmış şirkətlərindən Maersk illərdir Azərbaycanda neft-qaz sənayesində, yükdaşınmasında təmsil olunur. Bakıda bu yay olarkən şəhərdə Pandura və Bang & Olufsen dükanlarını gördüm və çox sevindim. Bu yaxınlarda Bakıda Ecco ayaqqabı dükanının açıldığını da mənə xəbər verdilər. Demək ki, danimarka mallarına tələbat olmasaydı bu dükanlar, şirkətlər açılmazdı. Umid edirik ki, iqtisadi əlaqələrimiz genişləndikcə Azərbaycan bazarlarında daha çox Danimarka məhsullarını, onlarla müştərək həyata keçirilən layihələri, eyni zamanda Danimarkada Azərbaycandan gələn malları, yeyinti məhsulları və s. görə biləcəyik.

Azərbaycan Respublikası və Danimarka Krallığındakı iş adamları arasında əlaqələrin genişlənməsi üçün hansı addımlar atmaq planlaşdırırsınız?

Hər iki ölkənin iş adamları arasında əlaqələr, uğurlu işbirliyi yaratmaq çox uzun bir proses-

dir və geniş, əhatəli bir fəaliyyətdir. Bunu bir struktura salmaq lazım idi və mən də elə burdan başladım. Bakıda Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının səlahiyyətli ilə görüşərkən bu mövzuda artıq danışmışdıq. Mən onların təklif və istəklərini bildirdim. Bunun əsasında sa 11 maddədən ibarət bir iş planı yazıb hazırlamışam ki, burada yazılı hesabatlardan tutmuş konkret görüləcək işlərin hamısı öz əksini tapıb.

Məncə hər şeydən əvvəl biz Azərbaycana, onun iqtisadiyyatını, ordakı biznes imkanlarını Danimarka ictimaiyyəinə, biznes aləminə, əlaqədar təşkilatlara, dövlət qurumlarına çatdırmalıyıq. İlk görəcəyim iş budur, çünki hər şey təbliğatdan başlayır. Azərbaycan bazarı burada kifayət qədər tanınmadığına görə ilk başda təbliğat-təşviqat işlərinə üstünlük verməliyik. Dansk Industri, Væksthuset (İqtisadi İnkişaf Mərkəzi), Danmarks Eksportråd (Xarici İşlər Nazirliyinin nəzdindəki Danimarka İxracat Şurası), Københavns Erhvervshus (Kopenhagen Biznes Mərkəzi) və digər mötəbər təşkilat və dövlət orqanları ilə birbaşa əlaqəyə keçməliyik. Bu təşkilat, qurumlar daha geniş biznes aləminə açıla bilərlər, onların bu sahədə təcrübələri böyükdür, iş adamları tərəfindən təqdir olunurlar, geniş imkan və potensilləri vardır və ən əsası onların özlərinin bu işdə maraqları var. Onlarla əməkdaşlıq edərək Azərbaycan iqtisadiyyatı, biznes mühiti, istehsal etdiyimiz məhsullar, ixracatımız, tanınmış şirkətlərimiz, ASK

haqqında daha geniş kütlə qarşısında təqdimat görüşləri keçirtmək, məruzələr etmək, gələcəkdə birgə müşavirələr, biznes forumlar və başqa tədbirlər təşkil etmək olar. Onlarla görüşlərdən sonra əminəm ki, bu təşkilatların özlərindən işbirliyi haqqında təkliflər gələcək, iş adamlarının, investorların danimarkalıların təbirincə desək "gözlərini" Azərbaycan bazarına açmış olacağıq.

Bu sahədə artıq bəzi ilkin addımlar atılıb. Mən ASK-nin Dansk Industri təşkilatı ilə əlaqə qurmaq istədiklərini bildirdim və ona görə də ilk işim onlarla əlaqəyə keçmək oldu. Artıq DI-nin ticarət şöbəsinin müdiri xanım Annette Falberg ilə danışmışıq və anlaşıldığımız kimi mən onlara ASK, onun məramı, fəaliyyəti və onlarla hansı sahələrdə əməkdaşlıq etmək istədiyimiz haqqında bu yaxınlarda bir məktub göndərmişəm. Danmarks Eksportråd-la da artıq ilkin əlaqə qurulub, icrası katib xanım Lis Nørskov Smidtle söhbətimiz olub, onlara da eyni məzmunlu tanışlıq məktubu göndərilib.

Azərbaycanın biznes imkanlarını daha öncə bəhs etdiyim sahibkarların təşkil etdiyi "network" görüşlərində də əlaqədar firmalara, iş adamlarına tanışmaq olar və mən artıq bu işə də başlamışam. Bundan başqa Danimarka şirkətləri ilə işbirliyində böyük təcrübələri olan türk iş adamlarının yaratdıqları DATIAD - Dansk Tyrkisk Arbejdsgiverforening (Danimarka Türk İşadamları Derneği) və DATİFED

(Danimarka Türk İş Dünyası Federasyonu) ilə ASK arasında əlaqə qurmağı düşünürəm. Bundan başqa, gələcəkdə ASK-nın tövsiyyəsi və yardımı ilə buradakı böyük sərgilərdə, biznes forumlarında iştirak edərək Azərbaycanın biznes imkanlarını, icraxat üçün nəzərdə tutulmuş məhsullarını tanıtmıq haqqında da düşünürəm.

rüləcək işlər olduqca çoxdur, çox şaxəlidir, hər sahədə dərin bilik və məlumata sahib olmağı, hər iki ölkənin gündəlik ictimai, siyasi, iqtisadi heyatından məlumatlı olmağı tələb edir. Ümid edirəm, ki bunun öhdəsindən gələ biləcəm.

Danimarkada hansı biznes sahələr Azərbaycan sahibkarları üçün daha maraqlı ola bilər?

Danimarkada bir çox sahələr bizim iş adamlarımıza maraqlı ola bilər. Əsasən kənd təsərrüfatı məhsulları, emal olunmuş bəzi yeyinti məhsulları sahəsindən də ixrac etmək imkanları görünür. Sağlamlıqlarına diqqət olan danimarkalılar yeməklərinə çox fikir verirlər, çoxu keyfiyyətli məhsul əldə etmək üçün yüksək qiymət ödəməyə hazırdırlar. Geniş danimarkalı istehlakçıları götürsək, heç də hamısı məhsulları bu kriteriyaya görə dəyərləndirmir, bəziləri maliyyə qiymətinə görə seçirlər. Ona görə də burada həm yüksək keyfiyyətli, bahalı, orqanik, həm də qeyri orqanik məhsullara yer vardır.

Əzəçiliyin Danimarkada inkişaf etdiyini nəzərə alaraq demək olar ki, bir sahədə istifadə olunan bir çox təbii bitkilərin və onlardan hazırlanmış ekstratların, yağların ixracına imkan vardır. Xammal kimi yun, pambıq, dəri, ipək, neft məhsulları, kimya sənayesi məhsulları və s. Danimarka bazarı üçün maraqlı ola biləcək məhsullardır. Mən ümumilikdə Danimarkaya ixracat imkanlarını hələlik dərin analiz etməmişəm, bu sadələdiyim məhsulları, ölkə iqtisadiyyatının ixtisaslaşdığı sahələrinə görə

dəyərləndirmişəm və bu qənaətə gəlmişəm. Tezliklə belə bir bazar araşdırması aparmağı düşünürəm, bu Danimarkayla biznes qurmaq istəyən azərbaycanlı sahibkarlar üçün böyük kömək olardı.

ASK üzvləri olan sahibkarlara tövsiyyələriniz?

Daha öncə də bəhs etdiyim kimi, Danimarkayla Azərbaycan arasındakı iqtisadi, ticari əlaqələr çox məhduddur. Azərbaycanda az da olsa yenə bəzi Danimarka şirkətləri fəaliyyət göstərsə də, Danimarkada bizim Azərbaycan şirkətləri yox dərəcəsidir.

Danimarkayla biznes əlaqələri qurmaq istəyən sahibkarlara bunu deyə bilərəm ki, onları burda işlərində dəqiq, dürüst, hər işdə şəffaflığı sevən, nizam-intizamlı, tələbkar, çalışqan tərəf müqabilləri, maraqlı bir bazar gözləyir. Danimarkaya hər hansı bir məhsulu ixrac etmək isteyirsinizsə, əvvəlcə Danimarka və ya Avropa birliyi ölkələrinin həmin məhsul üçün tələb etdiyi sənədləri öyrənilər əldə etmək lazımdır. Bu sənədlər xüsusən yeyinti məhsulları üçün keyfiyyət sertifikatları, laboratoriyaya göndərmək üçün nümunələr, ixrac haqqında rəsmi sənəd və s. ola bilər. Əvvəlcədən ixracatın sərfəli olub olmadığını bilmək üçün,

ixrac olunan mal üçün SKAT-in (Vergi Nazirliyi) tətbiq etdiyi dövlət gömrük rüsumunun, verginin və digər ödənişlərin həcmi öyrənmək lazımdır.

Biznes münasibətləri zamanı ünsiyyət qurarkən Danimarkalı iş adamı ilk baxışda soyuq, laqeyd görünə bilər, bu onların milli xarakterindən gəlir. Amma onlarla əməkdaşlığa başlayan zaman sonra, qarşılıqlı etimad yarandıqdan sonra onlar ən sadıq və etibarlı tərəfdaşımız ola bilərlər. Onlar əməkdaşlıq edəcəkləri qarşı tərəfin eyni keyfiyyətlərə malik olmasını isteyirlər, eks-təqdirdə onlarla əlaqə qurmaq çətin ola bilər və ya sonrakı mərhələdə hər hansı anlaşmazlıq üzündən münasibətlər pozula bilər. Buna görə də bir danimarkalı iş adamıyla münasibətlərdə dürüst olmaq, işdən bəhs edərkən hər şeyi "bəzənməmiş", real həyatda olduğu kimi demək, hər haqq-hesabın sənədini saxlayıb, göstərmək, görüşlərə gecikməmək, hazırlıqlı gəlmək, vəd etdiyiniz işləri görmək lazımdır. Ancaq onlardan da eyni şeyləri tələb edilməlidir. Bu iş prinsipi ilə qarşılıqlı etimad yaranar, daha səmərəli və uzun müddətli iş birliyi yaranar. Mən əminəm ki, bizim onsuz da çalışqan olan sahibkarlarımız bu işin də öhdəsindən gələcəklər.

Çox sağ olun.

Arıçılığa başlayan gənclər əvvəl arıçılıq, bal arısı haqqında bilgiler əldə etsinlər

Azərbaycan Arıçılıqlar Assosiasiyasının sədri Badrəddin Həsəratovla müsahibə

Badrəddin müəllim, ölkəmizdə arıçılığın inkişafı ilə bağlı hansı işlər görülür?

Bu gün Azərbaycanda 300000 arı ailəsi mövcuddur. Hər arı ailəsində orta hesabla 10 kq olmaqla 3000 ton bal istehsal olunub istehlak isə 5000 tondur. Biz 2000 ton idxal edirik. Azərbaycanın ərazisində Sovetlər dönmində 10000 ton bal istehsal olunub. Cənubi Qafqaz florasının 60%-i Azərbaycandır. 600-dən çox bal verən bitkimiz var. 11 iqlim tipindən 9-u Azərbaycanda rəngarəng bitki örtüyü, relyefi olan ölkəmizdə bu sahənin önü açıqdır. Biz sahəni inkişaf etdirməklə balı idxal etməli yox, ixrac etməliyik. Bu sahədə köklü dəyişiklərə ehtiyac var. Görülən işlərə gəldikdə isə bir neçə arıçı sahibkarlığa kömək milli fondu tərəfindən kreditlər almışlar. İldə bir dəfə sərgi satış yarmarkası

keçirilir. Respublikada iki yerdə Gəncədə və Qaxda "Boz dağ Qafqaz" arısının islahına başlanılıb. Yerli genofondumuzu qorumaq üçün uğurlu iş gedir.

Hal-hazırda Azərbaycan Arıçılıqlar Assosiasiyası arıçılıq təsərrüfatlarının inkişafı istiqamətində hansı işləri görür? Arıçılıqların respublika və beynəlxalq səviyyəli tədbirlərə, sərgilərə iştirakına köməklik göstərilmir?

Azərbaycan Arıçılıqlar Assosiasiyası (AAA) 2016-cı il fevral ayında təsis olunub. 2016-cı il oktyabrın 31-də Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçib. Bu günə qədər 35 rayonda şöbələri fəaliyyət göstərir. 2000 üzvü var. Lakin digər rayonlarda da şöbələr yaranması prosesi davam edir. AAA-nın tərkibində bir neçə komissiyalar, klublar, birliklər yaranmış və fəaliyyətə başlamışdır. Bir neçə rayonda arı xəsətlikləri, modern arıçılıq

mövzusunda seminarlar keçirilmişdir. AAA yarandığı gündən arıçılıqların illərlə yığılıb qalmış problemlərinin həllinə nail olmuşdur. Sərhədə yaxın ərazilərdə sərhəd qoşunları ilə problemlər, Qorux ərazilərində Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə problemlər qarşılıqlı anlaşma şəraitində öz həllini tapmışdır. Sərgilərdə arıçılıqların iştirakına əlindən gələnlə köməkliyi göstərir.

Ölkəmizdə arıçılıq turizminin yaranırsa, bu ideya nə qədər faydalı ola bilər? Arıçılıq turizmi satışa təsir edəcəkmi?

Azərbaycan əhalisinin Arıçılıq turizmi maraqlı turizm sahəsidir. Turizmin bu sahəsi inkişaf edərsə, insanların arı məhsullarına olan marağı artar, həm də arıçılıqların öz məhsullarını satmasına geniş şərait yaranar. Qax rayonunun Ləkit kəndinin ərazisində belə bir turizm

artıq yaranmaq üzrədir.

Bala olan tələbatını 100% təmin edə, eyni zamanda, bal ixrac edən ölkəyə çevrilə bilər?

Bu suala əvvəl cavab vermişəm. Azərbaycanın elə yeri yoxdur ki, orda arıçılıqla məşğul olmaq mümkün olmasın. Lakin düzənlik ərazilərdə əsasən pambıq, taxıl, üzüm və s. əkiləyindən biz dağlıq ərazilərdə prioritet sahə kimi arıçılığı sala bilərik. Belə olarsa biz mütləq bal ixrac edən ölkəyə çevriləcəyik.

Yeni bal brendləri yaranırmı? Bu növlər özünəməxsus dadı ilə fərqlənirmi?

Bəli həqiqətəndə son zamanlar bir neçə brendlərimiz yaranmağa başlayıb. "Ballı", "Balçı", "Qinyət oğulları", "Saf bal", "Öz bal", "My honey" "I am honey" və s. Hərəsi bir bölgəni təmsil etdiyindən ballar da müxtəlifdir. Dadı, rəngi, qoxusu.

Bəzi ekspertlər hesab edirlər ki, ölkədə arı ailələrinin sayı azdır. Siz necə hesab edirsiniz?

Tamamilə doğru hesab edirlər. Bu gün 300 000 arı ailəsi var. 700 000 arı ailəsi ola bilər.

Bəzən ana arıların satışı ilə bağlı elanlara rast gəlirik. Arıçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən gənc sahibkarlar seçim edərkən nələrə diqqət etməlidirlər?

Ana arı istehsal və satış edən arıçılar var. Düzdü hələ bu sahə tam inkişaf etməyib, lakin bu istiqamətdə iş gedir. Arıçılığa başlayan gənclər əvvəl arıçılıq, bal arısı haqqında bilgilər əldə etsinlər. Sonra təcrübəli bir arıçının yanında müəyyən müddət təcrübə keçsinlər. Sonra arı ailələri alsınlar. Arı ailələri alanda yenə təcrübəli arıçı ilə məsləhətləşmək lazımdır.

Respublikada nə qədər iri arıçılıq təsərrüfatı var? Bunlardan (arıçılardan) neçəsi Arıçılar assosiasiyasının üzvlüklər?

Respublikada iri arıçılıq təsərrüfatları barmaqla sayıla- caq qədər azdır. Sənaye arıçılığı ilə məşğul olan iki

arıçılıq təsərrüfatı var. Biri Qaxda "Api Delta" arıçılıq, digəri isə Şəkiddə "Qinyət oğulları" arıçılıq. Hərəsində 1000 arı ailəsi var. Hər ikisi AAA-nın üzvüdür.

Bir təsərrüfatda nə qədər arı ailəsi olur, təsərrüfat sahibinin illik gəliri nə qədər ola bilər? Bu sahə gəlirlidirmi?

Həvəskar arıçı 50 arı ailəsinə qədər saxlayır. Peşəkar arıçı 100-dən çox arı ailəsi ilə işləyir. Sənaye arıçılığında isə 500-1000 və daha çox. Arıçılıq digər təsərrüfat sahələri ilə müqayisədə ən az vəsait qoyuluşu ilə ən tez vəsaiti qaytaran təsərrüfat sahəsidir. Arıçı nə qədər təcrübəli olarsa, xəstəliklərə qarşı vaxtında mübarizə apararsa ana arıları vaxtı-vaxtında daha keyfiyyətli məhsuldar, cavan analarla əvəz edərsə, arı ailələrini vaxtında bitkilərin çiçək açdığı ərazilərə köçərsə, daha intensiv üsullardan istifadə edərsə qazancı daha çox olar.

Arıçılıq məhsulları hələlik sadə üsullarla qablaşdırılır. Məhsulların müştərilərin marağına səbəb olacaq xüsusi qablaşdırılması ilə bağlı hər hansı təklifiniz varmı? Bununla bağlı təcrübəli şirkətlərlə birgə əməkdaşlıq nəzərdə tutulurmu?

Həqiqətən də arı məhsulları hələlik digər məhsullar üçün nəzərdə tutulmuş qablaşdırılmaqla qablaşdırılır. Tomat bankasında, mayanez bankalarında. AAA xüsusi 6 bucaqlı banka forması sifariş verib ki, alıcılar bunu bal bankası kimi tanıyaçaqlar. Bundan başqa digər alıcıların diqqətini cəlb etmək qablaşdırma üzərində də iş gedir.

Neçə çeşiddə arıçılıq məhsulu var, yerli təsərrüfatçılarımız bu çeşidlərin sayının artırılmasında maraqlıdırlarmı?

Bal arısının 14 adda məhsulu var. Onlardan 10-u qablaşan, 4-ü qablaşmayan məhsullardır. Qablaşan məhsulların belə hamısını arıçılarımız istehsal edə bilmirlər. Tək-tək arıçılarımız var ki, arı südü, vələmum çiçək tozu, güləm və s. istehsal edə bilərlər. Əlbətdə ki,

arıçı nə qədər çox çeşiddə məhsul istehsal etsə, qazancı bir o qədər çox olar.

Bildiyimiz qədər arıçılıq məhsullarından əldə edilən gəlir daha çox olur. Bəs nəyə görə bu sahə inkişaf etdirilmir?

Baldan başqa məhsulların istehsalı üçün arıçıdan xüsusi bilgi tələb olunur. Bu bitkiləri arıçılara çatdırmaq üçün xüsusi trening və seminarlara ehtiyac var. AAA belə təlimləri planlaşdırır.

Təmiz balı necə tanımaq olar?

Təmiz balı tanımaq üçün əvvəlcə ovcunu tanımaq lazımdır. Ona görə ki, balın təmizliyini arıçı və Allah bilir, bir də laboratoriya. Bunun yanında heç bir metod yoxdur. Bütün el arasında yayılmış bal yoxlama üsulları balın keyfiyyətini göstərmir.

Gənc sahibkarlara tövsiyəni?

Keçmişdə arıçılıq yaşlı insanların sənəti hesab olunurdu. Son vaxtlar xeyli gənc arıçılıqla məşğul olur. Bu çox sevindirici haldır. Bunun nəticəsidir ki, AAA-nın tərkibində "Gənc Arıçılar Birliyi" yaradılıb. Gənc arıçılara tövsiyyəyəm isə, əvvəlcə bal arısının biologiyasını öyrənsinlər. Sonra təcrübəli arıçılardan vaxtaşırı məsləhətlər alsınlar. Respublikada və xaricdə arıçılıq istiqamətində toplantılarda, seminarlarda, simpoziumlarda iştirak etsinlər. Bu sahəyə bir biznes qazanc mənbəyi, elm kimi baxsınlar.

Müsahibəyə görə təşəkkür edirik.

“Azərbaycanın elə yeri yoxdur ki, orda arıçılıqla məşğul olmaq mümkün olmasın. Lakin düzənlik ərazilərdə əsasən pambıq, taxıl, üzüm və s. əkiləyindən biz dağlıq ərazilərdə prioritet sahə kimi arıçılığı sala bilərik. Belə olarsa biz mütləq bal ixrac edən ölkəyə çevriləcəyik.”

“Əməyin Gələcəyi Təşəbbüsü”

Modern iş dünyasının qarşılaşdığı biləcəyi məsələləri başa düşmək və onlara cavab verməyə hazır olmaq üçün “Əməyin gələcəyi təşəbbüsü”nü başladılaraq, bütün üzv dövlətləri bu təşəbbüsü dəstəkləməyə çağırılmışdı.

Texnologiyanın sürətli artımı, qlobalizasiya, həmçinin, iqlim dəyişikliyi kimison proseslər iş dünyası axımına da mühüm təsir göstərmişdir. Bununla əlaqədar təşkil edilən Beynəlxalq Əmək Konfranslarında sözügedən sürətli dəyişiklik prosesinin iş dünyasını yeni həll edilməli məsələlər və problemlərlə qarşı-qarşıya qoyması xüsusi vurğulanmış, yeni Hesabatın hazırlanmasının vacibliyi irəli sürülmüşdü. Bu baxımdan modern iş dünyasının qarşılaşdığı biləcəyi məsələləri başa düşmək və onlara cavab verməyə hazır olmaq üçün “Əməyin gələcəyi təşəbbüsü”nü başladılaraq, bütün üzv dövlətləri bu təşəbbüsü dəstəkləməyə çağırılmışdı.

BƏT-in yüzilliyi ilə əlaqədar növbəti yüzillik dövrdə fəaliyyətinin əsas cəhətlərini müəyyən edən irəli sürülən yeddi təşəbbüsdən biri də məhz “Əməyin gələcəyi” təşəbbüsüdür. Belə ki, Beynəlxalq Əmək Təşkilatının Baş direktoru cənab Guy Ryder (Qay Rayder) 2015-ci ildə Beynəlxalq Əmək Konfransının 104-cü sessiyasında yüzilliyin təşəbbüsləri cərcivəsində “Əməyin gələcəyi təşəbbüsü” ilə bağlı Hesabatı nı təqdim etmişdir. Hesabat texnoloji dəyişikliklərin, demoqrafik və miqrasiya proseslərinin, qloballaşmanın və iqlim dəyişikliklərinin əməyin təşkilinə və məşğulluğun strukturuna təsirlərini təhlil edən və BƏT-

in növbəti yüzillik dövründə bu sahə üzrə fəaliyyətinin əsas cəhətlərini müəyyənləşdirilməsinin yollarını özündə ehtiva edir.

Hesabatda vurğulanır ki, Təşəbbüsün uğurla nəticələnməsi doğru mexanizmlərin və öhdəliklərin doğru cərcivələnməsindən asılıdır və bütün bunların üzərində təşəbbüsün icrasında da bir sıra çətinliklərin olması qaçılmazdır.

Konfransda Təşəbbüsün hədəflərinə çatmaq üçün, onun icrası məqsədi ilə 3 mərhələli fəaliyyət planı təklif edildi:

- Birinci mərhələ, bütün maraqlı tərəflərin - hökumətlərin, işəgötürənlərin, işçilərin, qeyri-hökumət təşkilatlarının, akademik çevrələrin, müstəqil araşdırma mərkəzlərinin iştirakı ilə əməyin gələcəyi ilə bağlı milli dialoqların keçirilməsini özündə ehtiva edir. Azərbaycan Respublikasında 29 mart 2017-ci il tarixində bütün maraqlı tərəflərin iştirakı ilə “Əməyin gələcəyi” təşəbbüsü ilə əlaqədar milli dialoqun yekunlarına dair Konfrans keçirilmişdir.

- İkinci mərhələ, indiyədək dünya üzrə 110 ölkənin bu təşəbbüslə əlaqədar həyata keçirdiyi milli dialoqların nəticələrini təhlil edəcək və 2019-cu ildə BƏT-in yüzilliyində Beynəlxalq Əmək Konfransının 108-ci sessiyasına müstəqil hesabat təqdim edəcək Qlobal Komissiyanın yaradılması və fəaliyyətindən ibarətdir.

- 2019-cu il BƏT-in yüz-

illiyi il dönmü ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər üçüncü mərhələnin əsasını təşkil edəcək. Bütün üzv dövlətlərin də cəlb ediləcəyi ilin birinci yarısında yüzillik tədbirlər, o cümlədən BƏT-in 108-ci sessiyası təşəbbüsün yekun tədbiri keçiriləcəkdir. Beynəlxalq Əmək Konfransının milli dialoqun nəticələri barədə Qlobal Komissiyanın təqdim edəcəyi hesabat əsasında hər kəs üçün layiqli və dayanıqlı iş yerlərinin yaradılması məqsədlərini özündə ehtiva edən əməyin gələcəyini şəkilləndirən qərarların qəbul edilməsindən və bunun BƏT-in növbəti yüzillik fəaliyyətinin prioritetləri qismində müəyyənləşdirilməsindən ibarətdir.

Hal-hazırda Təşəbbüsün Fəaliyyət Planının 1-ci, milli dialoqların aparılması mərhələsi iyun ayında başa çatmış, 2 -ci mərhələsi ilə bağlı tədbirlərin keçirilməsinə başlanılmışdır.

İşsizliyin səviyyəsi ilə bağlı hazırda dünyada 2008-ci il Ümumdünya Maliyyə Böhranına qədərki dövrə nisbətən 30 milyon daha çox 200 milyon işsiz insanın olmasını qeyd edilərək, demoqrafiyanın artımı isə əmək bazarına təzyiğin artması kimi dəyərləndirilmişdir.

Hər il dünya əmək bazarına 40 milyon yeni insan daxil olur, 2015-ci ildən başlayaraq hesabladığımızda

“

Beynəlxalq Əmək Konfransının 104-cü sessiyasında yüzilliyin təşəbbüsləri cərcivəsində “Əməyin gələcəyi təşəbbüsü” ilə bağlı Hesabatı nı təqdim etmişdir. Hesabat texnoloji dəyişikliklərin, demoqrafik və miqrasiya proseslərinin, qloballaşmanın və iqlim dəyişikliklərinin əməyin təşkilinə və məşğulluğun strukturuna təsirlərini təhlil edən və BƏT-in növbəti yüzillik dövründə bu sahə üzrə fəaliyyətinin əsas cəhətlərini müəyyənləşdirilməsinin yollarını özündə ehtiva edir.

”

2030-cu ilə qədər dünyada 600 milyon yeni iş yeri yaradılmalıdır. Son onilliklərdə yüksək yoxsulluq həddi əhəmiyyətli dərəcədə düşsə də, hələ də 319 milyon qadın və ya kişi hər gün adambaşına 1.25 ABŞ dollarından aşağı gəlirlə yaşayır. Həmin insanlar daha çox inkişafda olan ölkələrdə yerləşsə də, yoxsulluq həddi sənaye ölkələri üçün də narahatedici məqam hesab olunur.

Eləcə də, dünya üzrə səhiyyənin yaxşılaşması ilə əlaqədar insanların uzunömürlüyü artdığından pensiyaçıların da sayında artım vardır. Bu hal isə digər tərəfdən sosial təminat sisteminin yükünü daha da ağırlaşdırır.

Bütün bu proseslər texnologiyanın əvvəllər heç vaxt mövcud olmayan sürətli inkişafı fonunda baş verir. Hesabatda yeni texnologiyaların bir çox ixtisasları, iş yerlərini qismən və ya tamamilə sıradan çıxartdığı, robotların insanların əvəz etməsi, sənayenin tam avtomatlaşdırılması bəşəriyyət qarşısında işsizliyin artması kimi böyük bir problemə səbəb olacağı qeyd olunur.

Digər bir məqam miqrasiya ilə bağlıdır ki, hal-hazırda dünyada 232 milyon əmək miqrantı vardır və son 25 ildəki artım əvvəlki dövrə nisbətən daha çox sürətlidir. Bununla yanaşı, dünya miqyasında yaxşılaşmalar mövcud olsa da, hələ də milyonlarla insan qeyri-formal şəkildə çalışır, məcburi uşaq əməyi halları hələ də davam etməkdədir. İqlim dəyişikliyi isə

bütün insanlığın istehsal və istehlak vərdişlərini dəyişdirə biləcək səviyyəyə gəlib çatmışdır.

Dünyada həmçinin istehsalın beynəlmilləşməsi, yəni global dəyər zəncirinə uyğun olaraq bir məhsulun istehsalı zamanı onun müxtəlif ölkələrdən keçməsi, digər bir tərəfdən isə internetin məşğulluğa təsiri ilə əlaqədar olaraq milyonlarla insanın artıq iş yerlərində deyil, öz evlərində müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərməsi iqtisadi inkişafa əhəmiyyətli təsir göstərməsinə, yüzlərlə insanın yoxsulluq sərhədlərini rahatlıqla aşmasına səbəb olsa da, gələcəkdə əməyin idarə olunmasında çətinliklər yaradır.

Hesabat təqdim edildikdən sonra, bir sıra təşkilatlar, o cümlədən, ASK-nın da üzvü olduğu Beynəlxalq İşəgötürənlər Təşkilatı (BİT) hesabatda qeyd edilənlərə dair öz fikir və mövqeyini bildirmişdir.

BİT-in hesabatla bağlı mövqeyi ondan ibarətdir ki, tarixin bütün dövrlərində istənilən texnoloji inkişaf insanların rifah vəziyyətinin yüksəlməsinə səbəb olmuşdur. Bu baxımdan bugünkü texnoloji dəyişikliklərə qarşı mühafizəkar mövqe doğru yanaşma deyil. Belə ki, bir sıra fiziki güc, texniki biliklər tələb edən sahələr robotlaşmadan, avtomatlaşmadan zərər görsə də, texnologiya eləcə də, yeni, əvvəllər mövcud olmayan xeyli iş yerləri yaratmış, bəzi köhnə iş yerlərinin isə sadəcə vərdişləri dəyişmişdir. Nəticə etibarilə, işsizliyə səbəblərdən biri kimi texnoloji inkişafın

vurgulanması doğru deyildir. Bununla əlaqədar aşağıdakı məsələlərə diqqət yetirilməsi önəmli hesab olunur:

1. İnstitutların ömürboyu öyrənmə və təhsil imkanlarına çıxışlarının təmini üçün daha çox ambisiyaya ehtiyacı var.

2. Tədris proqramlarında və metodlarda dəyişiklik. Ömürboyu təhsilin daha da inkişaf etdirilməsi və əhatəliliyin artırılması

3. Hazırda avtomatlaşma, robotlaşma ilə əlaqədar sıradan çıxan iş yerlərində çalışan şəxslərin ixtisaslarının dəyişdirilməsinə, yeni yaranan sahələrdə işləməyi üçün sərəfətəyə yiyələnməsinə şəraitin yaradılması, xüsusi məqsədli proqramların həyata keçirilməsi.

BİT miqrasiya və qeyri-standard iş yerləri ilə əlaqədar isə hesab edir ki, bu hallarla da əlaqədar düzgün tənzimlənmə vacib şərtidir, buna qarşı mübarizə aparmaq, bunu problem kimi görmək düzgün deyil. Tənzimlənməni həyata keçirən orqanların vəzifəsi ondan ibarətdir ki, bu şəxslərin həm çalışdıqları dövrdə, həm də sosial təminatla əlaqədar bütün hüquqlar təmin edilsin.

İşəgötürənlər və biznes təşkilatlarının, həmkarlar ittifaqlarının gələcəkdəki rolunu daha irəli, sosial dialoqun aparılmasında olan əsas rol kimi nəzərə alınmasına ehtiyac yaranacaqdır.

Hər birimiz həyatımız boyu ən azı bir neçə dəfə şəxsi biznesimizi qurmaq haqqında düşünürük. Amma hardan başlayacağımızı və necə edəcəyimizi bilə bilmirik. Çünki heç bir biznes ideyamız (buna iş fikri də deyilir) və əlimizdə hazır olmuş biznes planımız yoxdur. Ona görə qarşımızda duran ilk məsələ konkret olaraq biznes ideyanı tapmaq və ya onu müəyyənləşdirməkdir. Bəzən də olur ki, biznes qurmaqda çox istəklili və həvəsli oluruq. Amma biznes ideyanı tapa bilmirik. Ancaq buna da çarə var. Bu gün sizlərlə biznes ideya tapmağın bir çox yollarından - metodlarından danışacağıq.

Biznes üçün ideyaları necə seçmək barədə bir neçə maraqlı və faydalı məsləhətlər təqdim etmək istərdik.

Kiçik biznes üçün imkanlar həddindən artıq genişdir. İdeya axtarışının yolları isə aşağıda sadalanıb.

1. Cəmiyyətdə nəyə tələbat/sorğu var? İlk öncə özümüza bu sualı verməli və daha sonra isə mükəmməl bir marketinq araşdırması (internet və s. bu kimi vasitələrlə) etməliyik. Cəmiyyətə bu dəqiqə – yəni hal-hazırda nə lazımdır? Onların necə bir məhsula və yaxud da xidmətə ehtiyacı vardır? Bunun üçün siz bütün resurslarınızdan istifadə edə bilərsiniz. Əlinizdə olan bütün imkanlardan istifadə etməyinizdə böyük fayda vardır. Məsəl üçün nələr edə bilərsiniz:

Sosial şəbəkələrdə (Facebook, Twitterdə, Instagramda və s.) on-line sorğular apara bilərsiniz?

Ölkəmizdə marketinq /bazar araşdırmaları üzrə ixtisaslaşan şirkətlərimizə bununla bağlı müraciət edib sifariş verə bilərsiniz. Sonda həmin şirkət təyin edilmiş vaxt başa çatdıqda (adətən 1-2 ay) sizə apardığı sosial araşdırma və sosial sorğuların nəticələrini təqdim edəcəkdir. Bu statistik nəticələr sizə böyük kömək ola bilər.

Və yaxud araşdırma şirkətlərinə verməyə pulunuz yoxdursa yaxın 5-6 dostunuzu götürərək özünüzdə şəhərdə çıxıb küçə sorğuları apara bilərsiniz.

Yox əgər buna da etməyə həvəsiniz yoxdursa ailə üzvlərinizə, qohumlarınıza, yaxın 20-30 dostunuza və digər müxtəlif yerlərdən tanışlarınıza "Sənin necə bir məhsula və ya xidmətə ehtiyacın var və

onun olmasını istərdin ki, hansı ki elə bir şey hələ ölkəmizdə yoxdur?" sualını verməyiniz kifayətdir.

Və yaxud da B2B biznesi qurmaq düşünürsünüzsə eyni sualı şirkətlər üzərində analiz apara bilərsiniz? Şirkətlərə bu gün hansı xidmət lazımdır?" sualı üzərində araşdırmalar və biznes analizlər edə bilərsiniz.

2. Sizdə olan bacarıq və qabiliyyət nələrdir? Güzgüdə bir özünüza baxın. Siz nə bacarırsınız? Nə kimi anadangəlmə və yaxud sonradan qazandığınız bacarıq və qabiliyyətləriniz var? Sizin anadangəlmə qabiliyyətiniz biznesiniz üçün təməl ola və sizə çoxlu pul qazandıra bilərmi? Bu suallara düşünüb cavablar tapın. Unutmayın ki, bu gün ABŞ-ın dünyaca məşhur fast food markası sayılan və 520,3 milyon ABŞ dolları (2007) gəliri olan KFC (Kentucky Fried Chicken) şirkətinin yaradıcısı Polkovnik Harlend Sanders bu gün dünyanın 90-dan çox (94 ölkə) ölkəsində fəaliyyət göstərən bu fast food biznesini özünə bu sualı verməklə yaratmışdır.

3. Cəmiyyətin problemləri nələrdir?

İstənilən bir biznes sektoru gəlir əldə etməzdən qabaq hər şeydən əvvəl cəmiyyətin problemini, daha konkret olsaq öz müştərisinin ehtiyacını ödəyir və onun problemini həll edir. İnsanlar marketə girib məhsul alırlarsa öz aclıq ehtiyacını ödəyir. Və yaxud xanımlar gözəllik salonuna gedirsə burda gözəl görünmək ehtiyaclarını ödəmiş olurlar və baxımsız görünmə problemini həll etmiş olurlar. Ona görə də siz bu sual üzərindən çox möhtəşəm biznes ideyalar tapıb çıxara bilərsiniz. "Mən necə bir məhsul və ya xidmət yarada bilərəm ki o bu gün insanların x problemini daha tez və daha rahat həll edə bilsin?" sualını özünüza verib bir brainstorming etməklə.

4. Kəşf olunmayan məhsul/xidmət. İstənilən biznes növü olsun orda biznes ideya innovatıvdırsa o biznes 100-də 70 tutarlı və uğurlu olacaq. Əgər ideyanız innovativ (yenilikçi) və kreativdirsə və sizin yaradacağınız məhsul (və ya xidmət) dünyada ilkdirsə – yəni yeni kəşf olunursa o zaman onu əldən buraxmayın.

5. Sizin ailəniz azaldan nə ilə məşğuldur?

Atanız və yaxud ulu babələrinizin sənəti – indiki dildə desək biznesi nələrlə olub? Sizə miras qala biləcək hər hansı bir ailə biznesi varmı? Bəlkə ailə müəssisəsində bir az işləyib, işi tam xırdalıqlarına qədər mənimsəyirsiniz, ondan sonra öz biznesinizin əsasını qoyasınız?

6. İşlədiyiniz kompaniyaya nəzər salın.

Bəlkə kompaniyanızın etmədiyi bir işlə məşğul olmağa dəyər. Məsələn bazarın elə bir sahəsi varmı ki, sizin kompaniya ora xidmət göstərə bilər, amma bu bazar hələ tutulmayıb?

7. Kompaniyanız tərəfindən rədd edilən və ya reallaşdırıla bilməyən ideyaları öyrənin. Adətən onlar kiçik biznes üçün kifayət qədər perspektivli olur.

8. Françayzinqlə bağlı jurnallar oxuyun. Sürətlə inkişaf sahələrində biznes qurun və ya alın, məsələn yaşı otuzdan yuxarı olan qadınlar üçün idman zalı. Françayzinq üçün imkanlar həddindən artıq çoxdur.

9. Müəyyən etnik qrup üçün xidmətlər təklif edin. Və ya məhsul çatdırın. Elə bir qrup seçin ki, sürətlə böyüsun. Mahz həmin insanlara mal satın və onların istədiyi qaydada satın. Məsələn filan Respublikadan gələn mühacirlərə hansı məhsullar lazım olur ki, onları Azərbaycanda-da tapmaq mümkün deyil? İspan dilini öyrənin və İspanca danışan müştərilər ilə işləyin.

10. İnsanlar qocaldıqca onların sağlamlıq və səhiyyə sahəsində daha çox və fərqli xidmətlərə ehtiyacı olur. Bunu da nəzərə almağı unutmayın.

11. Müxtəlif bacarıq və al qabiliyyətlərindən bəhs edən televiziya verilişlərinə baxın və biznes trendləri izləyin. Bağbanlıq, təmir, interyer işləri və s. Bu sizə populyar ideya və müasir tendensiyalardan xəbərdar olmağa imkan verəcək. Məsələn istehlakçıları qarajla təchiz edən kompaniyalar varmıdır? Və ya hər hansı bir şirkət internet vasitəsi ilə həyat bağları üçün olan bitkilərin əkilmə və ya becərilmə vaxtı və qaydaları ilə bağlı informasiya ilə təchiz edirmi? İnternet vasitəsi ilə hüquqi xidmət, dayəlik və ya baxıcılıq xidməti təklif edənlər varmı? Bəzən elə ailələr olur ki, hər iki

ailə üzvü işi ilə əlaqədar səfərlərə çıxır, evdən muğayət olacaq və burdakı işləri (dibçək bitkilərini sulaşdırma, ev və həyat heyvanlarına baxmaq, onları yemləmək və s.) həll edə biləcək birinə ehtiyac duyurlar.

12. Hazırda çalışdığınız kompaniyaya ala bilərsinizmi?

Bunu borc kimi hesab edilmiş vəsaitlərlə edə bilərsiniz, ya da rəhbərliklə başqa cür razılığa gələ bilərsiniz. Və yaxud da şirkətinizin yarandığı gündən səhmlərinin bir neçə hissəsini (Faizlə – %lə) şirkətdə uzun müddət çalışan və öz töhfəsini verən işçisinə hədiyyə etdiyi halı olubmu və yaxud şirkətiniz bundan sonra bunu edə biləcək potensiala malikdirmi?

13. Müxtəlif auditorlar, vəkillər, kredit mütəxəssisləri, professional brokerlər və digər elanlar sizi satışa çıxarılmış biznesə çıxara bilər. Belə bir kompaniya alın.

14. Hər hansı bir biznesə başqa nəzərdən yanaşın. Siz belə bir işi nisbətən daha yaxşı şəkildə təşkil edə bilərsinizmi? Son səyahətlərinizdən birini yada salın. Həmin ölkədəki hər hansı bir biznesi gəlib öz ölkənizdə tətbiq edib qura bilərsinizmi? Ölkənizdə həmin məhsula və ya xidmətə belə bir tələbat varmı?

15. İllərlə insanlara danışdığınız və gerçəkləşdirmək istədiyiniz bir fikri reallaşdırmağa çalışın.

Hələ məktəb illərindən bəri beyninizdə olan bir proyekt varmı? İstənilən bir start-up-da ən vacibi "nə satdığını" anlamaqdır.

Bloqu oxudunuzsa sadəcə zəhmətimizi dəyərləndirmək üçün zəhmət olmasa 30 saniyəninizi biza ayıraraq aşağıda "Bir cavab yazın" adlı komment hissəsində öz fikirlərinizi, rəylərinizi bizimlə bölüşməyi və eyni zamanda bu yazını facebookda həyat yolunuzda paylaşmağı unutmayın.

Hər dəfə yazılan bu kimi maraqlı məqalələrdən, araşdırmalarımızdan və yeni bloq yazılarımızdan xəbərdar olub onlardan faydalanmaq istəyirsinizsə sağ tərəfdə aşağıda izlə bölməsinə öz emailinizi yazıb göndərməyiniz yetərlidir. Əks halda yeni dərc olunan yazılar emailinizə gəlməyəcək.

Göstərdiyiniz diqqətinizdən dolayı hər birinizə sevgi dolu dərin təşəkkürümü bildirirəm.

XƏYAL ABDULLAYEV

Kəndli qadın 4 qolbağını satıb, necə milyonçu oldu?

Türkiyənin Antalya şəhərində həyat yoldaşına dəstək olmaq üçün 4 qolbağını satıb heyvandarlıq işinə girmiş 38 yaşlı Fatma Öncel hazırda 1 milyonluq sərvətin sahibidir.

1 inəklə heyvandarlıq işinə başlayan Öncelin indi 130 inəyi, 250 toyuğu, 107 keçisi və 3 ədəd atı var.

Antalyanın Muratpaşa rayonunda yaşayan 3 uşaq anası Fatma Öncel 10 il öncə ailəsinə dəstək olmaq üçün həyat yoldaşına kənd təsərrüfatı işinə girməyi təklif edir. Ərinin razılığını alan qadın 4 qolbağını 2500 lirəyə satır. Bu pulun 2400 lirəsi ilə bir ədəd inək, qalan 100 lirə ilə isə heyvanı bəsləmək üçün yem alır. İnək sütü sataraq ailəsini dolandıran Öncel zaman keçdikcə heyvanların sayını 20-yə çıxarmağı

bacarır. Heyvanları bəsləmək üçün bir ədəd də tarla kirayələyən qadın burada qarğıdalı əkməyə başlayır. Hazırda o, 20 hektarlıq ərazidə 1 milyonluq sərvətin sahibidir.

Bir inəyin gündəlik 30-35 litr süd verdiyini deyən Öncel, inəklərlə bərabər toyuq və keçi də saxlayır:

“İnəklərdən gündəlik 1 tona yaxın, keçilərdən isə 50-60 litr süd götürürəm. Bundan başqa toyuqlarım da var. Aylıq süd və yumurtadan təxminən 45 min lirə qazanıram. Ancaq kəsimə göndərdiyim heyvanlarla birgə bu rəqəm 65 min lirəyə çatır”, - deyər o, bildirir.

Əvvəllər satışı öz maşını ilə həyata keçirən Öncel 10 ildir daimi müştəriləri ilə çalışdığını və məhsullarını isə heç bir firmaya satmadığını qeyd edib.

“

İnəklərdən gündəlik 1 tona yaxın, keçilərdən isə 50-60 litr süd götürürəm. Bundan başqa toyuqlarım da var. Aylıq süd və yumurtadan təxminən 45 min lirə qazanıram. Ancaq kəsimə göndərdiyim heyvanlarla birgə bu rəqəm 65 min lirəyə çatır.

”

Biznes necə küsə bilər?

Bəli - bəli düz oxudunuz, biznes də balaca uşaq kimi, səndən küsəbilər. Sadəcə uşaqdan fərqli olaraq küsmüş biznesi yenidən geriyyə qaytarmaq, daha çətin, daha çox əmək və pul xərclərinə bərabər olur. Hansı hallarda biznes sahibindən küsür və ya sahibkar nə etsə biznes ona ziyan vura bilər?

Necə ki, süni süd heç vaxt ana südünü əvəz edə bilməz, eləcə də sahibkarın işini hansısa müzdü işçi görməsi mümkün deyil. Biznes quran, öz biznesinin dərini digərlərindən yaxşı bilir, bilməlidir. Əlbəttə, söhbət zəhmətlə qurulan bizneslərdən gedir. Məmur biznesləri bizim

blogun müzakirə obyektinə ola bilməz. Bizim o sahədə təcrübəmiz yoxdur.

Vacib olan biznesin içində cari fəaliyyətləri etmək deyil, hər bir işçidə olduğu kimi, sahibkar funksiyaları var. O funksiyalar əslində sayca çox azdır, amma mahiyyət etibarilə olmasa, biznesi məhv edə bilər. Hansılardır onlar?

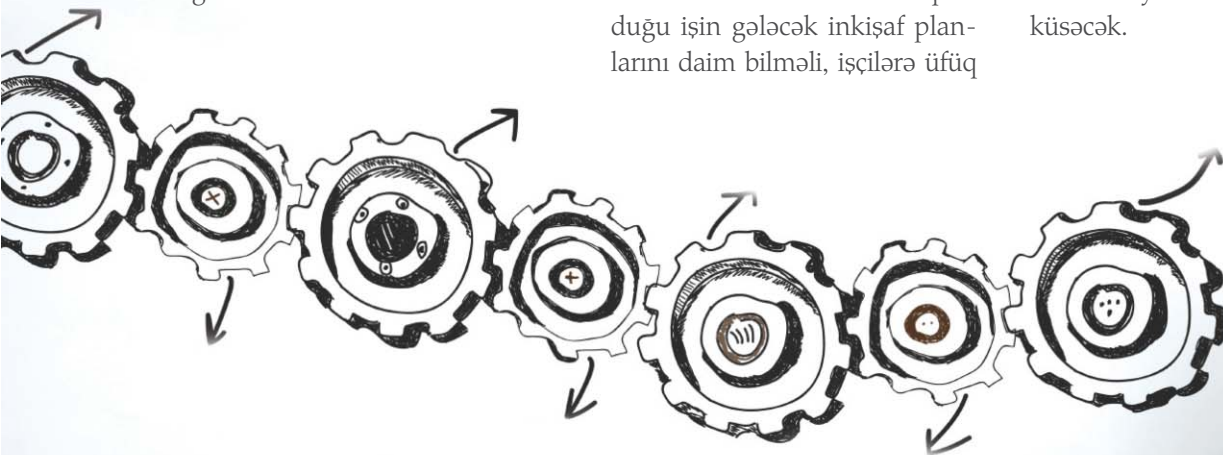
Nəzarət. Sahibkar qurduğu işin iplərini daim əlində saxlamalıdır. Əksi olduğu andan, kommunizm başlayabilir. Kommunizm biznesin düşmənidir. Biznes sahibi əsas təsiredici amillərin, göstəricilərin daim nəzarətdə saxlamalıdır.

Gələcək. Sahibkar öz qurduğu işin gələcək inkişaf planlarını daim bilməli, işçilərə üf

çətməli, onlara aydın şəkildə biznesin gələcək istiqamətlərini izah etməlidir. Ənvacibi, sahibkar özü dəqiq bilməlidir ki, gələcəkdə nələr olacaq və ya o nələrin olmasını istəyir.

İnsanlıq. Sahibkar biznes daxilində ab-havanı qorumaq, ədalət prinsiplərinə nəzarət etməlidir.

İnanın ki, bu 3 funksiyayı heç bir şəkildə müzdü işçi edə bilməz və inanın ki, bu funksiyalar olmadan biznes uçurma məhkumdur. Sadələdiyim prinsipləri etmək üçün isə, sahibkar daim qurduğu işin üstündə olmalı, hər gün öz biznesi barədə düşünə bilməlidir. Yoxsa... yoxsa biznes bizdən küsəcək.

QAZAX XEYRIYYƏÇİLƏRİ

Çingiz ağa Dilbazov 1861-ci ildə Xanlıqlar kəndində doğulmuş. Savadlı adam idi, əski türkcədə yazıb-oxuyur, rusca rəvan danışır. Hasan bəyə qarşı irəli sürülən arqumentlərdən biri də, fəal firqəçilərdən Vəliyulla Axundovun ifadəsinə əsaslanmaqla, onun "bütün əksinqilabçıları Çingiz ağa Dilbazovun evinə yığması"na dair ittihamıdır ki, Hasan bəy müstəntiq Xaçaturova verdiyi ifadəsində bunu rədd edir və deyir ki, "Çingiz ağa ilə bir-birimizi tanıyıyıq, lakin heç vaxt Çingiz ağanın evində olmamışam". (Hasan bəy Vəkilov 5 il iş alıb Daşkənə göndərilir, 1934-cü ildə qayıdır, 1937-ci ildə təkrar həbs edilir və sentyabrın 3-də güllələnir.) Bu ifadə onu göstərir ki, ? il-

lərdə Çingiz ağa Dilbazov sovet orqanlarının nəzərində şübhəli ünsür sayılırdı və həbs edilməsi bəlkə də zaman məsələsi idi. Onu represiyalardan yalnız Qazağın sadə insanları arasında populyarlığı xilas etmişdi. Yerli kommunistlər müəyyən adamları ona qarşı təhrik etməyə çalışsalar da, həmin illərin İrəvan qaçqınları kütləsindən olan sözükeçər adamlar onu qətiyyətlə müdafiə etmişdilər. Mülkləri sarıdan ona? həcmdə fərdi vergi qoyulmuşdu ki, bir neçə dəfə mülklərini az qala hərraca çıxaracaqdılar. Lakin hər dəfə dostları və qohumları onu xilas edirdilər. 1912-1913-cü illərdə tikdirmiş olduğu və hazırda içərisində yaşadığı ikimərtəbəli mülk xüsusi diqqət mərkəzində idi. Nəhayət, 1931-ci ildə Qazax qəza icraiyyə komitəsinin sədri ona evini xoşluqla hökumətə verməyi təklif etdikdə, bu şərtlə razılaşırdı ki, buradan səhiyyə ocağı qismində əhalinin faydasına istifadə edilsin. Qazax şəhər poliklinikası ? vaxtdan onun bu evində yerləşərək fəaliyyət göstərmişdir. İndi həmin binanın qarşısında bu məzmununda bir lövhə vurulmuşdur: "Bu bina 1912-1918-ci illərdə Dilbazi Çingiz ağa Rəhim ağa oğlu tərəfindən şəxsi ev kimi tikilmişdir. O, 1918-31-ci illərdə bu binada yaşamışdır". Çingiz ağa 1934-cü ildə Qazaxdan Gəncəyə köçmüş, 1942-ci ilin yanvarında burada vəfat etmiş və Gəncədə dəfn olunmuşdur.

İsrafil ağa Oruc oğlu Kərbəlayev 1866-cı ildə Qazax qəzasının Qıraq Kəsəmən kəndində varlı bəy ailəsində anadan olmuşdur.

İsrafil ağa Qazax şəhərində qədim hamam, Cümə məscidi və 3 nömrəli məktəbin binasını tikdirib. Yeniyetmə vaxtlarından qorxmaz, cəngavər bir bəy oğlu böyük hörmət qazanmışdır. Qıraq Kəsəmən kəndinin ağası olduqdan sonra işə gördüyü işlərlə nəinki öz kəndində, hətta bütün Qazax qəzası, Borçalı Göyçə mahalaları, Gəncə və İrəvan quberniyalarında böyük nüfuz qazanmışdır. İsrafil Ağa Qıraq Kəsəmən kəndinin sakinlərinin malına və canından həmişə muğayət olar, kənddə çoxlu xeyriyyəçilik və abadlıq işləri görürdü.

Bu mənada o, kəndə ara sıra basqınlar edən erməni və gürcü oğru dəstələrini əzib bura basqınlarının qarşısını almışdır. Onun xəbəri və icazəsi olmadan hətta bir çar məmuru belə kəndə gələ bilməzdi. Kovxası olduğu kəndin vergisini həmişə özü ödəyirdi. Əvəzində isə kənd sakinlərindən mal-pul yox bir-

biri ilə mehriban dolanmağı və oğurluq etməməyi tələb edərdi. Buna riayət etməyənləri isə cəzalandırardı.

Onun gənc vaxtlarda gücünə güc qatan qardaşdığı Molla Zal oğlu İsgəndərin oğlu Kərəm igidliyi idi. Amma onların necə möhkəm dost olmalarına baxmayaraq sonra biriləri tərəfindən birbirinə düşmən olmuşdurlar. Ancaq onlar düşmən olsalar da mərdanə düşmənçilik etdilər. İsrafil Ağa və Qaçaq Kərəmin mərdliyi, namusu, qeyrəti, igidlik və şücaəti bu gün nəinki Qıraq Kəsəmən elində hətta bütün Azərbaycanda gənc nəsillərə örnək kimi dəyərləndirilir.

Azərbaycanı bolşeviklər işğal etdikdən sonra İsrafil Ağanın bütün malı-mülki müsadirə edilib. 1917 ci ildə Poylu körpüsünün üzərində güllələnib.

Görkəmli tənqidçi, ziyalı, maarifçi Firudin bəy Köçərli-nin rəhbərliyi və əziyyəti sayəsində Qori Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan bölməsinin 1918-ci də Qazağa köçürüldü və Qazax Müəllimlər Seminariyası fəaliyyətə başladı. Bununla da elmə təhsilə önəm verən Qazağın nüfuzu xeyli irəliləyişə səbəb oldu.

Azərbaycan şobəsi Qazağa köçürülərkən Qazax Müəllimlər Seminariyasının fəaliyyət göstərməsi üçün qaxaxlı xeyriyyəçi Hacı İbrahim ağa Hacı İsmayıl oğlu Qazax şəhərində özünə məxsus, 1910-cu ildə tikilmiş, ikimərtəbəli, 17 otaqlı mülkünü təmənnasız olaraq Seminariyanın istifadəsinə verir (Elmə, təhsilə xidmət göstərən xeyriyyəçilər sırasında Tağıyevdən sonra belə bir xeyriyyəçilik məhz bu kişinin adı ilə bağlıdır).

İsrafil ağanın inşa etdirdiyi hamam İsrafil ağanın evi

Kosalar kənd sakini Hacı İbrahim öz zəhməti ilə varlanmış, şəhərdə bir neçə bina və karvansara sahibi idi. Əldə etdiyi pulun çoxunu mədrəsə və məscidlərə verər, imkansızlara paylayarmış. Bir neçə dəfə Həcc ziyarətinə gedən “Hacılar hacısı” adlanan Hacı İbrahim ağa həm də Qazax məscidini tikdirən şəxsdir. “Dəli Kür” filmində göstərilən gimnaziya binası onun yoxsullar üçün tikirdiyi karvansaraydır. Hacı rastlaşdığı yoxsul və evsiz insanları burada yerləşdirərmiş. Hər cümə günü həyətdə qazan asdırıb plov bişirtdirər, hər evə bir məcməyi göndərərmiş. Novruz bayramlarında o, növçülərin evlərinə gedib aşdan yeyər, sonra isə gizləncə bir qızıl onluq verib aradan çıxardı. Bakıdan Qazaxa aclıq çəkən insanlara göndərilən ərzağı bölmək üçün Hacı Zeynalabdin Tağıyev xeyriyyəçi insan kimi yaxından tanıdığı və xətrini istədiyi Hacı İbrahimin sərəncamına verilməsini tapşırır. Bundan inciyən bəzi

“Kosalar kənd sakini Hacı İbrahim öz zəhməti ilə varlanmış, şəhərdə bir neçə bina və karvansara sahibi idi. Əldə etdiyi pulun çoxunu mədrəsə və məscidlərə verər, imkansızlara paylayarmış. Bir neçə dəfə Həcc ziyarətinə gedən “Hacılar hacısı” adlanan Hacı İbrahim ağa həm də Qazax məscidini tikdirən şəxsdir.

ağa və bəylər pulla adam tutub onu öldürmək istəyirlər. Həmin adam arxadan Hacıya güllə atır. Hacı geri dönüb məsələni başa düşür, əynindəki Xorasan kürkünü silkələyir, güllə yerə düşür. Güllənin Hacıya batmadığını görəndə qorxu içində qaçaraq gördüyünü ağalarına danışır. Tutduğu əməldən peşman olan bu şəxslər səhər dükanə gəlib Hacıya əlindən öpüb üzr istəyirlər. Bolşeviklərin varlıqları sorgusalsız güllələdiyi günlərdə Hacıya da qarısına gəlirlər. Ancaq həyətdəki növçülər və kənar adamlar Hacıya qarısına keçib onu aparmağa qoymur və deyirlər ki, yoxsulların xeyirxahı olan Hacıyı aparmağa qoymarıq.

Hacı İbrahim ağanı Qazaxda xatırlayanlar çoxdur. O, Qazax qəbiristanlığında bir ağacın altında dəfn olunub. Lakin özü sağ ikən oğlu Məşədi Ələkbərə vəsiyyət edib ki, mən öləndən sonra mənim məzarımın üzərinə daş qoymayın. Çünki mən Hacıyam, qəbrim itməlidir”.

“Regionların inkişafında sahibkarlığın rolu” mövzusunda regional forum keçirilib

“Azərbaycan Respublikası Regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı”nın icrası ilə bağlı ölkə iqtisadiyyatının inkişafı, makroiqtisadi sabitliyin təmin olunması, regionlarda sahibkarlıq fəaliyyətinin genişlənməsi, yeni müəssisə və iş yerlərinin yaranması və s. istiqamətlərdə bir sıra mühüm işlər həyata keçirilmişdir.

Dövlət Proqramının yerinə yetirilməsi çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının təşkilatçılığı, İqtisadiyyat və Kənd Təsərrüfatı Nazirliklərinin dəstəyi ilə Ağstafa rayon Mədəniyyət Mərkəzində “Regionların inkişafında sahibkarlığın rolu” mövzusunda regional forum keçirilmişdir.

Tədbirdə bir sıra rəsmi şəxslərlə yanaşı, Bakı şəhəri, Ağstafa, Tovuz və Qazax rayonlarından 200-dən çox sahibkar iştirak etmişdir.

Forumda Dövlət Proqramının yerinə yetirilməsi, sənayenin şəhərlərlə yanaşı regionlarda inkişaf etdirilməsi, sahibkarlığın inkişafında yeni mərhələ və digər məsələlər müzakirə olunmuşdur.

Ağstafa rayonu İcra Hakimiyyətinin başçısı Məhərrəm Quliyev çıxışında bildirmişdir ki, ölkə prezidenti cənab İlham Əliyevin sahibkarlığın inkişafı və yeni iş yerlərinin yaradılması, əhalinin məşğulluğunun artırılması və rayonların dotasiyadan asılılığının aradan qaldırılması istiqamətindəki tapşırıqlarının icrası sahəsində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Yerlərdə investisiya qoyuluşunun cəlb edilməsi, sənaye zonalarının yaradılması və əhalinin məşğulluğunun artırılması istiqamətində Ağstafa rayonunda bir sıra tədbirlər həyata keçirilib. Rayonda fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektləri barədə məlumat verən Məhərrəm Quliyev rayonda kənd təsərrüfatı məhsulları

nın istehsalı və emalı sahəsində qabaqcıl təcrübənin olduğundan da söhbət açıb. Cari ilin 9 ayı ərzində rayonda 1183 nəfər işlə təmin olunmuş, onlardan 87,5% daimi iş yeridir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev bildirmişdir ki, son illərdə uğurla həyata keçirilmiş dövlət proqramları və bu sahədə görülən tədbirlər qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına, sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılmasına, investisiya qoyuluşunun artmasına, yeni müəssisələrin və iş yerlərinin açılmasına təkan vermişdir.

Məmməd Musayev qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı görülən işlər regionlarında qeyri-neft sahələrinin, xüsusilə kənd təsərrüfatının sabit inkişafına zəmin yaratmış, ölkədə yeni iş yerləri açılmışdır. Azərbaycanda Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Milli İqtisadiyyat və iqtisadiyyat

atın əsas sektorları üzrə Strateji Yol Xəritələrinə uyğun surətdə biznes mühitinin əlverişliyinin artırılması ilə bağlı geniş tədbirlər planı hazırlanmış, biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi, təşviq və imtiyaz mexanizmlərinin tətbiqi, sosial rifahın yaxşılaşdırılması, maliyyə-bank sisteminin sağlamlaşdırılması ilə bağlı onlarla islahat həyata keçirilmişdir. Qeyd edilən rəsmi sənədlərin hər birinin hazırlanması zamanı regionlarda sahibkarların fikirləri, təklifləri öyrənilmişdir.

Qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsində sahibkarlığın, xüsusilə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı ölkə rəhbərliyinin ən çox önəm verdiyi məsələlərdən olduğunu deyən ASK-nın prezidenti Məmməd Musayev bildirib ki, ölkədə fermerlər üçün bir sıra güzəştlərin müəyyən edilməsi, onların torpaq vergisi istisna olmaqla, digər bütün vergilərdən azad edilməsi, onlara güzəştli şərtlərlə kreditlərin verilməsi, ayrı-ayrı sahələr üzrə dövlət tərəfindən subsidiyaların ayrılması kənd təsərrüfatının və özəl sektorun inkişafına, bununla yanaşı regionların inkişafına təkan verməkdədir.

Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Məmmədov çıxışında bildirmişdir ki, Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli mühit formalaşdırılıb. Ölkədə sahibkarlığın, xüsusilə də kiçik və orta biznesin fəaliyyəti üçün cəlbedici investisiya şəraiti yaradılıb, ölkə prezidentinin tapşırığı ilə yoxlamaların müddətinin növbəti dəfə uzadılması da sahibkarlığın inkişafına yönələn addımdır. Son vaxtlar həyata keçirilən sosial- iqtisadi siyasət nəticəsində iqtisadiyyatımızın inkişaf etdiyini deyən Sahib Məmmədov bazar araşdırması aparmağın, bu sahədə baş verən prosesləri yaxından izləməyin sahibkarlar üçün faydalarından da söhbət açıb.

Azərbaycan Respublikası

Kənd Təsərrüfatı nazirinin müavini İlham Quliyev qeyd etmişdir ki, ölkə prezidenti tərəfindən kənd təsərrüfatının inkişafına xüsusi diqqət göstərilir. Dövlət tərəfindən aqrar sahəyə qayğının artırılması istiqamətində subsidiyaların və vergidən azadolma, bu sahədə həyata keçirilən təşviqediciləyihələr fermerlər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Tütun, barama, pambıq və s. sahələrdə ciddi irəliləyişlərin olduğunu tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdıran nazir müavini bildirib ki, Aqrolizing ASC tərəfindən bu il 10 000 (min) yaxın texnika gətirilərək istifadəyə verilib. İl ərzində daha çox sahibkarlarla görüşdüklerini deyən İlham Quliyev vurğulayıb ki, fermerləri narahat edən məsələlər qısa müddət ərzində kənd təsərrüfatı mütəxəssisləri tərəfindən diqqətlə araşdırılıb. Gələcəkdə də sahibkarlarla görüşlər davamlı olacaq.

Qazax rayon İcra Hakimiyyəti başcısı Rəcəb Babaşov ötən dövrdə Azərbaycanın bölgələrində iqtisadi və sosial inkişafın ən yüksək səviyyədə təmin olduğunu, rəhbərlik etdiyi rayonun da ölkənin qeyri-neft sektorunun inkişafında xüsusi payının olduğunu qeyd edib. Bölgənin inkişafının sürətləndirilməsi, hədəflərə çatmaq üçün zəruri tədbirlərin görüldüyünü deyən Rəcəb Babaşov Azərbaycanın sürətli inkişafında bölgələrin hər bir rayonun üçün spesifik istehsal sahələri yaradılıb. 2017-ci ilin 9 ayı ərzində Qazaxda 10 yeni müəssisə yaradılıb, 1350 daimi olmaqla, 1391 yeni iş yeri açılmışdır. Cari il ərzində rayonda əsas kapitalla yönləndirilən investisiyanın həcmi 46 mln.570 min 979 manat olub. Bunun 28 mln.168 min 423 manat sənaye müəssisələri, 17 mln.237 min 556 manat isə kənd təsərrüfatı, qalan məbləğ isə digər sahələrin payına düşür. Daha çox kənd təsərrüfatı və tikinti sektoru üzrə sa-

hibkarlıq fəaliyyəti inkişaf etmişdir. Cari il ərzində sahibkarlarla 15 görüş keçirilib, bundan sonra da davam etdiriləcək.

Tovuz rayon İcra Hakimiyyəti başcısının müavini Niftali Qasimov çıxışında ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı regionlarda həyata keçirilən tədbirlər barədə ətraflı məlumat verib. "Sahibkarlığın inkişafının dəstəklənməsi, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən islahatlar və Tovuz rayonunda əldə edilmiş uğurlar barədə çıxış edib.

Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti, Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin 14 saylı Ərazi Vergilər İdarəsi, Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi, Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC, Ərzaq Məhsullarının Tədarükü və Təchizatı ASC, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi və Azexport.az-ın təmsilçisi, Azərbaycan Banklar Assosiasiyası nümayəndəsi çıxış edərək ölkəmizdə yaradılan əlverişli investisiya mühiti, sahibkarlığa göstərilən dövlət qayğısından söhbət açıblar.

Daha sonra Ağstafa rayonunda sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan iş adamlarına söz verilmişdir. "Carçioğlu Group" MMC, "Akkord Sənaye Tikinti İnvestisiya Korporasiyası" ASC, Karvan-L Eko Sənaye Parkı, Saloğlu fərdi firmasının nümayəndələri və s. sahibkarlar müəssisələri haqqında ətraflı məlumat verərək, onlara yaradılan dövlət qayğısından söhbət açmışdılar.

Çıxışlar yekunlaşdıqdan sonra sahibkarları və ictimaiyyət nümayəndələrini maraqlandıran suallara cavablar verilmişdir.

Tədbirin sonunda qonaqlar tərəfindən Karvan-L Eko Sənaye Parkı, Saloğlu fərdi firmasına baxış keçirilmişdir.

Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurasının Yunnan Bölməsi ilə Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası arasında Əməkdaşlıq barədə Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır

Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurasının Yunnan Əyaləti Bölməsi (CCPİT) və Çin Beynəlxalq Ticarət Palatasının (CCOİC) nümayəndələri Azərbaycan Respublikasında işgüzar səfərdə olmuşlar. Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurası Yunnan Əyaləti Bölməsinin sədri Liu Quangxinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti 4 dekabr 2017-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) prezidenti Məmməd Musayevlə görüşmüşdür. Görüş zamanı Çinlə Azərbaycan arasında iqtisadi-ticari, sərmayə, gələcək əməkdaşlıq imkanları müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev bildirib ki, bu gün Azərbaycan və Çin arasında çoxtərəfli əməkdaşlıq əlaqələri mövcuddur. İki ölkə arasında əməkdaşlıq münasibətlərində iqtisadi-ticari əlaqələr xüsusi yer tutur.

Son vaxtlar ölkə iqtisadiyyatını şaxələndirmək, qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirmək məqsədilə bir sıra mühüm addımlar atıldığını deyən Məmməd Musayev bu istiqamətdə həyata keçirilən konkret layihələrdən söhbət açmışdır. O, bildirmişdir ki, baramaçılığın inkişafı üçün bu yaxınlarda Çindən Azərbaycana 1 mln.dan çox tut tıngi gətirilmişdir. Bu tınglər yaxın gələcəkdə ipək istehsalının inkişafında xüsusi əhəmiyyətə malik olacaqdır.

Bu günədək Çinin müxtəlif təşkilatları ilə əməkdaşlıq etdiklərini deyən Məmməd Musayev vurğulayıb ki, yerli iş adamları üçün yeni biznes imkanlarının əldə edilməsi, iki ölkə arasında sahibkarlığın və biznesin inkişafı sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsində Konfederasiya maraqlıdır. Odur ki, ipəkçiliyin inkişafı və digər istiqamətlərdə Çinlə əməkdaşlıq Azərbaycan iqtisadiyyatı, o cümlədən özəl sektorun canlanmasında əhəmiyyətli olacaqdır.

yətli olacaqdır.

Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurası Yunnan Əyaləti Bölməsinin sədri Liu Quangxi bildirib ki, Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurasının Yunnan Bölməsi 1980-ci ildə yaradılmışdır. Hal-hazırda isə Çinin iqtisadi və ticarət sektorlarını təmsil edən ən iri təşkilat və müəssisələri öz ətrafında birləşdirən qurum hesab olunur. Şuranın əsas məqsədi hökumət və özəl müəssisələrə xidmət göstərmək, xarici ticarəti, xarici sərmayələrin cəlbini və özəl sektorun və iqtisadi əməkdaşlığın beynəlmilləşməsinə təşviq etməkdir. 3000-ə yaxın müəssisəni öz ətrafında birləşdirən Yunnan Əyaləti Bölməsi dünyanın 70-dən çox ölkəsində biznesə dəstək təşkilatları ilə əməkdaşlıq edir.

Liu Quangxi Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə əməkdaşlığı genişləndirmək üçün böyük imkanların olduğunu qeyd edib. Qonaq gələn ilin aprel ayında Yunnan əyalətində təşkil

ediləcək Çin-Cənubi Asiya beynəlxalq sərgisinə ASK-nın nümayəndə heyətini dəvət etmişdir.

Nümayəndə heyətinin tərkibində Çin Beynəlxalq Ticarət Palatasının Baş Katibi Yu Jianlong bildirmişdir ki, ilk dəfə olaraq ölkəmizə səfət edir, Bakı şəhərinə isə valeh olmuşdur. O, gələn ilin iyun ayında "Bir Kəmə, Bir yol" təşəbbüsü çərçivəsində Beynəlxalq Ticarət Palatası ilə birlikdə Çində təşkil ediləcək konfransa ASK-nın rəhbərini sahibkarlarla birgə dəvət etmişdir.

Daha sonra Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurası Yunnan Bölməsi arasında Əməkdaşlıq haqqında Memorandum imzalanmışdır. Müqaviləni Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev və Çin Beynəlxalq Ticarətin Təşviqi Şurası Yunnan Əyaləti Bölməsinin sədri Liu Quangxi imzalamışlar.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə Çin Beynəlxalq Ti-

carətin Təşviqi Şurası Yunnan Əyaləti Bölməsi arasında imzalanan Əməkdaşlıq barədə Anlaşma Memorandumu gələcəkdə hər iki təşkilat arasında əməkdaşlığın genişlənməsinə zəmin yaradacaq və ölkələr arası iqtisadi, ticari əlaqələrin, infrastruktur layihələrin inkişafına rəvac verəcəkdir.

Qeyd edək ki, Çinli nümayəndə heyətini maraqlandıran əsas sahələr ticarət, kənd təsərrüfatı, turizm, İKT və beynəlxalq sərgilərin keçirilməsi olmuşdur.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının pavilyonu iştirakçılar tərəfindən maraqla qarşılanmışdır

29 noyabr 2017-ci ildə Azərbaycanda Beynəlxalq Daşınmaz Əmlak və İnvestisiya sərgisi təşkil edilmişdir. Sərgidə bir neçə yerli və xarici tikinti şirkətləri, eləcə də investisiya qurumları öz layihələrini təqdim etmişlər.

Açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycan Respublikası Əmlak

Məsələləri Dövlət Komitəsinin sədri cənab Kərəm Həsənov bildirmişdir ki, sərgidə Azərbaycanla yanaşı, müxtəlif ölkələrdən onlarla şirkət də öz xidmətlərini təqdim edirlər. Sərginin məqsədi ölkədə daşınmaz əmlak bazarını canlandırmaq, bu sahəyə yatırılan yerli və xarici investisiyaların həcmi artırmaqdır.

Sərgidə Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası (ASK) tərəfindən də pavilyon təqdim edilmişdir. Burada Konfederasiyanın fəaliyyət istiqamətləri üzrə məlumatlar, ASK-nın mətbu orqanı olan Biznes Həyatı jurnalı ziyarətçilərə nümayiş olunmuşdur.

Beynəlxalq Əmək Təşkilatı ilə birlikdə “Sağlam və təhlükəsiz əməyin əsasları” adlı təlim keçirilib

2017-ci ilin 11-14 dekabr tarixlərində Birləşmiş Millətlər Təşkilatının ixtisaslaşmış qurumu olan Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) Moskva ofisinin, Beynəlxalq İşəgötürənlər Təşkilatının texniki dəstəyi ilə Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası tərəfindən əməyin mühafizəsi mütəxəssisləri üçün “Sağlam və təhlükəsiz əməyin əsasları” adlı təlim təşkil edilmişdir. Təlimə 20-dən çox iştirakçı qatılıb.

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının əməyin mühafizəsi sahəsində təcrübəli ekspertləri Xorxe İllinvort və R.Litvyakov tərəfindən aparılan təlimdə iştirakçılar əməyin mühafizəsinin təşkilinə dair bilik və bacarıqlarını artırmışlar.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası mütəmadi olaraq Azərbaycan işəgötürənləri üçün müvafiq sahələr üzrə işçilərin sərəşlərinin, bilik və ba-

carıqlarının təkmilləşdirilməsi istiqamətində təlimlər həyata keçirir.

Əməyin mühafizəsi qanunvericiliklə tənzimlənən, işçi-işəgötürən münasibətlərində çox önəmli yer tutan, istehsalatda bədbəxt hadisələrin və qəzaların profilaktikasında həlledici mövqeyə malik bir sahədir. Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 233-cü maddəsinə əsasən, əməyin mühafizəsi işinin təşkili və əməyin mühafizəsi üzrə qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməsinə nəzarətin həyata keçirilməsi üçün iqtisadiyyatın bütün sahələrinin müəssisələrində işçilərin sayı əlli nəfərdən çox olduqda əməyin mühafizəsi xidmətləri yaradılmalıdır. Əməyin mühafizəsi üzrə mütəxəssislərin, mühəndislərin sərəşlərinin, bilik və bacarıqlarının artırılması işəgötürənlərin əsas vəzifələrindən biri kimi müəyyən edilmişdir.

Bütün bunları nəzərə alaraq,

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası Beynəlxalq Əmək Təşkilatının dəstəyi ilə əməyin mühafizəsi mütəxəssislərinin “Sağlam və təhlükəsiz əməyin əsasları” adlı təlimini həyata keçirmişdir. Təlim ilkin mərhələdə 4 həftəlik distant tədrisi və imtahanı, 4 günlük əyani intensiv təlimi və öyrənilmiş material əsasında imtahanı əhatə etmişdir. Təlimi müvəffəqiyyətlə başa vuran şəxslərə ilin sonundakı BƏT tərəfindən beynəlxalq təlimçi sertifikatlarının təqdim edilməsi nəzərdə tutulur. Bu şəxslər gələcəkdə öz iş yerlərində və ya müxtəlif platformalarda bu sahə üzrə təlim keçə bilmək, monitoring apara bilmək imkanlarına malik olacaqlar.

Təlim həm işəgötürənlər, həm də orada iştirak edən mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Konfederasiya beynəlxalq təlimçi sertifikatını qazanacaq şəxslərlə gələcəkdə də əməkdaşlıq etməyi nəzərdə tutur.

Azərbaycan İtaliya iqtisadi əlaqələri yüksələn xətlə inkişaf edir

Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında iqtisadi əlaqələr sürətlə inkişaf edir, iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi gündən günə artır.

Azərbaycandan İtaliyaya əsasən neft və neft məhsulları, həmçinin kimya sənayesi məhsulları ixrac edilir. İtaliyadan ölkəmizə isə texnika, yüngül və yeyinti sənayesi məhsulları gətirilir. Hal-hazırda İtaliya iqtisadiyyatının ÜDM-nin 80-85%-i kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin payına düşür. Odu ki, iki ölkənin özəl sektoru arasında təcrübə mübadiləsinin və məlumat mübadiləsinin artırılmasına, daha geniş müstəvidə birgə əməkdaşlığa ehtiyac vardır. Gələcəkdə iki ölkə arasında qeyri-neft sektorunun müxtəlif sahələrində əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Yaxın müddətdə Azərbaycan və İtaliya iş adamları birgə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı istiqamətində layihələr icra edərsə bu ölkəmizdə özəl sektorun inkişafına müsbət təsir göstərər. İtaliya Respublikasının ölkəmizdəki səfiri Augusto Massarinin Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının

prezidenti Məmməd Musayevlə görüşündə bu və digər məsələlər müzakirə olunmuşdur.

Görüş zamanı iş adamları arasında iqtisadi əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsi, hər iki ölkədə sahibkarların iştirakı ilə biznes-forumların keçirilməsi də məqsədəuyğun hesab edilmişdir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verən Məmməd Musayev Azərbaycan-İtaliya arasında ikitərəfli iqtisadi əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğundan söhbət açmışdır. O, iki ölkə arasında iqtisadi əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi baxımından bu qarşılıqlı səfərlərin önəmli olduğunu xüsusi vurğulamışdır.

ASK-nın prezidenti qeyd edib ki, Azərbaycanda əlverişli biznes mühit yaradılmış və həm yerli, həm də xarici investorlar tərəfindən iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə əsaslı investisiya qoyuluşu həyata keçirilmişdir. İtaliya şirkətləri də Azərbaycana investisiya qoyaraq bazarda rəqabətqabiliyyətli və uğurlu biznes layihələr icra edə bilərlər.

Ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın enerji, ticarət, qarşılıqlı investisiya qoyuluşu, mədəniyyət, turizm və digər sahələrdə

daha da inkişaf etdirilməsinin önəmini qeyd edən Səfir A.Massari Azərbaycanda investisiya yatırmaqda maraqlı olan İtalyan şirkətlərinin olduğunu qeyd etmişdir. O, İtaliya-Azərbaycan Ticarət Palatasının fəaliyyətindən səmərəli istifadə olunmasını da məqsədəuyğun hesab etmişdir. İtaliyada güclü inkişaf etmiş sənayenin olduğunu qeyd edən diplomat, italyan iş adamlarının Azərbaycanda, məsələn, polad istehsalında iştiraka maraqlı olduqlarını bildirmişdir.

Səfir A.Massari görüş zamanı qeyd etmişdir ki, qarşılıqlı fəaliyyətin daha da dərinləşdirilməsi, təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi üçün geniş imkanlar vardır.

Səfir ölkəmizdəki diplomatik fəaliyyəti müddətində iki ölkə arasında ikitərəfli əlaqələrin daha da genişləndirilməsi ilə bağlı söylərini əsirgəməyəcəyini dilə gətirmişdir. Bu istiqamətdə Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə səfirlərin əlaqələrinin daha da sıxlaşdırılmasını məqsədəuyğun hesab etmişdir.

Görüşdə qeyri-neft sektorunun müxtəlif sahələrində sərmayə qoyuluşu və əməkdaşlıqla bağlı məsələlər ətrafında ətraflı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

İzmirin İKT şirkətləri əməkdaşlıqda maraqlıdırlar

Bu ilin dekabr ayının əvvəllərində Bakı Expo mərkəzində keçirilən 23-cü Bakutel-Azərbaycan Beynəlxalq Telekommunikasiya və İnformasiya Texnologiyaları sərgisində iştirak etmək məqsədilə ölkəmizdə səfərdə olan Türkiyənin İzmir Ticarət Palatasının üzvlərindən ibarət nümayəndə heyəti 6 dekabr 2017-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasında olublar. Görüşdə ASK-nın Baş Katibinin müavini Fuad Hübətov Konfederasiya haqqında ətraflı məlumat verərək, türkiyəli sahibkarlara ölkəmizdə yaradılan əlverişli biznes və investisiya mühitindən söhbət açıb. O, bildirmişdir ki, Konfederasiyanın beynəlxalq əlaqələri olduqca genişdir, hazırda bir çox ölkələrdə daimi nümayəndəlikləri vardır.

Türkiyənin bir çox qurumları ilə və o cümlədən, İzmir Ticarət Palatası ilə əlaqələrin inkişafında maraqlı olduqlarını deyən Fuad Hübətov İKT sahəsində fəaliyyət göstərən türk sahibkarların təcrübələrinin yerli bazarda tətbiqinə ehtiyac olduğunu qeyd edib. İkitərəfli görüşlərin, qarşılıqlı səfərlərin birgə əməkdaşlıq üçün səmərəli olacağını bildirmişdir.

İzmir Ticarət Palatasının idarə heyətinin üzvü, İKT komitəsinin rəhbəri İsmail Akdemir isə qeyd edib ki, 1885-ci ildə yaradılan İzmir Ticarət Palatası beynəlxalq əməkdaşlığın genişlənməsi istiqamətində intensiv iş aparır. Palatanı tərkibində fəaliyyət göstərən İKT komitəsinin də əsas fəaliyyət istiqaməti mövcud təcrübənin beynəlxalq bazara daşımaq, peşəkar mütəxəssisləri şirkətlərin inkişafına

cəlb etməkdir. İsmail Akdemir bildirib ki, Azərbaycana səfərlərinin əsas məqsədi informasiya kommunikasiya sahəsində ciddi bazar araşdırmaları aparmaq, birgə əməkdaşlıq üçün müxtəlif şirkətlərlə görüşməkdir. İsmail Akdemir qeyd edib ki, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə əlaqələrini daha da intensivləşdirmək niyyətindədirlər. İstər təcrübə mübadiləsinin aparılmasında, istərsə də birgə əməkdaşlıq nəticəsində üçüncü ölkələrə çıxmağı nəzərdə tuturlar. Bütün günə qardaş ölkə ilə İKT sahəsində geniş əməkdaşlıq etmədikləri üçün təəssüflənən qonaq İzmir iş adamlarının səfər çərçivəsində ölkəmizdə iş imkanları ilə yaxından tanış olacaqlarını vurğulayıblar. Görüş gələcək perspektivlərin müzakirəsi ilə davam edib.

Doğu Anadolu İxracatçılar Birliyinin üzvləri tikinti sahəsində əməkdaşlıq təklif edir

Doğu Anadolu İxracatçıları Birliyinin üzvlərindən ibarət nümayəndə heyəti Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasında olublar.

Görüşdə Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının Baş Katibi əvəzi Kristina Məmmədova Konfederasiya haqqında ətraflı məlumat verərək, daha sonra ölkəmizdə

yaradılan əlverişli investisiya mühiti barədə söhbət açıb.

Doğu Anadolu İxracatçıları Birliyinin idarə heyətinin üzvü Ethem Tanrıver bildirib ki, 17 ildir fəaliyyət göstərən, hal-hazırda 3.2 milyard ixracat dövriyyəsi olan Doğu Anadolu İxracatçıları Birliyinin 3500 üzvü var. Doğu Anadolu İxracatçıları Birliyinin əsas məqsədi üzv təşkilatların istehsal etdiyi məhsulları mövcud bazarlarda

tanıtmaq, onların ixracat potensiallarını artırmaqdır. Nümayəndə heyətinin ölkəmizdə səfərinin əsas məqsədi tikinti sahəsində ciddi bazar araşdırmaları aparmaq, birgə əməkdaşlıq üçün müxtəlif şirkətlərlə görüşməkdir.

Görüş daha sonra nümayəndə heyətinin təqdimatı və maraq doğuran sualları cavablandırmaqla davam edib.

MÜSİAD Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə daha sıx əməkdaşlıq edəcək

27 noyabr 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) prezidenti Məmməd Musayev Müstəqil Sənayeçi və İşadamları Dərnəyinin (MÜSİAD) Azərbaycan şöbəsinin idarə heyətinin sədri Abdurrahman Uzun ilə görüşmüşdür. Görüş zamanı iki təşkilatın gələcəkdə birgə əməkdaşlıq imkanları və digər maraq doğuran məsələlər müzakirə edilmişdir. Qurumun fəaliyyəti ilə bağlı məlumat verən Abdurrahman Uzun bildirib ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində yeni şöbələrini açılan MÜSİAD-ın Azərbaycan şöbəsi artıq 6 aydan çoxdur ki, Bakıda fəaliyyətə başlamışdır. A.Uzun qeyd edib ki, MÜSİAD 1990-cı ildə 12 iş adamı tərəfindən təsis olunub, hazırda isə 11 mindən çox üzvü öz ətrafında birləşdirir. 60 mindən çox müəssisəni, 1,6 milyon işçini əhatə edən MÜSİAD -ın 68 ölkədə 181 şöbəsi vardır.

Görüş zamanı razılaşdırılmışdır ki, yaxın müddətdə Türkiyədə fərqli sahələrdə uğur qazanmış iş adamları Azərbaycana dəvət edəcək. Məqsəd onların təcrübəsinin azərbaycanlı iş

adamları ilə paylaşılmasıdır. Yerli iş adamları ilə birlikdə bazarı araşdırıb, yeniliklər əldə etmək naminə bir sıra səyahətlərin təşkili də nəzərdə tutulur. Bundan əlavə, MÜSİAD Türkiyədən və ya dünyanın başqa ölkələrindən Azərbaycana sərmayə qoymaq istəyən şirkətlərə dəstək olmağı planlaşdırır.

Abdurrahman Uzun həm də bildirmişdir ki, dərnəyin Azərbaycan şöbəsi sahibkarlar arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi, təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi, Azərbaycan iş adamlarının üçüncü ölkələrdə birgə fəaliyyətinin təşviq edilməsi istiqamətində bir sıra layihə və proqramlar reallaşdırmağı planlaşdırır. Bu məqsədlə də qurumun Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə daha geniş müstəvidə əməkdaşlığına ehtiyac duyulur. Qurum rəhbəri MÜSİAD-ın Azərbaycan şöbəsinin digər hədəfinin milli və beynəlxalq səviyyədə üzvlərin sayını artırmaq, onlar arasında həmrəyliyi gücləndirmək, ölkələrimizin inkişafına töhfə vermək olduğunu qeyd edib, bildirib ki, hazırda 35 üzvü olan şöbə fəaliyyətinin birinci ili ərzində üzvlərinin sayının 100-ə, üç

ildə isə 500-ə çatdırmağı hədəf qoyulmuşdur.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası ilə Türkiyənin Azərbaycandakı Səfirliyi arasında mövcud işgüzar əlaqələri yüksək dəyərləndirən ASK-nın prezidenti Məmməd Musayev qardaş ölkənin biznes strukturları ilə əməkdaşlıq əlaqələrindən söhbət açmışdır. O, bildirmişdir ki, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası nəinki yerli, o cümlədən beynəlxalq əlaqələrin inkişafında olduqca maraqlıdır. Azərbaycanın tranzit potensialından yararlanmağı tövsiyə edən Məmməd Musayev bildirib ki, ölkəmizdəki əlverişli biznes və investisiya mühiti yaradılıb. MÜSİAD və Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası birgə layihələr icra edərsə hər iki tərəfin iş adamları bundan faydalanar. ASK-nın prezidenti Məmməd Musayev belə təmas və əlaqələrin daha səmərəli olması üçün hər iki təşkilat arasında yeni əməkdaşlıq müqaviləsinin imzalanmasının faydalı olacağını bildirib. Görüşün sonunda hər iki tərəfin nümayəndələrinin də intensiv fəaliyyət göstərməsi ilə bağlı razılıq əldə olunub.

Rumıniya Azərbaycanda birgə sənaye müəssisələrinin yaradılmasında maraqlıdır

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) prezidenti cənab Məmməd Musayevin Rumıniyanın Azərbaycandakı Fövqəladə və Səlahiyyətli Səfiri cənab Dan İANKU ilə görüşündə iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi imkanları, eləcə də qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilib.

Azərbaycan-Rumıniya arasında müxtəlif sahələrdə əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini deyən ASK-nın prezidenti Məmməd Musayev bildirib ki, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası Rumıniyanın özəl sektoru ilə əlaqələrin genişlənməsinə önəm verir. Ölkəmizdəki sənaye parklarında birgə müəssisələrin yaradılması, rumıniyalı investorların aqro-parklarda fəaliyyət imkanlarının olması məsələləri cənab səfirin

nəzərinə çatdırılıb. Məmməd Musayev rumıniyalı iş adamlarının ölkəmizdəki əlverişli biznes və investisiya mühitindən, eləcə də Azərbaycanın tranzit potensialından, regionlarda kənd təsərrüfatının inkişafına yönələn güzəştlərdən yararlanmağa dəvət edib. Bildirib ki, Rumıniya şirkətləri iki ölkə arasında iqtisadi-ticari əlaqələrin genişlənməsi, qarşılıqlı əməkdaşlıq üçün birbaşa konfederasiya ilə əlaqə yarada bilərlər.

Rumıniyanın Azərbaycandakı Fövqəladə və Səlahiyyətli Səfiri Dan İankusəmimi görüş üçün minnətdarlığını bildirib. Ölkələrimiz arasında əlaqələrin inkişafı üçün böyük potensialın olduğunu qeyd edən səfir iqtisadi sahədə əməkdaşlığın inkişafı istiqamətləri barədə fikirlərini bölüşüb. Bildirib ki, Azərbaycanla-Rumıniya arasında ticarət dövriyyəsi 170 mln. ABŞ

dollar həcmindədir və ticarət dövriyyəsinin artırılması istiqamətində birgə əməkdaşlıq gələcəkdə fayda verər. Səfir bildirib ki, Rumıniya inkişaf edən bazardır, lakin ölkəsinin investorları Azərbaycanın investisiya mühiti haqqında o qədər də məlumatlı deyillər.

Ölkəsinin Azərbaycanla iqtisadi, ticari əməkdaşlığın genişlənməsində maraqlı olduğunu qeyd edən diplomat qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin əlaqələrin genişləndirilməsində əhəmiyyətli olduğunu, diplomatik fəaliyyəti müddətində iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində, o cümlədən sənaye sahəsində əlaqələrin inkişafı istiqamətində intensiv iş aparacağını bildirmişdir.

Görüşdə Azərbaycan və Rumıniya arasında iqtisadi əməkdaşlığın inkişafına dair bütün sahələr üzrə aktual məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

ASK-nın nümayəndə heyəti Sənayeçilərin və Sahibkarların Ukrayna İttifaqının qurultayında iştirak edib

10 noyabr 2017-ci ildə Ukrayna Respublikasının paytaxtı Kiyev şəhərində Sənayeçilərin və Sahibkarların Ukrayna İttifaqının növbədənənar 15-ci qurultayı keçirilmişdir.

Qurultayda Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayevin rəhbərliyi və iştirakı ilə baş məsləhətçisi Məhəmmədəli Əfəndiyev və ASK-nın Ukraynadakı nümayəndəsi Əli Əliyevdən ibarət nümayəndə heyəti iştirak ediblər.

Qurultayda ölkədə baş verən sosial iqtisadi vəziyyətin təhlili həyata keçirilmiş, sənaye potensialı, investisiya imkanları,

sahibkarların hüquq və maraqlarının müdafiəsi məsələləri müzakirə edilmişdir.

Qurultayda 2017-2018-ci illər ərzində Ukrayna Respublikasında anti-böhran pro-

qramının həyata keçirilməsi ilə bağlı məsələlər təhlil edilib.

Qeyd edək ki, tədbirdə müxtəlif ölkələrdən rəsmi şəxslərlə yanaşı, özəl sektorun təmsilçiləri də iştirak ediblər.

Məmməd Musayev Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının fəxri üzvü seçilmişdir

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) prezidenti Məmməd Musayev ötən illərdə ölkədə auditin inkişafında xüsusi xidmətlərinə və bu sahədə effektiv əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına görə Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının fəxri üzvü seçilmişdir.

Auditorlar Palatası Şurasının 2017-ci il 19 oktyabr tarixli 291/6 sayılı qərarı ilə ASK prezidenti bu statusa layiq görülmüşdür.

Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatası Şurasının 2015-ci il 22 iyun tarixli 264/2 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasına üzvlük

haqqında" Əsasnaməyə uyğun olaraq, Palata daimi olaraq auditin inkişafına xüsusi tövhə verən şəxsləri müəyyən edərək fəxri üzvlər siyahısına daxil edir.

Qeyd edək ki, hal-hazırda Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının yerli və əcnəbişəxslərdən ibarət 21 fəxri üzvü vardır.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası UNEC-lə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalayıb

UNEC-də “Tələb işəgötürənlərdən - təklif UNEC-dən” mövzusunda konfrans keçirilib. UNEC-in rektoru, professor Ədalət Muradov ölkə başçısının “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nda insan kapitalının inkişaf etdirilməsini təhsil sisteminin əsas məqsədi kimi qarşıya qoyduğunu bildirib. İnsan kapitalının inkişafında ən vacib elementlərdən birinin praktiki vərdislərə yiyələnmək olduğunu deyən rektor, UNEC-in işəgötürənlərin irəli sürdüyü tələblərə cavab verən təkliflərlə çıxış etməyə hazır olduğunu vurğulayıb, bu istiqamətdə qarşıya çıxan problemlərdən danışib. Hər yeddi ildən bir mövcud ixtisasların 50 faizinin dəyər və əhəmiyyətini itirdiyinə diqqət çəkən Ə.Muradov iş adamlarından ibarət auditoriyanın qarşısında yerli, yoxsa beynəlxalq əmək bazarının tələblərinə cavab verən kadr hazırlığının həyata keçirilməsi sualını qoyub.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümov konfransda əmək bazarının qarşılaşdığı ən aktual problemlərə toxunulduğuna diqqət çəkərək, yerli əmək bazarında həddindən artıq sıxlıq müşahidə olunduğunu bildirib. Ölkə əhalisinin 71 faizinin əmək qabiliyyətli yaşda olduğunu deyən nazir iqtisadiyyatın bu sayda işçi qüvvəsini absorbsiya etməkdə çətinlik çəkdiyini bildirib. Nazir dünya əmək bazarında iqtisadçılar qarşısında qoyulan tələblərin eyni olduğunu bildərək, tədrisdə vergi və vergiqoyma, mühasibat və təhlil, iqtisadi hüquq, informasiya texnologiyaları fənlərinə xüsusi önəm verilməsini qeyd edib. Tələblərin praktiki biliklərinin artırılmasında UNEC-də fəaliyyət göstərən Virtual Müəssisənin əhəmiyyətindən danışan nazir bildirib ki, dövlət müəssisələrində də tələblərə aktiv praktiki fəaliyyətlə məşğul olmaq imkanı yaradılmalıdır.

S.Müslümov növbəti ildə nazirlik tərəfindən gənclərin məşğul-

luğu üçün böyük bir proqrama start veriləcəyini də açıqlayıb. Son illərdə UNEC-in qazandığı uğurları qürurla izlədiyini bildirən nazir, əmək bazarı ilə bağlı bütün məsələlərdə məzunu olduğu universitetə dəstək olacağını vurğulayıb.

Millət vəkili Fazil Mustafa ali təhsil müəssisəsi ilə işəgötürənlər arasında dialoqun qurulmasının əhəmiyyətini vurğulayaraq, bu ideyanın inkişaf etdirilməsinin vacibliyini qeyd edib. Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşəgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev bildirib ki, ölkə sürətlə inkişaf edir və əmək bazarının tələbləri də bu sürətə uyğunlaşır. Mövcud durumda yeni ixtisasların yaranmasına ehtiyac duyulduğunu bildirən M.Musayev əmək bazarında risk menecmenti ilə bağlı ciddi kadr çatışmazlığı olduğunu vurğulayıb. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımlı yerli əmək bazarında strateji baxışın vacibliyini qeyd edib. Millət vəkili Vüsal Hüseynov UNEC-də pedaqoji fəaliyyət göstərdiyi müddətdə etdiyi müşahidələri bölüşərək bildirib ki, müəllimləri əsasən iş dünyasından olan fakültələrin tələbləri əmək bazarına daha rahatlıqla çıxarıla bilər. O, UNEC-də fəaliyyət göstərən Karyera Mərkəzinin tələblərin iş dünyasında hazırlanmasında xüsusi rolu olduğunu

vurğulayıb.

Konfransda UNEC-in tələbləri və iş adamları arasında aparılan videosorğular təqdim edilib. Müzakirələrdən sonra iştirakçılar arasında online sorğu keçirilib. “Əmək bazarının tələblərinə uyğun kadr hazırlığında işəgötürənlərlə birgə fəaliyyət mümkündürmü?” sualına 70 faiz “Bəli” cavabını verib. Səsvərməyə çıxarılan növbəti sual isə “Kadr hazırlığı yerli, yoxsa beynəlxalq əmək bazarının tələblərinə cavab verməlidir” olub. Əsasını iş adamlarının təşkil etdiyi auditoriyanın 91 faizi beynəlxalq əmək bazarının tələblərinə uyğun kadr hazırlığının həyata keçirilməsini məqsədəuyğun hesab edib.

Tədbirdə “UNEC2B” platformasının təqdimatı keçirilib. Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kərimov Azərbaycanda və regionda ilk dəfə olaraq UNEC-in iş dünyasında tətbiq etdiyi “UNEC2B” platformasının hər iki tərəfə faydalı olacağını bildirib. Mövcud problemlərin həllində mühüm rol oynayacaq platformanın böyük rəqabət mühitində fəaliyyət göstərəcəyini diqqətə çatdırıb.

Konfransın sonunda Azərbaycan Sahibkarlar Təşkilatları Milli Konfederasiyası, Auditorlar Palatası və Bank Tədris Mərkəzi ilə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

**İbrahimov Ruslan
Elsevər oğlu**

"999" LTD MMC
Firmasının direktoru

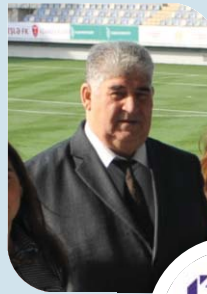
**Qaraşov Fərhad
Arif oğlu**

Azərbaycan Nar İstehsalçıları və İxracatçıları
Assosiasiyasının Sədr

**Baxışov
Fəxrəddin**

Fəxrəddin-K MMC-nin
təsisçisi və direktoru

**Osmanov Tapdıq
Qara oğlu**

"İnter Peşəkar İdman
Klubu" MMC-nin baş
direktoru

**Hüseynova
Fatimə**

"OdlarYurduSığortaxBro
keri" MMC-nin direktor

